

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

21 juni 2002

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet van 28 maart 1984
op de uitvindingsoctrooien, wat betreft
de octrooieerbaarheid van
biotechnologische uitvindingen (*)**

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Memorie van toelichting	4
3. Voorontwerp	20
4. Advies van de Raad van State	28
5. Wetsontwerp	35
6. Bijlage	47

DE SPOEDBEHANDELING WORDT DOOR DE REGERING GEVRAAGD
OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 80 VAN DE GRONDWET EN ARTIKEL 40 VAN HET
REGLEMENT.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

21 juin 2002

PROJET DE LOI

**modifiant la loi du 28 mars 1984
sur les brevets d'invention, en
ce qui concerne la brevetabilité
des inventions biotechnologiques (*)**

SOMMAIRE

1. Résumé	3
2. Exposé des motifs	4
3. Avant-projet	20
4. Avis du Conseil d'Etat	28
5. Projet de loi	35
6. Annexe	47

LE GOUVERNEMENT DEMANDE L'URGENCE CONFORMÉMENT À L'ARTICLE 80
DE LA CONSTITUTION ET À L'ARTICLE 40 DU RÈGLEMENT.

De Regering heeft dit wetsontwerp op 21 juni 2002 ingediend.

De «goedkeuring tot drukken» werd op 8 juli 2002 door de Kamer ontvangen.

Le Gouvernement a déposé ce projet de loi le 21 juin 2002.

Le «bon à tirer» a été reçu à la Chambre le 8 juillet 2002.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
FN	:	Front National
MR	:	Mouvement Réformateur
PS	:	Parti socialiste
cdH	:	Centre démocrate Humaniste
SP.A	:	Socialistische Partij Anders
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	Abréviations dans la numérotation des publications :
DOC 50 0000/000 : Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 50 0000/000 : Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA : Questions et Réponses écrites
CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)	CRIV : Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)
CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)	CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)
CRABV : Beknopt Verslag (op blauw papier)	CRABV : Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN : Plenum (witte kaft)	PLEN : Séance plénière (couverture blanche)
COM : Commissievergadering (beige kaft)	COM : Réunion de commission (couverture beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Bestellingen :	Commandes :
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

SAMENVATTING

Het wetsontwerp dat aan het Parlement wordt voorgelegd, heeft tot doel de richtlijn 98/44/EG van het Europees Parlement en van de Raad van de Europese Unie van 6 juli 1998 betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen om te zetten en de Belgische wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien in overeenstemming te brengen met het communautair recht.

Er moet gewezen worden op het feit dat de biotechnologie, samen met de informatiemaatschappij, een van de twee sleutelsectoren is voor de economie van de XXIste eeuw. De biotechnologie is van zeer groot belang in het domein van de menselijke en dierlijke farmacie, met name de vaccins, van enzymen en agrovoeding.

Na verscheidene overlegondes met het publiek heeft de Minister van Economie vier eisen gesteld die geëerbiedigd moeten worden in het kader van de omzetting van de richtlijn : de onderwerping van de octrooieerbaarheid aan het principe van het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, de verduidelijking van de octrooieerbaarheid van delen van het menselijk lichaam, een duidelijke definitie die de uitvinding onderscheidt van de ontdekking en een uitbreiding van de lijst van voorbeelden van uitvindingen die strijdig zijn met de openbare orde en goede zeden.

Deze tekst is het resultaat van een lang evenwichtig onderzoek over enerzijds de eerbiediging van de wens van de ondernemingen om een rendement van hun investeringen te bekomen en anderzijds de idee dat alle levend materiaal deel uitmaakt van het patrimonium van de mensheid.

Dit wetsontwerp is evenwichtig en het staat tegelijkertijd open voor de maatschappij, want het komt tegemoet aan eenieders bekommernissen: daardoor kunnen de innovatie en het wetenschappelijk onderzoek zich op harmonieuze wijze ontwikkelen. Het wetsontwerp voert tevens onaantastbare ethische regels en principes in, die de maatschappij aldus voor mogelijke ontsporingen behoeden.

RÉSUMÉ

Le projet de loi soumis au Parlement a pour objectif de transposer la directive 98/44/CE du Parlement européen et du Conseil de l'Union européenne du 6 juillet 1998 relative à la protection juridique des inventions biotechnologiques et ainsi de mettre en concordance la loi belge du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention avec le droit communautaire.

Il y a lieu de relever que les biotechnologies sont, avec la société de l'information, un des deux secteurs-clé pour l'économie du XXIème siècle. Les biotechnologies sont très importantes dans le domaine de la pharmacie humaine et animale, notamment les vaccins, des enzymes et de l'agro-alimentaire.

A l'issue des différentes consultations du public, le Ministre de l'Economie a posé quatre exigences à respecter dans le cadre de la transposition de la directive: la subordination de la brevetabilité au principe de non-patrimonialité du corps humain, la clarification de la brevetabilité des éléments du corps humain, une définition claire de l'invention distincte de la découverte et une extension de la liste d'exemples d'inventions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs.

Ce texte est le résultat d'une longue recherche d'équilibre entre d'une part, le respect du souhait des entreprises de rentabiliser leurs investissements et d'autre part, l'idée que tout matériel vivant fait partie du patrimoine de l'humanité.

Ce projet de loi est à la fois ouvert sur la société et équilibré, car il rencontre les préoccupations de chacun : il permet à l'innovation et à la recherche scientifique de se développer de manière harmonieuse et il instaure des règles et principes éthiques fondamentaux intangibles protégeant ainsi la société d'éventuelles dérives.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Inleiding

Het wetsontwerp dat u ter goedkeuring wordt voorgelegd, heeft tot doel de richtlijn 98/44 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 6 juli 1998 betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen (hierna de richtlijn) om te zetten en de Belgische wet van 28 maart 1984 op uitvindingsoctrooien (hierna de octrooiwet) in overeenstemming te brengen met het communautair recht.

1. Internationale context waarin de richtlijn zich situeert.

De Overeenkomst tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie of de Overeenkomst inzake de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom (hierna TRIP's-Overeenkomst) is in werking getreden op 29 september 1994. Zij bevat een artikel 27 dat stelt dat een octrooi kan worden verleend voor uitvindingen, producten dan wel werkwijzen, op alle gebieden van de technologie, mits zij nieuw zijn, op uitvindingswerkzaamheid berusten en industrieel kunnen worden toegepast. De vijftien Lid-Staten en de Europese Unie zelf hebben deze overeenkomst ondertekend. De richtlijn moet met name gesitueerd worden in het licht van de verplichtingen die voortvloeien uit de TRIP's-Overeenkomst.

De conclusie van het Verdrag inzake de Biologische Diversiteit, goedgekeurd te Rio de Janeiro op 22 mei 1992, in werking getreden op 29 september 1994, heeft de noodzaak versterkt om de richtlijn in een algemeen perspectief om te zetten.

De richtlijn alsmede de omzetting ervan moeten vanzelfsprekend in overeenstemming zijn met deze twee teksten. Om deze reden stelt artikel 1, tweede lid van de richtlijn: « De richtlijn laat onverlet de verplichtingen van de lidstaten uit hoofde van internationale verdragen, met name het Verdrag inzake biologische diversiteit en de TRIP's-Overeenkomst, onverlet ».

2. Het octrooirecht blijft het essentiële referentiepunt.

Artikel 1, eerste lid van de richtlijn bepaalt het juridisch kader door te preciseren dat het een richtlijn betreft die aan de Lidstaten de verplichting oplegt, indien

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Introduction

Le projet de loi soumis à votre approbation a pour objectif de transposer la directive 98/44/CE du Parlement européen et du Conseil de l'Union européenne du 6 juillet 1998 relative à la protection juridique des inventions biotechnologiques (ci-après la directive) et ainsi de mettre en concordance la loi belge du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention (ci-après la loi sur les brevets) avec le droit communautaire.

1. Contexte international dans lequel s'inscrit la directive.

L'accord instituant l'Organisation Mondiale du Commerce ou Accord sur les Aspects des Droits de Propriété Intellectuelle qui touchent au Commerce (ci-après Accord ADPIC) est entré en vigueur le 29 septembre 1994. Il contient un article 27 qui dispose qu'un brevet pourra être délivré pour toute invention, de produit ou de procédé, dans tous les domaines de la technologie, à condition qu'elle soit nouvelle, qu'elle implique une activité inventive et qu'elle soit susceptible d'application industrielle. Les quinze États membres et l'Union européenne elle-même ont signé cet accord. La directive s'inscrit notamment dans la perspective des obligations qui découlent de l'accord ADPIC.

La conclusion de la Convention sur la Diversité Biologique, adoptée à Rio de Janeiro le 22 mai 1992, entrée en vigueur le 29 septembre 1994 a renforcé la nécessité d'envisager la transposition de la directive dans une perspective globale.

La directive comme sa transposition se doivent bien évidemment d'être conformes notamment à ces deux textes. C'est ainsi que l'article 1er, alinéa 2, de la directive énonce que « la présente directive n'affecte pas les obligations découlant, pour les États membres, des conventions internationales, et notamment de l'Accord ADPIC et de la Convention sur la Diversité Biologique ».

2. Le droit des brevets demeure la référence essentielle.

L'article 1er, alinéa 1er de la directive définit le cadre juridique en précisant qu'il s'agit d'une directive imposant aux États membres d'adapter leur droit national

nodig, hun nationaal octrooirecht aan te passen in functie van de bepalingen van de richtlijn.

De uitwerking van de richtlijn is het resultaat van lange en moeizame werkzaamheden in de Raad van de Europese Unie en in het Parlement. Het eerste voorstel van richtlijn dateert immers van 1988. Reeds voor dit initiatief van de Europese Commissie, werden de nationale rechtsinstanties, het Europees Octrooibureau (EOB) en de Kamers van Beroep van dit Bureau geconfronteerd met deze kwestie en hebben ze op dit gebied een rechtspraak ontwikkeld op basis van de algemene regels inzake octrooien.

Zoals blijkt uit rechtsoverweging 8, vindt de richtlijn haar grondslag eveneens in het octrooirecht en wordt er geen specifiek recht in de plaats gesteld. Dienaangaande is het passend te herinneren aan bepaalde traditionele begrippen die de octrooierbaarheid beïnvloeden, waartoe in de eerste plaats de octrooierbaarheidsvoorwaarden behoren: aanwezigheid van een uitvinding, nieuwheid, uitvinderswerkzaamheid, industriële toepassing. Hier moeten ook de gevallen van uitsluiting van octrooierbaarheid aangehaald worden: uitvindingen strijdig met de openbare orde en goede zeden, planten- en dierenrassen, chirurgische of therapeutische methoden voor behandeling, ontdekkingen, wetenschappelijke theorieën.

Wat het verschil tussen uitvinding (octrooierbaar) en ontdekking (niet-octrooierbaar) betreft, is de louter ontdekking van een reeds bestaand element geen uitvinding maar een ontdekking. Nochtans kan zelfs ten aanzien van een reeds bestaand element de uitvinding bestaan in het isoleren, in het produceren door middel van een technisch middel of in het toekennen van een industriële toepassing. In deze drie gevallen, heeft het monopolie betrekking op hetgeen uitgevonden is. De artikelen 3 en 5 en rechtsoverwegingen 20, 21, 23, 24 en 34 van de richtlijn brengen hier verduidelijking.

3. Het octrooi betekent een aanmoediging tot investeren en is bijgevolg een stimulans voor het onderzoek.

Zoals in rechtsoverweging 14 van de richtlijn, moet er opgemerkt worden dat de toekenning van een octrooi geen toestemming tot exploitatie inhoudt. Het octrooi verleent zijn titularis het recht aan derden de exploitatie van zijn uitvinding te verbieden (negatief recht). Nochtans moet er toegegeven worden dat het octrooi investeringen aanmoedigt en dus een stimulans is voor het onderzoek. In elk geval kan het octrooirecht op zichzelf genomen niet alle ethische kwesties in verband met biotechnologie regelen en is het belangrijk dat er

des brevets en fonction des dispositions de la directive, et ce, si nécessaire.

L'élaboration de la directive est le fruit d'un long et difficile travail au Conseil de l'Union européenne et au Parlement européen. La première proposition de directive date en effet de 1988. Avant cette initiative de la Commission européenne, les juridictions nationales, l'Office européen des brevets (OEB) et les Chambres de recours de cet Office ont été confrontées à cette question et ont élaboré une jurisprudence en la matière sur base des règles générales en matière de brevets.

Comme le relève le considérant 8, de la directive, celle-ci se fonde également sur le droit des brevets et n'entend pas y substituer un droit particulier. A ce sujet, il convient de rappeler certaines notions traditionnelles qui conditionnent la brevetabilité au premier rang desquelles figurent les conditions de brevetabilité: présence d'une invention, nouveauté, activité inventive, application industrielle. Il faut aussi citer les cas d'exclusion de la brevetabilité: inventions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs, variétés végétales et races animales, méthodes de traitement chirurgical ou thérapeutique, découvertes, théories scientifiques.

En ce qui concerne la différence entre invention (brevetable) et découverte (non brevetable), le seul fait de découvrir un élément préexistant n'est pas une invention mais une découverte. Cependant, même à l'égard d'un élément préexistant l'invention peut résider dans le fait de l'isoler, de le produire par un moyen technique ou de lui assigner une application industrielle. Dans les trois cas, le monopole porte sur ce qui est inventé. Les articles 3 et 5 et les considérants 20, 21, 23, 24 et 34 de la directive sont particulièrement éclairants à cet égard.

3. Le brevet est un encouragement à l'investissement et donc un stimulant à la recherche.

Il convient également de rappeler, comme le fait le considérant 14 de la directive, que l'octroi d'un brevet n'est pas une autorisation d'exploiter. Le brevet confère à son titulaire le droit d'interdire aux tiers d'exploiter son invention (droit négatif). Cependant, il faut admettre que le brevet est un encouragement à l'investissement et donc un stimulant à la recherche. En toute hypothèse, le droit des brevets ne peut à lui seul régler toutes les questions éthiques liées aux biotechnologies et il est essentiel que d'autres réglemen-

andere reglementeringen vooraf (verbod op onderzoek dat niet verenigbaar is met de ethiek) en achteraf (verbod op commercialisering van schadelijke producten) hun rol vervullen.

Zoals rechtsoverweging 7 van de richtlijn benadrukt, is het doel van de richtlijn de nationale rechten betreffende deze materie zo te harmoniseren dat de interne markt versterkt wordt en rechtszekerheid te geven ten gunste van de ontwikkeling van de investeringen in een sector met toekomst in Europa. De communautaire besluitvorming en de medebeslissing in het bijzonder, heeft een lang democratisch debat over dit ontwerp mogelijk gemaakt, dat zich vertaald heeft in een verrijking van de originele tekst inzonderheid in functie van ethische overwegingen. In dit opzicht heeft het Parlement een veelzeggende rol gespeeld.

4. Het belang van de biotechnologie: een sleutelsector van de Belgische economie.

In rechtsoverwegingen 1, 10, 11 en 17 van de richtlijn wordt het belang van de biotechnologie voor het onderzoek, voor het concurrentievermogen, voor de ontwikkeling van de derde wereld, voor het milieu en voor de gezondheid onderstreept. Er moet gewezen worden op het feit dat de biotechnologie, samen met de informatiemaatschappij, een van de twee sleutelsectoren is voor de economie van de XXIe eeuw. Het belang van de biotechnologie werd in België goed ingeschat door de ondernemingen, de universiteiten en de openbare macht. Biotechnologie is van groot belang in het domein van de menselijke en dierlijke farmacie, met name vaccins, van enzymen en agro-voeding.

5. Algemene inhoud van de richtlijn De richtlijn regelt op algemene wijze volgende punten:

- toepassing van het octrooirecht op biotechnologische uitvindingen (artikel 1);
- definities (artikel 2);
- octrooieerbaarheid van biotechnologische uitvindingen (artikel 3);
- uitsluiting van octrooieerbaarheid: plantenrassen, dierenrassen, werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten en dieren, het menselijk lichaam en delen ervan, uitvindingen strijdig met de openbare orde en goede zeden zoals de werkwijzen voor het klonen van mensen, de werkwijzen tot wijziging van de germinale genetische identiteit van de mens, het gebruik van menselijke embryo's, de werkwijzen tot wijziging van de genetische identiteit van dieren die van aard zijn om deze te doen lijden zonder

tations assument leur rôle en amont (interdiction de recherches incompatibles avec l'éthique) comme en aval (interdiction de commercialisation de produits nocifs).

Comme le souligne le considérant 7 de la directive, l'objectif est d'harmoniser les droits nationaux en cette matière pour renforcer le marché intérieur et d'offrir une sécurité juridique propice au développement des investissements dans un secteur d'avenir en Europe. Les mécanismes de décision communautaire et en particulier la codécision ont permis un large débat démocratique sur le sujet qui s'est traduit par l'enrichissement du texte original notamment en fonction de considérations éthiques. Le Parlement a joué un rôle significatif à cet égard.

4. Importance des biotechnologies: un secteur-clé de l'économie en Belgique.

L'importance des biotechnologies pour la recherche scientifique, pour la compétitivité, pour le développement du tiers monde, pour l'environnement et pour la santé est soulignée aux considérants 1, 10, 11 et 17 de la directive. Il y a lieu de relever que les biotechnologies sont, avec la société de l'information, un des deux secteurs-clé pour l'économie du XXIème siècle. L'importance des biotechnologies a été bien comprise en Belgique, par les entreprises, les universités et les pouvoirs publics. Les biotechnologies sont très importantes dans le domaine de la pharmacie humaine et animale, notamment les vaccins, des enzymes et de l'agro-alimentaire.

5. Contenu général de la directive. D'une manière générale, la directive règle les questions suivantes:

- application du droit des brevets aux inventions biotechnologiques (article 1er);
- définitions (article 2);
- brevetabilité des inventions biotechnologiques (article 3);
- exclusion de la brevetabilité: variétés végétales, races animales, procédés essentiellement biologiques d'obtention de végétaux et d'animaux, corps humain et ses éléments, inventions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs tels les procédés de clonage humain, les modifications de l'identité génétique germinale de l'être humain, les utilisations d'embryons humains, les procédés de modification de l'identité génétique des animaux de nature à générer des souffrances sans utilité médicale substantielle et les ani-

aanzienlijk medisch nut alsmede de dieren die uit dergelijke werkwijzen verkregen zijn (artikelen 4 tot 6);

- de reikwijdte van de bescherming inzonderheid met betrekking tot opeenvolgende generaties (artikelen 8 en 9);

- uitputting van de rechten door het op de markt brengen in de Europese Unie (artikel 10);

- voorrecht van de landbouwer, met name recht om terug uit te zaaien zonder toestemming van de octrooihouder (artikel 11);

- gedwongen licenties (artikel 12);

- mogelijkheid om de omschrijving van de uitvinding te vervolledigen door de afgifte van een monster overeenkomstig het Verdrag van Budapest van 28 april 1977 (artikelen 13 en 14);

- slotbepalingen (artikelen 15 tot 18).

Het wetsontwerp herneemt de pertinente artikelen van de richtlijn. Er moet ook benadrukt worden dat de rechtsoverwegingen van de richtlijn in de eerste plaats belangrijk zijn voor de interpretatie en de toepassing van de richtlijn en bijgevolg van de huidige wet.

6. Voorafgaande adviezen.

In het kader van de uitwerking van het ontwerp van de omzettingwet heeft de Regering zich omringd met een reeks voorafgaande adviezen. Het feit dat deze adviezen gevraagd werden weerspiegelt de wil van de Regering zich te laten omringen met alle noodzakelijke waarborgen in het kader van een initiatief dat zoveel mogelijk op consensus berust. Het tegengesteld karakter van de geleverde adviezen getuigt van het gevoelig karakter van de taak van de regering.

De regering hield er in eerste instantie aan het advies van de burger in te winnen. Hiervoor organiseerde het ministerie van Economische Zaken in februari 2000 een colloquium betreffende de problematiek van de octrooieerbaarheid van biotechnologische vernieuwingen. Dit colloquium bood aan het geheel van partijen die binnen het domein betrokken zijn, de mogelijkheid om hun standpunten in het openbaar uiteen te zetten. Ingevolge dit colloquium, heeft de minister van Economie vier eisen gesteld die geëerbiedigd moeten worden in het kader van de omzetting van de richtlijn: de onderwerping van de octrooieerbaarheid aan het principe van het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, de verduidelijking van de octrooieerbaarheid van delen van het menselijk lichaam, een duidelijke definitie die de uitvinding onderscheidt van de ontdekking en een uitbreiding van de lijst van voorbeelden van uitvindingen die strijdig zijn met de openbare orde en goede zeden.

maux issus de tels procédés (articles 4 à 6);

- étendue de la protection visant notamment les générations successives (articles 8 et 9);

- épuisement des droits par leur commercialisation dans l'Union européenne (article 10);

- privilège de l'agriculteur, c'est-à-dire droit de réensemencer sans l'accord du titulaire du brevet (article 11);

- licences obligatoires (article 12);

- possibilité de compléter la description de l'invention par la remise d'un échantillon conformément au Traité de Budapest du 28 avril 1977 (articles 13 et 14);

- dispositions finales (articles 15 à 18).

Le projet de loi reprend les articles pertinents de la directive. Il convient également de souligner que les considérants de la directive revêtent une importance de premier plan pour l'interprétation et l'application de celle-ci et par conséquent de la présente loi.

6. Avis préalables.

Dans le cadre de l'élaboration de son projet de loi de transposition le Gouvernement s'est entouré d'une série d'avis préalables. Le fait d'avoir demandé ces avis traduit la volonté du Gouvernement de s'entourer de toutes les garanties nécessaires dans le cadre d'une démarche aussi consensuelle que possible. Le caractère contrasté des avis rendus témoigne du caractère ardu de la tâche du gouvernement.

Le gouvernement s'est en premier lieu attaché à recueillir l'avis du citoyen. A cette fin, un colloque relatif à la problématique de la brevetabilité des innovations biotechnologiques a été organisé en février 2000 par le ministère des Affaires économiques. Ce colloque a donné la possibilité à l'ensemble des parties impliquées dans ce domaine de pouvoir exprimer publiquement leurs points de vue. A l'issue de ce colloque, le ministre de l'Economie a posé quatre exigences à respecter dans le cadre de la transposition de la directive: la subordination de la brevetabilité au principe de non patrimonialité du corps humain, la clarification de la brevetabilité des éléments du corps humain, une définition claire de l'invention distincte de la découverte et une extension de la liste d'exemples d'inventions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs. Dans le souci de poursuivre le dialogue, le ministre de l'Economie a souhaité organiser, à la suite de ce colloque,

Bezorgd om het vervolg van de dialoog, wenste de heer minister, als vervolg op het colloquium, een reeks van ronde tafels in te richten met de vertegenwoordigers van de betrokken niet-gouvernementele organisaties en industrieën.

In het kader van de opvolging van het colloquium van februari 2000, werd de voorbereidende tekst van het voorontwerp van wet eveneens ter raadpleging verspreid op de Internetsite van het Ministerie van Economische Zaken, van september tot eind oktober 2000, teneinde elke burger de mogelijkheid te geven er vrij kennis van te nemen en zijn mening te geven. De adviezen die in dit kader meegedeeld werden waren zeer tegengesteld. Uit deze consultaties bleek duidelijk dat de genomen buiten de handel moeten gehouden worden en op deze grond niet octrooieerbaar mogen zijn.

De Regering heeft eveneens rekening gehouden met de adviezen nummer 5 van 9 februari 1998 en nummer 8 van 10 januari 2000 van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek van België, van de resolutie van de Hoge Raad voor de Nijverheidseigendom van 17 november 2000 en van het advies van 6 februari 2001 van de federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Deze adviezen werden bij de memorie van toelichting gevoegd.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Artikel 1, lid 1 behoeft geen nadere uitleg. Lid 2 voert artikel 15, lid 1 van de richtlijn uit, dat voorziet dat, wanneer de Lidstaten bepalingen aannemen met het oog op de omzetting van de richtlijn, zij naar de richtlijn verwijzen.

Art. 2

Artikel 2 herneemt de definities die vervat zijn in artikel 2 van de richtlijn en voegt ze bij de definities vervat in artikel 1 van de octrooiwet. Deze definities voortkomende uit de richtlijn betreffen het biologisch materiaal, de microbiologische werkwijzen, de werkwijzen van wezenlijk biologische aard en plantenrassen. Indien een uitvinding beantwoordt aan een van deze definities is ze al dan niet octrooieerbaar.

Art. 3

Artikel 3 herneemt artikel 3 van de richtlijn en vult artikel 2 van de octrooiwet aan dat de octrooieerbaarheidsvereisten vermeldt door aan te duiden dat biotechnologische uitvindingen octrooieerbaar zijn. Er

une série de tables rondes avec les représentants des Organisations Non Gouvernementales et des industries concernées.

Dans le cadre du suivi du colloque de février 2000, le texte en préparation de l'avant-projet de loi a également été diffusé sur le site Internet du Ministère des Affaires économiques, pour consultation, de septembre à fin octobre 2000, afin que tout citoyen puisse en prendre librement connaissance et donner son avis. Les avis qui ont été exprimés dans ce cadre se sont avérés très contrastés. Il ressort clairement de ces consultations que les génomes doivent demeurer hors du commerce, et à ce titre ne peuvent être brevetables.

Le Gouvernement a aussi tenu compte des avis numéro 5 du 9 février 1998 et numéro 8 du 10 janvier 2000 du Comité Consultatif de Bioéthique de Belgique, de la résolution du 17 novembre 2000 du Conseil supérieur de la Propriété industrielle et de l'avis du 6 février 2001 du Conseil fédéral du développement durable. Ces avis sont joints à l'exposé des motifs.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

L'article 1er, alinéa 1er n'appelle pas de commentaire. L'alinéa 2 exécute l'article 15, alinéa 1er de la directive, qui prévoit que lorsque les États membres adoptent des dispositions en vue de la transposition de la directive, celles-ci contiennent une référence à la directive.

Art. 2

L'article 2 reprend les définitions contenues à l'article 2 de la directive et les ajoute aux définitions contenues à l'article 1er de la loi sur les brevets. Ces définitions issues de la directive concernent la matière biologique, les procédés microbiologiques, les procédés essentiellement biologiques et les variétés végétales. Le fait pour une invention de correspondre à l'une ou l'autre de ces définitions a pour effet de la rendre ou non brevetable.

Art. 3

L'article 3 reprend l'article 3 de la directive et complète l'article 2 de la loi sur les brevets qui énonce les conditions de brevetabilité en indiquant que les inventions biotechnologiques sont brevetables. Il est égale-

wordt eveneens verduidelijkt dat octrooieerbaarheid zelfs mogelijk is indien het biologische materiaal vooraf bestaat. In dit geval ligt de uitvinding in het isoleren van dit materiaal of in het produceren door middel van een technische werkwijze.

Aldus preciseert artikel 3 dat het octrooirecht eveneens van toepassing is op biologisch materiaal, als de wettelijke voorwaarden van octrooieerbaarheid geëerbiedigd worden. Artikel 3, lid 1 van de richtlijn bepaalt immers: « In de zin van deze richtlijn kunnen uitvindingen die nieuw zijn, op uitvinderswerkzaamheid berusten en industrieel toepasbaar zijn, ook octrooieerbaar zijn, wanneer zij betrekking hebben op een voortbrengsel dat uit biologisch materiaal bestaat of dit bevat, of op een werkwijze waarmee biologisch materiaal wordt verkregen, bewerkt of gebruikt. ».

Art. 4

Artikel 4, 1°, herneemt artikel 4 van de richtlijn en vervangt artikel 4, § 1, van de octrooiwet om de formuleringen van sommige uitsluitingen van octrooieerbaarheid te vervangen door deze die vervat zijn in de richtlijn. De uitsluitingen van octrooieerbaarheid zijn de volgende: dierenrassen, plantenrassen, werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van dieren en planten. Er wordt verduidelijkt dat de uitsluiting van octrooieerbaarheid van werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten en dieren niet van toepassing is op microbiologische werkwijzen. Dit was reeds gebruikelijk in octrooirecht en is reeds vermeld in de huidige wetgeving.

Er moet vermeld worden dat de interpretatie van de Belgische wet die een omzetting is van richtlijn, altijd moet gebeuren in het licht van het fundamenteel ethisch principe van de nietoctrooieerbaarheid van de genomen.

Er wordt eveneens verduidelijkt, en dat is nieuw, dat de uitsluiting van octrooieerbaarheid van dieren- en plantenrassen niet van toepassing is indien de technische uitvoerbaarheid van de uitvinding niet beperkt blijft tot een bepaald dieren- of plantenras. Deze vernieuwing hakt de knoop door in een controverse in de rechtspraak van het EOB met betrekking tot de begrippen van dieren- en plantenrassen in het voordeel van de octrooieerbaarheid van transgenetische dieren en planten.

Artikel 4, 2° past in de Belgische wet de terminologie betreffende de uitsluiting van octrooieerbaarheid wegens strijdigheid met de openbare orde en goede zeden aan aan de terminologie die in de Belgische wet

ment précisé que la brevetabilité est possible même lorsque la matière biologique préexistait. Dans ce cas, l'invention réside dans le fait d'isoler cette matière ou de la produire par un procédé technique.

Ainsi, l'article 3 précise que le droit des brevets s'applique également à la matière biologique, si les conditions légales de brevetabilité sont respectées. En effet, l'article 3, § 1er, de la directive dispose qu'« Aux fins de la présente directive, sont brevetables les inventions nouvelles, impliquant une activité inventive et susceptible d'application industrielle, même lorsqu'elles portent sur un produit composé de matière biologique ou en contenant, ou sur un procédé permettant de produire, de traiter ou d'utiliser de la matière biologique ».

Art. 4

L'article 4, 1°, reprend l'article 4 de la directive et remplace l'article 4, § 1er, de la loi sur les brevets pour remplacer les formulations de certaines exclusions de la brevetabilité par celles contenues dans la directive. Les exclusions de la brevetabilité sont les suivantes: races animales, variétés végétales, procédés essentiellement biologiques pour l'obtention des animaux et des végétaux. Il est précisé que l'exclusion de la brevetabilité des procédés essentiellement biologiques d'obtention des végétaux et des animaux ne s'applique pas aux procédés microbiologiques, ce qui est traditionnel en droit des brevets et figure déjà dans la législation actuelle.

Il est à noter que l'interprétation de la loi belge transposant la directive, doit toujours se faire à la lumière du principe éthique fondamental de la non brevetabilité des génomes.

Il est également précisé, et c'est une innovation, que l'exclusion de la brevetabilité des races animales et des variétés végétales ne s'applique pas lorsque la faisabilité technique de l'invention n'est pas limitée à une race animale ou à une variété végétale déterminée. Cette innovation tranche une controverse dans la jurisprudence de l'OEB quant aux notions de races animales et de variétés végétales dans un sens favorable à la brevetabilité des animaux et plantes transgéniques.

L'article 4, 2°, adapte dans la loi belge la terminologie relative à l'exclusion de brevetabilité pour contrariété à l'ordre public et aux bonnes mœurs à celle utilisée dans la loi belge pour les autres exclusions de

gebruikt wordt voor de andere uitsluitingen van octrooierbaarheid en aan deze gebruikt in artikel 27, § 2 van de TRIP's-Overeenkomst, aan artikel 6 van de richtlijn en aan artikel 53 van het Europees Octrooiverdrag zoals herzien door de diplomatieke conferentie van november 2000.

Artikel 4, 3°, herneemt artikel 6, § 2, van de richtlijn door in artikel 4, § 2, dat uitvindingen die strijdig zijn met de openbare orde en goede zeden van octrooierbaarheid uitsluit, een niet-exhaustieve lijst van voorbeelden op te nemen van uitvindingen waarvan de commerciële exploitatie strijdig is met de openbare orde en goede zeden uitsluit. Deze voorbeelden zijn de volgende:

- de werkwijzen voor het klonen van mensen, dit wil zeggen de werkwijzen die het mogelijk maken, een kopie van een levend individu of een individu dat geleefd heeft, tot leven te wekken;
- de werkwijzen tot wijziging van de germinale genetische identiteit van de mens;
- het gebruik van menselijke embryo's voor industriële of commerciële doeleinden;
- de werkwijzen tot wijziging van de genetische identiteit van dieren die geëigend zijn deze te doen lijden zonder aanzienlijk medisch nut.

Artikel 4, 4° somt op niet uitputtende wijze de gevallen op waarin de exploitatie van de uitvinding als strijdig met de openbare orde en de goede zeden beschouwd wordt.

In dit opzicht is het van belang te onderstrepen dat de richtlijn in rechtsoverweging 39 vermeldt dat de ethische en morele principes de juridische analyse van de wetgeving inzake uitvindingsoctrooiën moeten vervolledigen, welke ook het technisch gebied van de uitvinding weze.

Het Raadgevend Comité voor de Bio-ethiek van België verklaart in zijn advies nr. 5 van 9 februari 1998 eveneens dat «de verwijzing naar de «openbare orde en goede zeden» (aanwezig in het octrooirecht dat in Europa van toepassing is) een middel is om de ethische beoordeling te leiden van een octrooiaanvraag voor een uitvinding die betrekking heeft op elementen van menselijke oorsprong. Deze morele bezorgdheid zou in grote mate, ontwikkeld en gepreciseerd kunnen en moeten worden door de formulering van principes die duidelijk bevestigd worden. (...).».

brevetabilité et à celle utilisée à l'article 27, § 2, de l'accord ADPIC, à l'article 6 la directive et à l'article 53 de la convention sur le brevet européen telle que révisée par la conférence diplomatique de novembre 2000.

L'article 4, 3°, reprend l'article 6, § 2, de la directive en intégrant une liste non exhaustive d'exemples d'inventions dont l'exploitation commerciale est contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs à l'article 4, § 2, qui exclut de la brevetabilité les inventions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs. Ces exemples sont les suivants:

- les procédés de clonage des êtres humains c'est-à-dire les procédés permettant de faire naître une copie d'un individu vivant ou ayant vécu;
- les procédés de modification de l'identité génétique germinale de l'être humain;
- les utilisations d'embryons humains à des fins industrielles ou commerciales;
- les procédés de modification de l'identité génétique des animaux de nature à provoquer des souffrances sans utilité médicale substantielle.

L'article 4, 4°, énumère de façon non limitative les cas où l'exploitation de l'invention est considérée comme étant contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs.

A cet égard, il est important de souligner que la directive en son considérant 39, énonce que les principes éthiques et moraux doivent compléter l'examen juridique de la législation sur les brevets d'invention, quel que soit le domaine technique de l'invention.

Le Comité Consultatif de Bioéthique de Belgique déclare, quant à lui, dans son avis n°5 précité du 9 février 1998 que «la référence (présente dans le droit du brevet applicable en Europe) à «l'ordre public et aux bonnes mœurs» constitue un moyen en vue de guider l'appréciation éthique d'une demande de brevet concernant une invention impliquant des éléments d'origine humaine. Cette préoccupation morale pourrait et devrait être développée et précisée, dans une large mesure, par la formulation de principes clairement affirmés(...).».

In het kader van de omzetting van de richtlijn is het mogelijk rekening te houden met de elementen die afhankelijk zijn van de omstandigheden waarin de uitvinding uitgewerkt werd door een bepaling in de Belgische wet in te voegen die stelt dat de toepassing van een uitvinding strijdig is met de openbare orde en goede zeden, inzonderheid als wordt aangetoond dat de uitvinding werd ontwikkeld in omstandigheden die indruisen tegen de openbare orde en goede zeden, bijvoorbeeld in geval van schending van de mensenrechten, wanneer een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van menselijke afnamen zonder de toestemming voor een dergelijk gebruik van de donor of wanneer een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van plantaardig of dierlijk materiaal dat uitgevoerd werd in overtreding van de wet van het land van herkomst van die materialen.

Het begrip openbare orde en goede zeden is een juridisch begrip dat van nature is bestemd om zich aan de hedendaagse bezorgdheden van de maatschappij aan te passen. Het betreft een begrip dat bedoeld is om zich aan de evolutie van de zeden van de maatschappij aan te passen, teneinde deze te behoeden voor eventuele gevaren of ethische ontsporingen die haar schade zouden kunnen berokkenen.

Het behoort tot de voorrechten van de nationale wetgever om het begrip commerciële exploitatie nader te bepalen en het is volkomen wettelijk dat de Belgische wetgever oordeelt dat het niet mogelijk is dat uitvindingen, die in strijd met de openbare orde en goede zeden ontwikkeld werden, in overeenstemming met de openbare orde en goede zeden geëxploiteerd kunnen worden, omwille van de eenvoudige reden dat er geen exploitatie zonder ontwikkeling bestaat en omgekeerd.

De wetgever zou zich aan kritiek blootstellen indien hij zou beweren dat een uitvinding die in strijd met de openbare orde en de goede zeden werd ontwikkeld, in overeenstemming is met de openbare orde en de goede zeden. Geen enkele wetgever op het gebied van het octrooirecht heeft ooit de verantwoordelijkheid voor een dergelijke bewering genomen. Bijgevolg is er op dat punt geen enkele tegenstrijdigheid met de richtlijn.

Als het over de problematiek van de instemming van de donor van biologisch materiaal gaat, herneemt de Belgische wet alleen maar rechtsoverweging 26 van de richtlijn, die stelt dat indien het biologisch materiaal, voorwerp van het octrooi, van menselijke oorsprong is, de persoon van wie de afname werd gedaan, « de gelegenheid moet hebben gehad zijn geïnformeerde en vrije instemming daarmee te betuigen » bij de indien van een octrooiaanvraag, overeenkomstig het nationale recht.

Il est possible dans le cadre de la transposition de la directive de prendre en compte des éléments qui relèvent des conditions dans lesquelles l'invention a été élaborée en insérant une disposition dans la loi belge qui déclare que l'exploitation d'une invention est contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs notamment lorsqu'il est établi que l'invention a été développée dans des conditions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs, par exemple en cas de violation des droits humains, lorsqu'une invention est développée à partir de prélèvements humains sans le consentement du donneur pour une telle utilisation ou lorsqu'une invention est développée à partir de matière végétale ou animale exportée en violation de la loi du pays d'origine de ces matières.

La notion d'ordre public et de bonnes mœurs est une notion juridique qui, par nature, est prévue pour s'adapter aux préoccupations contemporaines de la société. C'est une notion qui est vouée à s'adapter à l'évolution des mœurs de la société afin de préserver celle-ci d'éventuels dangers ou dérives éthiques qui lui seraient préjudiciables.

Il entre dans les prérogatives du législateur national de préciser la notion d'exploitation commerciale et il est parfaitement légitime que le législateur belge estime qu'il n'est pas possible d'exploiter conformément à l'ordre public et aux bonnes mœurs des inventions développées en violation de celui-ci pour la simple raison qu'il n'y a pas d'exploitation sans développement et réciproquement.

Le législateur s'exposerait à la critique s'il affirmait qu'est conforme à l'ordre public et aux bonnes mœurs une invention développée en violation de celui-ci. Aucun législateur, en matière de droit des brevets, n'a jamais endossé une telle affirmation. Il n'y a par conséquent aucune contradiction sur ce point avec la directive.

S'agissant de la problématique du consentement du donneur de matière biologique, la loi belge ne fait que reprendre le considérant 26 de la directive qui énonce que si la matière biologique, objet du brevet, est d'origine humaine, la personne sur laquelle le prélèvement est effectué « doit avoir eu l'occasion d'exprimer son consentement éclairé et libre » au dépôt de la demande de brevet, conformément au droit national.

De term « geïnformeerde » betekent objectief en transparant en de term « vrije » betekent vrij van enige dwang. Het komt er op aan geen valse verwachtingen te scheppen, die de instemming van de potentiële donor tot gevolg zouden kunnen hebben: de modaliteiten van toegankelijkheid tot en toeëigening van de afnames moeten worden uitgelegd, meer bepaald betreffende de risico's en de voordelen die zij met zich kunnen meebrengen. Het gaat in het bijzonder om, de autochtone bevolkingen van de ontwikkelingslanden te beschermen, en zelfs de landen met een prille economie, die zich tot dat type van afnames lenen en waarop een zeer sterke economische druk wordt uitgeoefend.

De geïnformeerde instemming impliceert een inlichting die, in voorkomend geval, ook een aanduiding moet bevatten over de mogelijkheid tot een industriële en commerciële toepassing van de resultaten van de proefnemingen.

Overeenkomstig het advies nr. 12 van het Raadgevend Comité voor Bio-ethiek van België, moet het probleem van de instemming ook worden behandeld in het kader van een wet inzake bescherming van de patiënt, die tot de bevoegdheden van de minister van Volksgezondheid behoort.

De vereiste van een individuele instemming vloeit voort uit het feit dat men rekening houdt met een bezorgdheid die de wetgever zou kunnen beschouwen als zijnde van algemeen belang, meer bepaald het feit dat de menselijke afnames slechts met de instemming van de betrokkene mogen worden aangewend. Deze vereiste is dus perfect verenigbaar met het begrip openbare orde en goede zeden. De sanctie die resulteert uit een gebrek aan instemming (nietoctrooieerbaarheid) is slechts het gevolg van de uitoefening door de wetgever van zijn voorrechten.

De exploitatie van een uitvinding zal als strijdig met de openbare orde en de goede zeden beschouwd worden, als de uitvinding werd ontwikkeld in overtreding met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, meer bepaald in schending met artikel 3 over het verbod op onmenselijke en menonwaardige behandelingen. Zo de richtlijn al niet expliciet van het Verdrag voor de Rechten van de Mens gewag maakt, zijn de principes die het Verdrag formuleert desalniettemin geschikt om opgenomen te worden in de Europese openbare orde waarnaar artikel 6.1 van het Verdrag verwijst. Het betreft hier in het bijzonder artikel 3 van bovenvermeld Verdrag voor de Rechten van de Mens dat betrekking zou kunnen hebben op bepaalde behandelingen die het genotype van de mensen wijzigen.

Le terme « éclairé » signifie objectif et transparent, et le terme « libre » signifie sans contrainte. Il s'agit de ne pas susciter de faux espoirs susceptibles d'entraîner le consentement du donneur potentiel : il doit y avoir une explication sur les modalités d'accès et d'appropriation des prélèvements, notamment en ce qui concerne les risques et les avantages que cela peut entraîner. Il s'agit en particulier de protéger les populations autochtones des pays en voie de développement, voire des pays à économie émergente, qui se prêtent à ce type de prélèvement et sur lesquelles il existe une pression économique extrêmement forte.

Le consentement éclairé implique une information qui doit comprendre l'indication, le cas échéant, de l'éventualité d'un usage industriel et commercial du résultat des recherches.

Conformément à l'avis n° 12 du Comité Consultatif de Bioéthique de Belgique, la question du consentement devra également être traitée dans le cadre d'une loi sur la protection du patient qui relève de la ministre de la Santé publique.

L'exigence d'un consentement individuel résulte de la prise en compte d'une préoccupation que le législateur peut considérer comme étant d'intérêt général, en l'occurrence le fait que les prélèvements humains ne peuvent être utilisés qu'avec le consentement de l'intéressé. Cette exigence est donc parfaitement compatible avec la notion d'ordre public et de bonnes mœurs. La sanction qui résulte de l'absence de consentement (non brevetabilité) n'est que la résultante de l'exercice par le législateur de ses prérogatives.

L'exploitation d'une invention sera considérée contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs lorsque l'invention est développée en violation de la Convention européenne des droits de l'homme, notamment en violation de son article 3 sur l'interdiction des traitements inhumains et dégradants. Si la directive ne fait pas mention explicitement de la Convention européenne des droits de l'homme, les principes que celle-ci énonce ont néanmoins vocation à s'intégrer dans l'ordre public européen auquel renvoie son article 6.1. Il s'agit ici en particulier de l'article 3 de la Convention européenne des droits de l'homme précité et qui pourrait concerner certains traitements modifiant le génotype des personnes.

Ondanks de betekenisvolle inbreng met name van het Europees Parlement met betrekking tot ethische kwesties heeft België zich onthouden van stemming van de richtlijn in de Raad «Interne Markt» op 27 november 1997. België betreurde dat rechtsoverwegingen 26, 27 en 56 van de richtlijn onvoldoende rekening hielden met het amendement nr. 10 van het Europees Parlement. Dit amendement heeft betrekking op wat men de biopiraterij genoemd heeft, dit is het misbruik van biologische bronnen in het kader van octrooien hetzij ten nadele van individuen hetzij ten nadele van ontwikkelingslanden.

De biopiraterij is een cruciaal probleem dat omwille van haar belang, het waard is om aangepakt te worden, teneinde tegen de plundering van de biologische middelen van de derdewereldlanden of van de ontwikkelingslanden te strijden. Daarom past het, eveneens in het kader van de omzetting van de richtlijn, rekening te houden met de Conventie van Rio over de biologische diversiteit, met name wat het soeverein recht van de Staten betreft om hun genetische middelen (artikel 3 van de Conventie van Rio) te exploiteren, alsook het recht van de autochtone en lokale gemeenschappen op hun kennis en op een billijke verdeling van de voordelen die uit de aanwending van die kennis voortvloeit (artikel 8J).

Het wetsontwerp houdt rekening met de noodzaak om tegen biopiraterij te strijden niet enkel in artikel 4, 4° door de uitsluiting van octrooieerbaarheid, maar eveneens, zoals toegestaan door rechtsoverweging 26 van de richtlijn, in artikel 6 van het ontwerp door een verplichting tot vermelding van de geografische oorsprong van de gebruikte grondstof indien deze oorsprong gekend is. Een dergelijke vermelding versterkt de doeltreffendheid van de uitsluiting doordat zij de controle op eventuele schendingen van de Conventie van Rio vergemakkelijkt.

Tenslotte, wat het verband tussen de TRIP'sOvereenkomst en de Conventie van Rio over de biologische diversiteit betreft, is het gepast op te merken dat de Conventie in haar artikel 16 § 5, vermeldt dat « de Verdragssluitende Partijen erkennen dat de octrooien en andere intellectuele eigendomsrechten een invloed kunnen hebben op de toepassing van de Conventie en dat zij in dit opzicht, onverminderd de bepalingen van de nationale wetgevingen en van het internationale recht samenwerken teneinde te verzekeren dat deze rechten uitgeoefend worden ter ondersteuning van haar doelstellingen en niet ertegen in ». Het is duidelijk dat een raadplegings- en samenwerkingsproces tot stand zal moeten komen om

Malgré l'apport significatif du Parlement européen sur les questions éthiques, la Belgique s'est abstenue lors du vote de la directive au Conseil «Marché intérieur» du 27 novembre 1997. Elle a déploré la prise en compte insuffisante de l'amendement n°10 du Parlement européen dans le cadre des considérants 26, 27 et 56 de la directive. Cet amendement est relatif à ce qu'on a appelé la biopiraterie, c'est-à-dire l'utilisation abusive des ressources biologiques dans le cadre de brevets soit au détriment des individus soit au détriment des pays en voie de développement.

La biopiraterie est une question cruciale qui mérite, par son importance, d'être traitée afin de lutter contre le pillage des ressources biologiques des pays du tiers monde ou en voie de développement. C'est pourquoi, il convient également, dans le cadre de la transposition de la directive, de prendre en considération la Convention de Rio sur la diversité biologique, notamment en ce qui concerne le droit souverain des États d'exploiter leurs ressources génétiques (article 3 Convention de Rio), ainsi que le droit des communautés autochtones et locales sur leurs connaissances et à un partage équitable des avantages découlant de l'utilisation de ces connaissances (article 8J).

Le projet de loi prend en compte la nécessité de lutter contre la biopiraterie non seulement dans le cadre de son article 4, 4°, par le biais d'une exclusion de la brevetabilité mais aussi, comme l'y autorise le considérant 26 de la directive, dans le cadre de l'article 6 du projet par le biais d'une obligation de mention de l'origine géographique de la matière première utilisée lorsque cette origine est connue. Une telle mention renforce l'efficacité de l'exclusion parce qu'elle facilite le contrôle des éventuelles violations de la Convention de Rio.

Enfin, concernant le rapport entre l'Accord ADPIC et la Convention de Rio sur la Diversité Biologique, il convient de noter que celle-ci énonce dans son article 16 § 5, que « Les Parties contractantes reconnaissant que les brevets et autres droits de propriété intellectuelle peuvent avoir une influence sur l'application de la Convention, coopèrent à cet égard sans préjudice des législations nationales et du droit international pour assurer que ces droits s'exercent à l'appui et non à l'encontre de ses objectifs ». Il est évident qu'un processus de consultation et de coopération devra s'établir afin de promouvoir la mise en œuvre harmonieuse de ces deux textes. Le gouvernement belge s'engage d'ores et déjà à soutenir toute initiative en ce sens.

een harmonieuze uitwerking van beide teksten aan te moedigen. De Belgische regering verbindt er zich vooralsnog toe elk initiatief in die zin te ondersteunen.

Artikel 4, 5°, zet artikel 5 van de richtlijn om, dat handelt over de uitvindingen betreffende het menselijk lichaam.

Artikel 5, lid 1 van de richtlijn steunt op rechts-overweging 16 van deze richtlijn. Die toelichting herbevestigt dat het menselijk lichaam, in alle fases van zijn opbouw en van zijn ontwikkeling, met inbegrip van de kiemcel, alsook de eenvoudige ontdekking van één van die elementen of van één van zijn producten, daarbij inbegrepen de reeks of de gedeeltelijke reeks van een menselijk gen, niet octrooieerbaar zijn. Deze bepaling is in overeenstemming met de principes die over het octrooirecht heersen, principes volgens dewelke een eenvoudige ontdekking niet octrooieerbaar is.

Volgens artikel 5, lid 3, moet de industriële toepassing van een sequentie van een gen concreet worden vertoond, als de aanvraag van het octrooi op een sequentie of op een partiële sequentie van een gen slaat. Die wettelijke vereiste staat uitdrukkelijk vermeld en wordt ontwikkeld in de overwegingen 22, 23 en 24 van de richtlijn. Indien de octrooieerbaarheid van een genetische reeks op zichzelf wordt erkend, zal de bescherming door het octrooi niet worden toegekend als de beschrijving van de octrooiaanvraag (de conclusies) de functie van deze reeks niet laat zien. In dat opzicht past het te onderstrepen dat dergelijke functies in concreto beschreven moeten worden om als waardevol beschouwd te worden gehouden, dit betekent dat de functies die door eenvoudige virtuele computersimulaties worden gekenschetst, niet als waardevol kunnen beschouwd worden.

Daarenboven, wat de keuze van de uitdrukking « als basis dienen voor » betreft, moet deze als een verbetering van de terminologie van de richtlijn beschouwd worden. De richtlijn vermeldt immers « dat een gen een octrooieerbare uitvinding kan vormen ». Om het taalgebruik te vergemakkelijken komt men aldus vlug tot het « octrooieren van een gen » en tot « geoctrooieerd gen », wat niet passend is. Immers, het is gepast te vermelden dat zowel artikel 52 van de CBE als artikel 2 van de Belgische octrooiwet voorzien dat de octrooien niet omwille van de genen maar wel omwille van de uitvindingen worden toegekend. De richtlijn stelt zich dus nodeloos aan kritiek bloot door gebruik te maken van de uitdrukking « een gen kan een octrooieerbare uitvinding vormen ». Wat de wetgever betreft, is het perfect legitiem de uitdrukking « tot basis dienen van » te verkiezen, voor zover de doelstelling dezelfde blijft. Omwille van het principe van de

L'article 4, 5°, opère la transposition de l'article 5 de la directive, lequel traite des inventions relatives au corps humain.

L'article 5 alinéa 1, de la directive est basé sur le considérant 16 de celle-ci. Ce considérant réaffirme que le corps humain, dans toutes les phases de sa constitution et de son développement, cellules germinales comprises, ainsi que la simple découverte d'un de ses éléments ou d'un de ses produits, y compris la séquence ou séquence partielle d'un gène humain, ne sont pas brevetables. Cette disposition est conforme aux principes gouvernant le droit des brevets aux termes desquels une simple découverte n'est pas brevetable.

Selon l'article 5, alinéa 3, lorsque la demande de brevet porte sur une séquence de gène ou une séquence partielle d'un gène, l'application industrielle de celle-ci doit être concrètement exposée. Cette exigence légale est mentionnée explicitement et développée aux considérants 22, 23 et 24 de la directive. Si la brevetabilité d'une séquence génétique est reconnue en elle-même, la protection par le brevet ne sera pas accordée si la description de la demande de brevet (revendications) n'enseigne pas la fonction de cette séquence. A cet égard, il convient de souligner que de telles fonctions pour être considérées comme valables doivent être décrites in concreto, cela signifie que les fonctions caractérisées par de simples simulations informatiques virtuelles ne peuvent être considérées comme valables.

Par ailleurs, en ce qui concerne le choix de l'expression « servir de base à », il faut y voir une correction d'ordre terminologique à la directive. En effet, la directive indique « qu'un gène peut constituer une invention brevetable ». Par facilité de langage on en vient alors à parler rapidement de « breveter un gène » et de « gène breveté », ce qui est mal approprié. Il convient en effet de noter qu'aussi bien l'article 52 de la CBE que l'article 2 de la loi belge des brevets prévoient que les brevets sont accordés non pas pour des gènes mais pour des inventions. C'est donc de manière inutile que la directive s'expose à la critique en utilisant l'expression « un gène peut constituer une invention brevetable ». Il est parfaitement légitime pour le législateur de préférer l'expression « servir de base à » pour autant que l'objectif soit le même. Aucune discordance d'interprétation ne pourra résulter de cette différence de terminologie en raison du principe d'interprétation conforme.

gelijkluidende interpretatie, kan uit dit verschil in terminologie geen enkele tegenstrijdige interpretatie volgen.

De precisering volgens dewelke het recht van de octrooihouder strikt beperkt is tot dat wat de uitvinding uitmaakt, is slechts een herhaling van een traditionele regel in het octrooirecht. Het feit dat die regel wordt herhaald doet geen afbreuk aan de draagwijdte van de uitzondering op die regel die de theorie van de equivalenten vormt. Deze theorie heeft tot doel de namakingen te verhinderen die geen slaafse imitaties zijn. Zij heeft niet tot doel het toepassingsgebied van de bescherming ten onrechte te verruimen. Indien de wetgever de voorziene tekst goedkeurt, zal hij die punten slechts uitdrukkelijker geformuleerd hebben, die in de andere wetgevingen impliciet zijn gebleven. Het verklarend protocol bij artikel 69 van het Europees Octrooioverdrag toont aan dat men een tussenterm moet vinden, tussen het bepalen van de draagwijdte van de bescherming in de enge en letterlijke betekenis van de conclusies, en het beschouwen van de conclusies als gedragsregels waarmee men de bescherming kan uitbreiden tot al wat de houder, volgens het advies van de vaklui, heeft willen beschermen. Deze eenvoudige verklaring van de inhoud van dit protocol toont aan dat de tekst die men voor de omzetting van de richtlijn op het oog heeft, geenszins strijdig is met de richtlijn.

De precisering volgens dewelke er geen afbreuk wordt gedaan aan de vrije beschikking over reeds bestaande elementen, is erop gericht een verwarring te vermijden die het gevolg is van de toestand, zoals de richtlijn die voor ogen heeft, waarin een bekend product op een nieuwe wijze tot stand gebracht wordt, zoals bijvoorbeeld wanneer een menselijk of dierlijk element kunstmatig wordt geproduceerd. De octrooien die betrekking hebben op dit type uitvindingen zijn het onderwerp van ongerechtvaardigde kritiek, omdat zij de indruk geven dat men een ontdekking octrooieert. In werkelijkheid slaat het octrooi op de uitvinding die erin bestaat kunstmatig te creëren wat in de natuur bestaat en geeft het aanleiding tot een octrooi op een werkwijze die betrekking heeft op de manier waarop iets dat in de natuur bestaat kunstmatig wordt gecreëerd en tot een octrooi op een voortbrengsel dat de producten beschermt die met behulp van de werkwijze werden gecreëerd. Het bestaan van dergelijke octrooien stelt de vrije beschikking van reeds bestaande elementen niet in vraag. Het feit van het in de wettekst in te schrijven, is van aard om een zeker aantal kritieken te neutraliseren die ten onrechte geformuleerd worden.

La précision selon laquelle le droit du titulaire du brevet est strictement limité à ce qui constitue l'invention n'est qu'une répétition d'une règle traditionnelle en droit des brevets. Le fait de répéter cette règle n'enlève rien à la portée de l'exception à cette règle que constitue la théorie des équivalents. Cette théorie a pour objet de faire obstacle aux contrefaçons qui ne sont pas des copies serviles. Elle n'a pas pour objet d'étendre indûment le champ d'application de la protection. S'il approuve le texte envisagé, le législateur n'aura fait qu'expliciter des points qui sont restés implicites dans d'autres législations. Le protocole interprétatif à l'article 69 de la Convention sur le brevet européen indique qu'il faut trouver un moyen terme entre le fait de déterminer l'étendue de la protection au sens étroit et littéral des revendications et le fait de considérer les revendications comme des lignes de conduite permettant d'étendre la protection à tout ce que, de l'avis de l'homme du métier, le titulaire a entendu protéger. Ce simple énoncé du contenu de ce protocole montre que le texte envisagé pour la transposition de la directive n'y est en rien contraire.

La précision selon laquelle il n'est pas porté atteinte à la libre disposition d'éléments préexistants à l'invention vise à éviter une confusion qui résulte de la situation envisagée par la directive où un produit connu est créé par un moyen nouveau comme par exemple lorsqu'un élément humain ou animal est produit artificiellement. Les brevets relatifs à ce type d'invention font l'objet de critiques injustifiées parce qu'ils donnent l'impression que l'on brevète une découverte. En réalité, le brevet porte sur l'invention qui consiste à créer artificiellement ce qui existe dans la nature et donne lieu à un brevet de procédé portant sur la manière de créer artificiellement ce qui existe à l'état naturel et à un brevet de produit qui protège les produits créés à l'aide du procédé. L'existence de tels brevets ne remet pas en question la libre disposition des éléments préexistants. Le fait de l'inscrire dans le texte de loi est de nature à désamorcer un certain nombre de critiques qui sont formulées à tort.

Art. 5

Artikel 5 voegt een artikel 4*bis* in de wet dat het begrip «uitvinding» definieert.

Het past hier op te merken dat de richtlijn in haar rechtsoverweging 34 slechts aangeeft dat de definitie van de uitvinding niets te maken heeft met de draagwijdte van de richtlijn. Bijgevolg beperkt het communautaire recht op dat gebied de vrijheid van de nationale wetgever niet.

Anderzijds wil de definitie die in de bedoelde tekst voor de omzetting van de richtlijn opgenomen werd het begrip uitvinding evenmin aantasten. Deze definitie herhaalt slechts de op dat gebied meest gezaghebbende rechtsleer en rechtspraak.

Deze definitie geeft aan dat:

- de uitvinding het resultaat is van een menselijke activiteit (wat door niemand wordt betwist);
- de uitvinding zich als een technische oplossing aandient voor een technisch probleem (bepaling die al in het toepassingsreglement van het Europees Octrooi-verdrag staat en in het koninklijk besluit van 27 februari 1981);
- de uitvinding zich van de ontdekking onderscheidt (wat niemand betwist, deze bepaling staat al in de huidige wet);
- er verschillende categorieën uitvindingen bestaan (nieuwe producten, nieuwe toepassingen, enz. ...), deze bewering wordt overvloedig door de doctrine overgenomen;
- de uitvinding een richtsnoer is om op een bepaalde manier te handelen door onmiddellijk gebruik van natuurlijke controleerbare verschijnselen teneinde een resultaat te bereiken dat voorzienbaar is door haar oorzaken » (deze bepaling is een tekstueel herhaling van de lering van het Rote Traube van het Bundesgerichtshof van 1969, die traditioneel beschouwd wordt als een uitstekend referentiepunt op het gebied van de bepaling van de uitvinding, ook door de beroepskamers van de OEB).

Het feit dat een zeker aantal nuttige elementen met het oog op de bepaling reeds in het wetgevend arsenaal en in de rechtspraak staan (uitsluiting van de bescherming van de ontdekkingen, noodzaak van commerciële exploitatie, artikel 3, § 2, van de richtlijn, enz.), neemt niets weg van het nut van het definiëren van het begrip uitvinding in de wet.

Er bestaat immers een quasi-consensus in de maatschappij over de beschouwing dat zelfs op het gebied van wat leeft, de uitvindingen octrooieerbaar zijn en de ontdekkingen dat niet zijn.

Art. 5

L'article 5 insère un article 4*bis* dans la loi qui définit la notion d'« invention ».

Il convient ici de noter que la directive dans son considérant 34 ne fait qu'indiquer que la définition de l'invention est étrangère à la portée de la directive. Par conséquent, le droit communautaire ne limite pas la liberté du législateur national en cette matière.

D'autre part, la définition reprise dans le texte envisagé pour la transposition de la directive n'entend pas non plus affecter la notion d'invention. Cette définition ne fait que reprendre la doctrine et la jurisprudence la plus autorisée en la matière.

Cette définition indique que :

- l'invention est le résultat d'une activité humaine (ce que personne ne conteste);
- l'invention se présente comme une solution technique à un problème technique (disposition qui se trouve déjà dans le règlement d'exécution de la convention sur le brevet européen et dans l'arrêt royal du 27 février 1981);
- l'invention se distingue de la découverte (ce que personne ne conteste, cette disposition se trouve déjà dans la loi actuelle);
- il existe différentes catégories d'inventions (produits nouveaux, applications nouvelles, etc.), cette affirmation est reprise abondamment par la doctrine;
- l'invention « constitue une instruction pour agir de façon déterminée par l'emploi direct de phénomènes naturels contrôlables pour atteindre un résultat prévisible par les causes » (cette disposition est une reprise textuelle de l'enseignement de l'arrêt Rote Traube du Bundesgerichtshof de 1969, qui est traditionnellement considéré, y compris par les chambres de recours de l'OEB, comme une excellente référence en matière de définition de l'invention).

Le fait qu'un certain nombre d'éléments utiles en vue de la définition figure déjà dans l'arsenal législatif et jurisprudentiel (exclusion de protection des découvertes, nécessité d'une exploitation commerciale, article 3, § 2, de la directive, etc.), n'enlève rien à l'utilité qu'il y a de définir dans la loi la notion d'invention.

En effet, il existe un quasi consensus dans la société pour considérer que même dans le domaine du vivant, les inventions sont brevetables et les découvertes ne le sont pas.

Nochtans, bij gebrek aan een klare en duidelijke definitie, bekrachtigd door de wetgever, is deze quasi consensus onvoldoende operationeel. Het optreden van de wetgever op dit vlak is niet onbeduidend: het is van die aard dat het op het feit wijst dat de burger niet alleen bij de vraag betrokken is van te weten wat octrooieerbaar is en wat dat niet is, maar eveneens dat de wetgever van plan is erover te beslissen. Het gaat zeker over een originele stap, maar de aanwezigheid in het Belgisch recht van een definitie van de uitvinding is geenszins tegenstrijdig met het Verdrag van Straatsburg, de TRIP's-Overeenkomst of de richtlijn in de mate waarin deze instrumenten de uitvinding niet definiëren.

De uitdrukking « nieuwe combinatie van nieuwe of gekende midellen » weerstaat op juridisch vlak aan de kritiek, vermits het er hier enkel om gaat een basisregel te vermelden volgens dewelke een nieuwe combinatie octrooieerbaar is en dat het van geen belang is of de gecombineerde elementen al dan niet nieuw zijn.

Art. 6

Gebruik makend van de mogelijkheid aan de nationale wetgevers geboden wordt in rechtsoverweging 27 van de richtlijn, vereist artikel 6 de vermelding van de geografische oorsprong van het plantaardig of dierlijk materiaal op basis waarvan de uitvinding ontwikkeld werd [indien deze oorsprong gekend is]. Krachtens artikel 138 van het Europees Octrooiverdrag, zal die eis in België niet werkzaam zijn wat de Europese octrooien betreft.

Art. 7

De precisering volgens dewelke het recht van de octrooihouder strikt beperkt is tot dat wat de uitvinding uitmaakt, is slechts een herhaling van een traditionele regel in het octrooirecht. Het feit dat die regel wordt herhaald doet geen afbreuk aan de draagwijdte van de uitzondering op die regel die de theorie van de equivalenten vormt. Deze theorie heeft tot doel de namakingen te verhinderen die geen slaafse imitaties zijn. Zij heeft niet tot doel het toepassingsgebied van de bescherming ten onrechte te verruimen. Indien de wetgever de voorziene tekst goedkeurt, zal hij die punten slechts uitdrukkelijker geformuleerd hebben, die in de andere wetgevingen impliciet zijn gebleven.

Het verklarend protocol bij artikel 69 van het Europees Octrooiverdrag toont aan dat men een tussen-term moet vinden, tussen het bepalen van de draagwijdte van de bescherming in de enge en letterlijke

Cependant, faute d'une définition claire, précise et sanctionnée par le législateur, ce quasi consensus est insuffisamment opérationnel. L'entrée en scène du législateur dans ce domaine n'est pas anodine : elle est de nature à indiquer le fait que le citoyen est concerné non seulement par la question de savoir ce qui est brevetable et ce qui ne l'est pas, mais aussi qu'il entend en décider. Il s'agit certes d'une démarche originale, mais la présence dans la loi belge d'une définition de l'invention n'a rien de contraire à la Convention de Strasbourg, à l'accord ADPIC ou à la directive dans la mesure où ces instruments ne définissent pas l'invention.

L'expression « combinaison nouvelle de moyens nouveaux ou connus » est juridiquement étanche à la critique, puisqu'il ne s'agit que d'énoncer une règle de base selon laquelle une combinaison nouvelle est brevetable, et qu'il est indifférent que les éléments combinés soient nouveaux ou non.

Art. 6

Faisant usage de la faculté offerte aux législateurs nationaux par le considérant 27 de la directive, l'article 6 exige la mention de l'origine géographique de la matière végétale ou animale à partir de laquelle l'invention a été développée [lorsque cette origine est connue]. En vertu de l'article 138 de la Convention sur le brevet européen, cette exigence n'aura pas d'effet en Belgique en ce qui concerne les brevets européens.

Art. 7

La précision selon laquelle le droit du titulaire du brevet est strictement limité à ce qui constitue l'invention n'est qu'une répétition d'une règle traditionnelle en droit des brevets. Le fait de répéter cette règle n'enlève rien à la portée de l'exception à cette règle que constitue la théorie des équivalents. Cette théorie a pour objet de faire obstacle aux contrefaçons qui ne sont pas des copies serviles. Elle n'a pas pour objet d'étendre indûment le champ d'application de la protection. S'il approuve le texte envisagé, le législateur n'aura fait qu'explicitier des points qui sont restés implicites dans d'autres législations.

Le protocole interprétatif à l'article 69 de la Convention sur le brevet européen indique qu'il faut trouver un moyen terme entre le fait de déterminer l'étendue de la protection au sens étroit et littéral des revendications

betekenis van de conclusies, en het beschouwen van de conclusies als gedragsregels waarmee men de bescherming kan uitbreiden tot al wat de houder, volgens het advies van de vaklui, heeft willen beschermen. Deze eenvoudige verklaring van de inhoud van dit protocol toont aan dat de tekst die men voor de omzetting van de richtlijn op het oog heeft, geenszins strijdig is met de richtlijn.

De precisering volgens dewelke er geen afbreuk wordt gedaan aan de vrije beschikking over reeds bestaande elementen, is erop gericht een verwarring te vermijden die het gevolg is van de toestand, zoals de richtlijn die voor ogen heeft, waarin een bekend product op een nieuwe wijze tot stand gebracht wordt, zoals bijvoorbeeld wanneer een menselijk of dierlijk element kunstmatig wordt geproduceerd.

De octrooien die betrekking hebben op dit type uitvindingen zijn het onderwerp van ongerechtvaardigde kritiek, omdat zij de indruk geven dat men een ontdekking octrooieert. In werkelijkheid slaat het octrooi op de uitvinding die erin bestaat kunstmatig te creëren wat in de natuur bestaat en geeft het aanleiding tot een octrooi op een werkwijze die betrekking heeft op de manier waarop iets dat in de natuur bestaat kunstmatig wordt gecreëerd en tot een octrooi op een voortbrengsel dat de producten beschermt die met behulp van de werkwijze werden gecreëerd. Het bestaan van dergelijke octrooien stelt de vrije beschikking van reeds bestaande elementen niet in vraag. Het feit van het in de wettekst in te schrijven, is van aard om een zeker aantal kritieken te neutraliseren die ten onrechte geformuleerd worden.

Art. 8 en 9

De artikelen 8 en 9 hernemen de artikelen 8 en 9 van de richtlijn. Zijn voegen een artikel 27 bis en een artikel 27 ter toe in de octrooiwet. Deze artikelen houden rekening met een specifiek kenmerk van biologisch materiaal namelijk haar capaciteit zich te reproduceren of zich te vermenigvuldigen. Men voorziet dat de bescherming zich uitstrekt tot opeenvolgende generaties. De twee volgende artikelen bevatten twee uitzonderingen op dit principe.

Art. 10

Artikel 10 herneemt artikel 10 van de richtlijn en voegt een artikel 27 quater toe aan de octrooiwet. Als uitzondering van het principe van bescherming voor opeenvolgende generaties, voorziet dit artikel dat de

et le fait de considérer les revendications comme des lignes de conduite permettant d'étendre la protection à tout ce que, de l'avis de l'homme du métier, le titulaire a entendu protéger. Ce simple énoncé du contenu de ce protocole montre que le texte envisagé pour la transposition de la directive n'y est en rien contraire.

La précision selon laquelle il n'est pas porté atteinte à la libre disposition d'éléments préexistants à l'invention vise à éviter une confusion qui résulte de la situation envisagée par la directive où un produit connu est créé par un moyen nouveau comme par exemple lorsqu'un élément humain ou animal est produit artificiellement.

Les brevets relatifs à ce type d'invention font l'objet de critiques injustifiées parce qu'ils donnent l'impression que l'on brevète une découverte. En réalité, le brevet porte sur l'invention qui consiste à créer artificiellement ce qui existe dans la nature et donne lieu à un brevet de procédé portant sur la manière de créer artificiellement ce qui existe à l'état naturel et à un brevet de produit qui protège les produits créés à l'aide du procédé. L'existence de tels brevets ne remet pas en question la libre disposition des éléments préexistants. Le fait de l'inscrire dans le texte de loi est de nature à désamorcer un certain nombre de critiques qui sont formulées à tort.

Art. 8 et 9

Les articles 8 et 9 reprennent les articles 8 et 9 de la directive. Ils insèrent un article 27 bis et un article 27 ter dans la loi sur les brevets. Ces articles prennent en compte une caractéristique spécifique de la matière biologique, à savoir le fait qu'elle est capable de se reproduire ou de se multiplier. Il est prévu que la protection s'étend aux générations successives. Ce principe connaît deux exceptions qui font l'objet des deux articles suivants.

Art. 10

L'article 10 reprend l'article 10 de la directive et insère un article 27 quater dans la loi sur les brevets. Par exception au principe de la protection sur les générations successives, cet article prévoit que la pro-

bescherming zich niet uitstrekt tot de reproducties of de vermenigvuldigingen die het noodzakelijk gevolg zijn van het gebruik waarvoor het biologisch materiaal op de markt gebracht is, mits het afgeleide materiaal vervolgens niet voor andere propagaties of vermeerderingen wordt gebruikt.

Art. 11

Artikel 11 herneemt artikel 11 van de richtlijn en voegt een artikel 27 quinquies toe aan de octrooiwet. Als uitzondering op het principe van bescherming voor opeenvolgende generaties, voert dit artikel het voorrecht van de landbouwer in, dat aan de landbouwer toestaat het zaad terug uit te zaaien zonder toestemming van de houder van het octrooi op het zaad. Een gelijkaardige bepaling is voorzien voor transgenetisch vee, op voorwaarde dat dit geregeld wordt in een specifieke reglementering. Het invoeren van zo'n reglementering in België lijkt voorbarig.

Art. 12, 13, 14

De artikelen 12, 13 en 14 hernemen artikel 12 van de richtlijn. Ze behandelen het regime van dwanglicenties van octrooiën indien het niet mogelijk is een octrooi op een biotechnologische uitvinding te exploiteren zonder een inbreuk te plegen op een kwekersrecht en omgekeerd.

Dit is, Dames en Heren, de draagwijdte van het ontwerp dat de regering de eer heeft u ter goedkeuring voor te leggen.

De minister van Economie,

Charles PICQUÉ

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN

tection ne s'étend pas à la reproduction ou multiplication qui résulte nécessairement de l'utilisation pour laquelle la matière biologique a été mise sur le marché, pourvu que la matière obtenue ne soit pas utilisée ensuite pour d'autres reproductions ou multiplications

Art. 11

L'article 11 reprend l'article 11 de la directive et insère un article 27 quinquies dans la loi sur les brevets. Par exception au principe de la protection sur les générations successives, cet article institue le privilège de l'agriculteur qui permet à l'agriculteur de réensemencer sans l'autorisation du titulaire du brevet sur la semence. Une disposition semblable est prévue pour le bétail transgénique à condition qu'elle soit organisée par une réglementation spécifique. L'adoption d'une telle réglementation en Belgique semble prématurée.

Art. 12, 13, 14

Les articles 12, 13 et 14 reprennent l'article 12 de la directive. Ils traitent du régime des licences obligatoires de brevets lorsqu'il n'est pas possible d'exploiter un brevet sur une invention sans porter atteinte à un droit d'obtention végétale et vice-versa.

Voici, Mesdames et Messieurs, la portée du projet que le gouvernement à l'honneur de soumettre à votre approbation.

Le ministre de l'Economie,

Charles PICQUÉ

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien, wat betreft de octrooieerbaarheid van biotechnologische uitvindingen

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Met deze wet wordt de richtlijn 98/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 1998 betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen omgezet in het Belgische recht.

Art. 2

Artikel 1 van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien wordt gewijzigd als volgt:

1° Artikel 1, § 1 wordt aangevuld als volgt: « - Biologisch materiaal: materiaal dat genetische informatie bevat en zichzelf kan repliceren of in een biologisch systeem kan worden gerepliceerd;

– Microbiologische werkwijze: iedere werkwijze waarbij microbiologisch materiaal wordt gebruikt, die op microbiologisch materiaal ingrijpt of die microbiologisch materiaal als resultaat heeft;

– Werkwijze van wezenlijk biologische aard: werkwijze die geheel bestaat uit natuurlijke verschijnselen zoals kruisingen of selecties;

– Plantenras: plantenras zoals bepaald in artikel 5 van Verordening (EG) nr. 2100/94. »

2° Artikel 1, § 2, wordt aangevuld als volgt:

« Dit impliceert met name de eerbiediging van de volgende internationale teksten: het Verdrag van Parijs, het Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht, opgemaakt te Straatsburg op 27 november 1963, de Overeenkomst inzake handelsaspecten van de intellectuele eigendom opgemaakt te Marrakech op 15 april 1994, het Verdrag inzake biologische diversiteit opgemaakt te Rio op 5 juni 1992. ».

Art. 3

Artikel 2 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Onder de voorwaarden en binnen de grenzen van deze wet wordt onder de naam "uitvindingsoctrooi", hierna octrooi genoemd, een uitsluitend en tijdelijk recht van exploitatie verleend voor iedere uitvinding die nieuw is, op uitvinders-

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi modifiant la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention, en ce qui concerne la brevetabilité des inventions biotechnologiques

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

La présente loi transpose en droit belge la directive 98/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 6 juillet 1998 relative à la protection juridique des inventions biotechnologiques.

Art. 2

L'article 1er de la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention est modifié comme suit:

1° L'article 1er, § 1er est complété comme suit: « - Matière biologique: une matière contenant des informations génétiques et qui est autoreproductible ou reproductible dans un système biologique;

– Procédé microbiologique: tout procédé utilisant une matière microbiologique, comportant une intervention sur une matière microbiologique ou produisant une matière microbiologique;

– Procédé essentiellement biologique: procédé consistant intégralement en des phénomènes naturels tels le croisement ou la sélection;

– Variété végétale: variété végétale telle que définie à l'article 5 du règlement (CE) n° 2100/94. »

2° L'article 1, § 2, est complété comme suit :

« Cela implique le plein respect notamment des textes internationaux suivants : la Convention de Paris, la Convention de Strasbourg du 27 novembre 1963 sur l'unification de certains éléments du droit des brevets, l'Accord sur les aspects des droits de propriété intellectuelle qui touchent au commerce conclu à Marrakech le 15 avril 1994; la Convention sur la diversité biologique conclue à Rio le 5 juin 1992. »

Art. 3

L'article 2 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« Sous les conditions et dans les limites fixées par la présente loi, il est accordé sous le nom de "brevet d'invention", appelé ci-après brevet, un droit exclusif et temporaire d'exploitation pour toute invention qui est nouvelle, implique une

werkzaamheid berust en vatbaar is voor toepassing op het gebied van de nijverheid, ook wanneer het betrekking heeft op een voortbrengsel dat uit biologisch materiaal bestaat of dit bevat, of op een werkwijze waarmee biologisch materiaal wordt verkregen, bewerkt of gebruikt.

Biologisch materiaal dat met behulp van een technische werkwijze uit zijn natuurlijke milieu wordt geïsoleerd of wordt verkregen, kan ook dan het voorwerp van een uitvinding zijn, wanneer het in de natuur reeds voorhanden is. Om octrooi-eerbaar te zijn moet de uitvinding die betrekking heeft op zulk biologisch materiaal of op biologisch materiaal voortgebracht met behulp van een technische werkwijze, de bepalingen van artikel 4, § 4, nauwgezet eerbiedigen, in het bijzonder de bepalingen met betrekking tot het Verdrag van Rio inzake biologische diversiteit van 5 juni 1992»

Art. 4

Artikel 4 van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

1° Artikel 4, § 1, wordt vervangen door de volgende paragrafen:

« § 1. Niet octrooieerbaar zijn:

- 1) planten- en dierenrassen;
- 2) werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren.

§ 1bis. Een uitvinding die betrekking heeft op planten en dieren, is octrooieerbaar als de uitvoerbaarheid van die uitvinding zich technisch gezien niet beperkt tot een bepaald planten- of dierenras.

§ 1ter. Paragraaf 1, onder 2), laat de octrooieerbaarheid van de uitvindingen onverlet die betrekking hebben op een microbiologische of andere technische werkwijze of op een met behulp van deze werkwijze verkregen voortbrengsel. »

2° In artikel 4, § 2 worden de woorden « De uitvindings-octrooiën worden niet verleend voor uitvindingen waarvan de toepassing » vervangen door de woorden « Niet octrooieerbaar zijn de uitvindingen waarvan de commerciële exploitatie »

3° Aan artikel 4 wordt een § 3 toegevoegd, luidend als volgt:

« § 3. Uit hoofde van § 2, worden met name niet-octrooieerbaar geacht: -de werkwijzen voor het klonen van mensen, dit wil zeggen de technieken die het mogelijk maken, een kopie van een levend individu of een individu dat geleefd heeft, tot leven te wekken; -de werkwijzen tot wijziging van de germinale genetische identiteit van de mens; -het gebruik van menselijke embryo's voor industriële of commerciële doeleinden; -de werkwijzen tot wijziging van de genetische identiteit van dieren die geëigend zijn deze te doen lijden zonder aanzienlijk medisch nut voor mens of dier op te leveren, alsmede de dieren die uit dergelijke werkwijzen zijn verkregen. »

activité inventive et est susceptible d'application industrielle, même lorsqu'elle porte sur un produit composé de matière biologique ou en contenant, ou sur un procédé permettant de produire, de traiter ou d'utiliser de la matière biologique.

Une matière biologique isolée de son environnement naturel ou produite à l'aide d'un procédé technique peut être l'objet d'une invention, même lorsqu'elle préexistait à l'état naturel. L'invention portant sur une telle matière biologique ou une matière biologique produite à l'aide d'un procédé technique, devra, pour être brevetable, respecter strictement les dispositions de l'article 4, § 4, en particulier les dispositions relatives à la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992.»

Art. 4

L'article 4 de la même loi est modifié comme suit:

1° L'article 4, § 1er, est remplacé par les paragraphes suivants:

« § 1er. Ne sont pas brevetables:

- 1) les variétés végétales et les races animales;
- 2) les procédés essentiellement biologiques pour l'obtention de végétaux ou d'animaux.

§ 1bis. Les inventions portant sur des végétaux ou des animaux sont brevetables si la faisabilité technique de l'invention n'est pas limitée à une variété végétale ou à une race animale déterminée.

§ 1ter. Le paragraphe 1er, point 2), n'affecte pas la brevetabilité d'inventions ayant pour objet un procédé microbiologique, ou d'autres procédés techniques, ou un produit obtenu par ces procédés. »

2° A l'article 4, § 2 les mots « Les brevets ne sont pas délivrés pour des inventions dont la mise en œuvre, sont remplacés par les mots « Ne sont pas brevetables les inventions dont l'exploitation commerciale »

3° A l'article 4, il est ajouté un § 3, rédigé comme suit:

« § 3. Au titre du § 2, ne sont notamment pas brevetables: - les procédés de clonage des êtres humains, c'est-à-dire les procédés permettant de faire naître une copie d'un individu vivant ou ayant vécu; - les procédés de modification de l'identité génétique germinale de l'être humain; - les utilisations d'embryons humains à des fins industrielles ou commerciales; - les procédés de modification de l'identité génétique des animaux de nature à provoquer chez eux des souffrances sans utilité médicale substantielle pour l'homme ou l'animal, ainsi que les animaux issus de tels procédés. »

4° In artikel 4 wordt een § 4 ingevoegd, luidend als volgt:

« § 4. De commerciële exploitatie van een uitvinding is strijdig met de openbare orde of met de goede zeden, inzonderheid als wordt aangetoond dat de uitvinding werd ontwikkeld in omstandigheden die indruisen tegen de openbare orde en goede zeden. Dat is bijvoorbeeld het geval:

– als een uitvinding wordt ontwikkeld in strijd met het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, onder meer in strijd met artikel 3 betreffende onmenselijke en interende behandelingen; als een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van menselijke afnamen zonder de vrije, geïnformeerde, expliciete instemming van de donor voor een dergelijk gebruik en zonder dat deze afwezigheid van instemming de voorwaarden vervult die bepaald worden door de Koning teneinde een afwijking van de vereiste van instemming te verkrijgen.

– als een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van biologisch materiaal dat afgenomen of uitgevoerd werd in overtreding van de bepalingen van artikels 3, 8 j), 15 en 16 van het Verdrag van Rio inzake biologische diversiteit van 5 juni 1992.»

5° Aan artikel 4 wordt een § 5 toegevoegd, luidend als volgt:

« § 5. In toepassing van het principe van het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, is het menselijk lichaam in de verschillende stadia van zijn vorming en zijn ontwikkeling, alsmede de loutere ontdekking van een van de delen ervan, met inbegrip van een sequentie of partiële sequentie van een gen, niet octrooieerbaar.

[Ongeacht het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, kan een deel van het menselijk lichaam dat werd geïsoleerd of anderszins werd verkregen door een technische werkwijze, met inbegrip van een sequentie of een partiële sequentie van een gen, als basis dienen voor een octrooieerbare uitvinding, voor zover het aan de voorwaarden van octrooieerbaarheid voldoet en onder meer dat het een uitvinding betreft, zelfs indien de structuur van dat deel identiek is aan die van een natuurlijk deel.]

De draagwijdte van het toegekende recht, wordt strikt beperkt tot datgene wat de uitvinding uitmaakt en maakt met name geen inbreuk op de vrije beschikking over elementen die voor de uitvinding reeds bestonden. De industriële toepassing van een sequentie of een partiële sequentie van een gen die als basis dient voor een uitvinding moet concreet worden vermeld in de octrooiaanvraag. »

Art.5

Een artikel 4 bis wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt,:

« - Uitvinding: resultaat van een menselijke activiteit dat zich aanbiedt als een technische oplossing op een technisch probleem, dat zich duidelijk onderscheidt van de loutere ontdekking van een element, dat bestaat onafhankelijk van de menselijke tussenkomst, en dat verschillende vormen kan aannemen, meer bepaald: nieuwe toepassing, nieuwe werk-

4° Dans l'article 4, il est inséré un § 4, rédigé comme suit:

« § 4. L'exploitation commerciale d'une invention est contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs notamment lorsqu'il est établi que l'invention a été développée dans des conditions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs. Tel est le cas par exemple:

– lorsqu'une invention est développée en violation de la Convention européenne des droits de l'homme, notamment en violation de son article 3 sur l'interdiction des traitements inhumains et dégradants; lorsqu'une invention est développée à partir de prélèvements humains sans le consentement libre et éclairé explicite du donneur pour une telle utilisation et sans que cette absence de consentement ne remplisse les conditions fixées par le Roi pour obtenir une dérogation à l'exigence de consentement.

– lorsqu'une invention est développée à partir de matière biologique prélevée ou exportée en violation des dispositions des articles 3, 8 j), 15 et 16 de la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992. »

5° A l'article 4, il est ajouté un § 5, rédigé comme suit:

« § 5. En application du principe de non patrimonialité du corps humain, le corps humain, aux différents stades de sa constitution et de son développement, ainsi que la simple découverte d'un de ses éléments, y compris la séquence ou la séquence partielle d'un gène, ne peuvent constituer des inventions brevetables.

[Sans préjudice du caractère non patrimonial du corps humain, pour autant qu'il réponde aux conditions de brevetabilité et notamment qu'il s'agisse d'une invention, un élément isolé du corps humain ou autrement produit par un procédé technique, y compris la séquence ou la séquence partielle d'un gène, peut servir de base à une invention brevetable, même si la structure de cet élément est identique à celle d'un élément naturel.]

La portée du droit ainsi conféré est strictement limitée à ce qui constitue l'invention et notamment ne porte pas atteinte à la libre disposition d'éléments préexistants à l'invention. L'application industrielle d'une séquence ou d'une séquence partielle d'un gène qui sert de base à une invention doit être concrètement exposée dans la demande de brevet. »

Art 5

Un article 4 bis, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« - Invention: résultat d'une activité humaine qui se présente comme une solution technique à un problème technique, qui se distingue nettement de la simple découverte d'un élément qui existe indépendamment de l'intervention humaine, qui peut prendre différentes formes, notamment: application nouvelle, procédé nouveau pour créer ou isoler quelque chose

wijze voor het scheppen of isoleren van iets nieuws of iets gekends, nieuw voortbrengsel, nieuwe combinatie van nieuwe of gekende middelen, en die een richtlijn is om op een bepaalde wijze te handelen door het rechtstreeks gebruik van controleerbare natuurverschijnselen om het resultaat te bereiken dat uit de oorzaken te voorspellen is. »

Art. 6

Artikel 15 § 1, van dezelfde wet wordt aangevuld als volgt:

« 6) een vermelding van de geografische oorsprong van het plantaardig of dierlijk materiaal op basis waarvan de uitvinding ontwikkeld werd, indien deze bekend is. »

Art 7

Artikel 26 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

« De draagwijdte van het door een octrooi toegekende recht wordt strikt beperkt tot datgene wat de uitvinding uitmaakt en maakt met name geen inbreuk op de vrije beschikking over elementen die voor de uitvinding reeds bestonden. »

Art. 8

Een artikel 27*bis* wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 27*bis*. — § 1. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor biologisch materiaal dat door de uitvinding bepaalde eigenschappen heeft verkregen, strekt zich uit tot ieder biologisch materiaal dat hieruit door middel van propagatie of vermeerdering in dezelfde of in gedifferentieerde vorm wordt gewonnen en diezelfde eigenschappen heeft.

§ 2. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor een werkwijze voor de voortbrenging van biologisch materiaal dat door de uitvinding bepaalde eigenschappen heeft gekregen, strekt zich uit tot het biologisch materiaal dat rechtstreeks door deze werkwijze wordt gewonnen en tot ieder ander biologisch materiaal dat door middel van propagatie of vermeerdering in dezelfde of in gedifferentieerde vorm uit het rechtstreeks gewonnen biologisch materiaal wordt gewonnen en diezelfde eigenschappen heeft. »

Art. 9

Een artikel 27*ter* wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 27*ter*. — De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor een voortbrengsel dat uit genetische informatie bestaat of dat zulke informatie bevat, strekt zich, behoudens artikel 4, § 5, lid 1, uit tot ieder materiaal waarin dit voortbrengsel wordt verwerkt en waarin de genetische informatie wordt opgenomen en haar functie uitoefent. »

de nouveau ou de connu, produit nouveau, combinaison nouvelle de moyens nouveaux ou connus, et qui constitue une instruction pour agir d'une façon déterminée par l'emploi direct de phénomènes naturels contrôlables pour atteindre un résultat prévisible par les causes. »

Art. 6

L'article 15 § 1, de la même loi est complété comme suit:

« 6) une mention de l'origine géographique de la matière végétale ou animale à partir de laquelle l'invention a été développée, lorsque cette origine est connue. »

Art. 7

L'article 26 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

« La portée du droit conféré par le brevet est strictement limitée à ce qui constitue l'invention et notamment ne porte pas atteinte à la libre disposition des éléments préexistants à l'invention. »

Art. 8

Un article 27*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 27*bis*. — § 1er. La protection conférée par un brevet relatif à une matière biologique dotée, du fait de l'invention, de propriétés déterminées s'étend à toute matière biologique obtenue à partir de cette matière biologique par reproduction ou multiplication sous forme identique ou différenciée et dotée des mêmes propriétés.

§ 2. La protection conférée par un brevet relatif à un procédé permettant de produire une matière biologique dotée, du fait de l'invention, de propriétés déterminées s'étend à la matière biologique directement obtenue par ce procédé et à toute autre matière biologique obtenue, à partir de la matière biologique directement obtenue, par reproduction ou multiplication sous forme identique ou différenciée et dotée de ces mêmes propriétés. »

Art. 9

Un article 27*ter*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 27*ter*. — La protection conférée par un brevet à un produit contenant une information génétique ou consistant en une information génétique s'étend à toute matière, sous réserve de l'article 4, §5, alinéa 1er dans laquelle le produit est incorporé et dans laquelle l'information génétique est contenue et exerce sa fonction. »

Art. 10

Een artikel 27^{quater} wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 27^{quater}. — De in de artikelen 27 bis en 27 ter bedoelde bescherming strekt zich niet uit tot biologisch materiaal dat wordt gewonnen door propagatie of door vermeerdering van biologisch materiaal dat op het grondgebied van een Lidstaat van de Europese Unie door de octrooihouder of met diens toestemming op de markt is gebracht, indien de propagatie of de vermeerdering noodzakelijkerwijs voortvloeit uit het gebruik, waarvoor het biologisch materiaal op de markt is gebracht, mits het afgeleide materiaal vervolgens niet voor andere propagaties of vermeerderingen wordt gebruikt.»

Art. 11

Een artikel 27^{quinquies} wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 27^{quinquies}. — § 1. In afwijking van de artikelen 27 bis en 27 ter houdt de verkoop of een andere vorm van op de markt brengen, door de octrooihouder of met diens toestemming, van plantaardig propagatiemateriaal aan een landbouwer voor agrarische exploitatiedoeleinden voor deze laatste het recht in om de voortbrengselen van zijn oogst voor verdere propagatie of vermeerdering door hemzelf op zijn eigen bedrijf te gebruiken, waarbij de reikwijdte en de nadere regeling van deze afwijking beperkt blijven tot die van artikel 14 van Verordening (EG) nr. 2100/94.

§ 2. In afwijking van de artikelen 27bis en 27ter houdt de verkoop of een andere vorm van verhandelen, door de octrooihouder of met diens toestemming, van fokvee of dierlijk propagatiemateriaal aan een landbouwer voor deze laatste het recht in om het vee dat onder octrooibescherming valt, voor agrarische doeleinden te gebruiken, waaronder het beschikbaar stellen van het dier of ander dierlijk propagatiemateriaal voor zijn eigen gebruik in de landbouw, maar niet de verkoop in het kader van of met het oog op de commerciële fokkerij. De reikwijdte en de nadere regeling van deze afwijking stemmen overeen met die voorzien in de reglementering betreffende de voortbrenging van dierenrassen. »

Art. 12

In artikel 31 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° § 1 wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 1. De Minister kan overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van een uitvinding beschermd door een octrooi verlenen:

1° wanneer een termijn van vier jaar is verstreken te rekenen vanaf de indiening van de octrooiaanvraag of van drie jaar te rekenen vanaf de octrooiverlening, waarbij de termijn

Art. 10

Un article 27^{quater}, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 27^{quater}. — La protection visée aux articles 27 bis et 27 ter ne s'étend pas à la matière biologique obtenue par reproduction ou multiplication d'une matière biologique mise sur le marché sur le territoire d'un État membre de l'Union européenne par le titulaire du brevet ou avec son consentement, lorsque la reproduction ou la multiplication résulte nécessairement de l'utilisation pour laquelle la matière biologique a été mise sur le marché, pourvu que la matière obtenue ne soit pas utilisée ensuite pour d'autres reproductions ou multiplications.»

Art. 11

Un article 27^{quinquies}, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

« Article 27^{quinquies}. — § 1er. Par dérogation aux articles 27 bis et 27 ter, la vente ou une autre forme de commercialisation de matériel de reproduction végétal par le titulaire du brevet ou avec son consentement à un agriculteur à des fins d'exploitation agricole implique pour celui-ci l'autorisation d'utiliser le produit de sa récolte pour reproduction ou multiplication par lui-même sur sa propre exploitation, l'étendue et les modalités de cette dérogation correspondant à celles prévues à l'article 14 du règlement (CE) n° 2100/94.

§ 2. Par dérogation aux articles 27bis et 27ter, la vente ou une autre forme de commercialisation d'animaux d'élevage ou autre matériel de reproduction animal par le titulaire du brevet ou avec son consentement à un agriculteur implique pour celui-ci l'autorisation d'utiliser le bétail protégé à un usage agricole. Ceci inclut la mise à disposition de l'animal ou autre matériel de reproduction animal pour la poursuite de son activité agricole, mais non la vente dans le cadre ou le but d'une activité de reproduction commerciale. L'étendue et les modalités de cette dérogation correspondent à celles prévues dans la réglementation concernant l'obtention des races animales. »

Art. 12

A l'article 31 de la même loi, sont apportées les modifications suivantes:

1° Le § 1er est remplacé par la disposition suivante:

« § 1er Le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation d'une invention couverte par un brevet:

1° lorsqu'un délai de quatre années à compter de la date de dépôt de la demande de brevet, ou de trois années à compter de la délivrance du brevet, le délai qui expire le plus tard

die het laatst afloopt wordt toegepast, zonder dat het octrooi door invoer of een wezenlijke en doorlopende fabricage in België werd geëxploiteerd en zonder dat de octrooihouder dit door geldige redenen kan rechtvaardigen. Wanneer een octrooi betrekking heeft op een machine kan de wezenlijke en doorlopende fabricage in België door de houder van het octrooi van producten verkregen door het gebruik van deze machine als exploitatie van het octrooi in België aanzien worden wanneer deze vervaardiging voor de economie van het land belangrijker is dan de vervaardiging van de machine zelf. Een gedwongen licentie wegens niet of onvoldoende exploitatie wordt slechts verleend op voorwaarde dat de licentie hoofdzakelijk verleend wordt voor de voorziening van de binnenlandse markt.

2° wanneer een uitvinding beschermd door een octrooi toebehorend aan de aanvrager van de licentie, niet kan geëxploiteerd worden zonder dat inbreuk wordt gepleegd op de rechten verbonden aan een octrooi, verleend ingevolge een oudere aanvraag en voor zover het afhankelijk octrooi een belangrijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding en op voorwaarde dat de licentie voornamelijk wordt verleend voor de voorziening van de nationale markt. De octrooihouder aan wie de gedwongen licentie is opgelegd kan zich, indien de twee uitvindingen betrekking hebben op éénzelfde soort industrie, op zijn beurt een licentie doen toekennen op het octrooi waarop de aanvrager van de gedwongen licentie zich beroepen heeft.

In het geval van de halfgeleidertechnologie zoals bepaald in de richtlijn 87/54/EG van de Raad van 16 december 1986, kunnen de licenties bedoeld in 1° en 2° van dit lid slechts worden toegestaan indien zij bestemd zijn om een gedraging tegen te gaan waarvan, na een gerechtelijke of administratieve procedure, is vastgesteld dat deze concurrentie beperkend is. »

2°. Er wordt een § 1bis ingevoegd, luidend als volgt:

« § 1bis. Wanneer een kweker een kwekersrecht niet kan verkrijgen noch exploiteren zonder op een octrooi van eerdere datum inbreuk te maken, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34 een niet-exclusieve licentie tot exploitatie van een uitvinding beschermd door dit octrooi verlenen, voor zover deze licentie voor de exploitatie van het te beschermen plantenras noodzakelijk is. Wanneer een zodanige licentie wordt verleend, mag de octrooihouder op zijn beurt een licentie om het beschermde plantenras te gebruiken aanvragen.

Wanneer de houder van een octrooi voor een biotechnologische uitvinding deze niet kan exploiteren zonder op een kwekersrecht van eerdere datum inbreuk te maken, mag hij een gedwongen licentie voor niet-exclusieve exploitatie van het door dit kwekersrecht beschermde plantenras aanvragen. Wanneer een zodanige licentie wordt verleend, kan de houder van het kwekersrecht zich op zijn beurt een licentie doen toekennen om de beschermde uitvinding te gebruiken. »

devant être appliqué, s'est écoulé sans que l'invention brevetée soit exploitée par importation ou par une fabrication sérieuse et continue en Belgique et sans que le titulaire du brevet justifie son inaction par des excuses légitimes. Dans le cas d'un brevet ayant pour objet une machine, la fabrication sérieuse et continue en Belgique par le titulaire du brevet de produits obtenus à l'aide de cette machine peut être considérée comme valant exploitation de l'invention brevetée en Belgique lorsque cette fabrication apparaît comme plus importante pour l'économie du pays que celle de la machine elle-même. Une licence obligatoire pour défaut ou insuffisance d'exploitation ne sera accordée qu'à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national.

2° lorsqu'une invention, couverte par un brevet appartenant au demandeur de la licence, ne peut être exploitée sans porter atteinte aux droits attachés à un brevet issu d'un dépôt antérieur et pour autant que le brevet dépendant permette un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet dominant et à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national. Le titulaire du brevet auquel la licence obligatoire est imposée peut, si les deux inventions se rapportent au même genre d'industrie, se faire octroyer à son tour une licence du brevet dont le demandeur de la licence obligatoire s'est prévalu.

Dans le cas de la technologie des semi-conducteurs telle que définie dans la directive 87/54/CE du Conseil du 16 décembre 1986, les licences visées au 1° et au 2° du présent paragraphe ne peuvent être accordées que si elles sont destinées à remédier à une pratique dont il a été déterminé, à l'issue d'une procédure judiciaire ou administrative, qu'elle est anticoncurrentielle. »

2°. Il est inséré un § 1er bis, rédigé comme suit:

« § 1er bis. Lorsqu'un obtenteur ne peut obtenir ou exploiter un droit d'obtention végétale sans porter atteinte à un brevet antérieur, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation non exclusive de l'invention couverte par ce brevet, dans la mesure où cette licence est nécessaire pour l'exploitation de la variété végétale à protéger. Lorsqu'une telle licence est accordée, le titulaire du brevet peut demander à son tour une licence pour utiliser la variété protégée.

Lorsque le titulaire d'un brevet concernant une invention biotechnologique ne peut exploiter celle-ci sans porter atteinte à un droit d'obtention végétale antérieur sur une variété, il peut demander une licence obligatoire pour l'exploitation non exclusive de la variété protégée par ce droit d'obtention. Lorsqu'une telle licence est accordée, le titulaire du droit d'obtention peut se faire octroyer à son tour une licence pour utiliser l'invention protégée. »

3° In § 2, 1°, worden de woorden « de vorige paragraaf » vervangen door de woorden « de vorige paragrafen ».

Art. 13

Artikel 32, § 3 van dezelfde wet, wordt vervangen als volgt:

« § 3, De licentie toegekend met toepassing van artikel 31, § 1, 2°, en 31, § 1*bis*, is beperkt tot het gedeelte van de uitvinding of van het kweekproduct door het heersend octrooi of kweekproduct beschermd, waarvan het gebruik onontbeerlijk is voor het exploiteren van het afhankelijk octrooi of kweekproduct en laat dit gebruik slechts toe in verband met deze exploitatie.

Het derde lid van § 2, van dit artikel is toepasselijk op de gedwongen licentie. ».

Art. 14

In artikel 33 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In § 1, de woorden « en § 1*bis*, » worden ingevoegd tussen de woorden « artikel 31, § 1, » en de woorden « verleent de Minister »;

2° § 3, wordt vervangen als volgt:

« § 3. In de gevallen bedoeld bij artikel 31, § 1, 2°, en § 1*bis*, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie gegrond verklaard indien de houder van het heersend octrooi of kwekersrecht noch de afhankelijkheid van het octrooi of kwekersrecht van de aanvrager van de licentie betwist, noch zijn geldigheid, noch het feit dat de licentie een aanzienlijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding of het in het heersend kwekersrecht beschreven kweekproduct.

Het feit dat de houder van het oudere octrooi of kwekersrecht de afhankelijkheid ontkent van het octrooi of kwekersrecht van de aanvrager van de licentie geeft aan deze laatste van rechtswege de toelating de uitvinding of het kweekproduct te exploiteren die in zijn eigen octrooi of kwekersrecht is beschreven evenals de zogenaamde heersende uitvinding of het zogenaamde heersende kweekproduct zonder daarvoor wegens inbreuk vervolgd te kunnen worden door de houder van het vroegere octrooi of kwekersrecht.

De betwisting over de geldigheid van het afhankelijk octrooi of kwekersrecht schorst de administratieve procedure met betrekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie op voorwaarde dat hetzij een vordering tot nietigverklaring van dit octrooi reeds ingesteld is voor de bevoegde rechter door de houder van het heersend octrooi of kwekersrecht, hetzij deze een vordering voor de rechtbank instelt tegen de aanvrager van de licentie binnen twee maanden nadat hem kennis gegeven werd van het indienen van een aanvraag voor een licentie.

3° Dans le § 2, 1°, les mots « au paragraphe précédent » sont remplacés par les mots « aux paragraphes précédents ».

Art. 13

L'article 32, § 3, de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

« § 3, La licence octroyée par application de l'article 31, § 1er, 2° et 31, § 1*bis*, est limitée à la partie de l'invention ou de l'obtention végétale couverte par le brevet ou le droit d'obtention dominant dont l'utilisation est indispensable pour l'exploitation de l'invention brevetée ou de l'obtention végétale dépendante et ne permet cette utilisation qu'en liaison avec ladite exploitation.

Le troisième alinéa du § 2, du présent article est applicable à la licence obligatoire. ».

Art. 14

A l'article 33, de la même loi, sont apportées les modifications suivantes:

1° Dans le § 1er, les mots « et § 1er*bis*, » sont insérés entre les mots « l'article 31, § 1er, » et les mots « le Ministre octroie »;

2° Le § 3, est remplacé par la disposition suivante:

« § 3. Dans les cas visés à l'article 31, § 1er, 2°, et § 1er*bis*, la demande de licence obligatoire est déclarée fondée si le titulaire du brevet ou du droit d'obtention végétale dominant ne conteste ni la dépendance du brevet ou du droit d'obtention végétale du demandeur de la licence, ni sa validité, ni le fait que la licence permet un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention ou à l'obtention revendiquée dans le brevet ou le droit d'obtention végétale dominant.

Le fait pour le titulaire du brevet ou du droit d'obtention végétale antérieur de nier la dépendance du brevet ou du droit d'obtention végétale du demandeur de la licence emporte de plein droit pour ce dernier l'autorisation d'exploiter l'invention ou l'obtention décrite dans son propre brevet ou droit d'obtention végétale ainsi que l'invention ou l'obtention dite dominante sans pouvoir de ce chef être poursuivi en contrefaçon par le titulaire du brevet ou du droit d'obtention antérieur.

La contestation de la validité du brevet ou du droit d'obtention végétale dépendant suspend la procédure administrative relative à la reconnaissance du bien-fondé de la demande de licence, à condition, soit qu'une action en nullité dudit brevet soit déjà introduite devant la juridiction compétente par le titulaire du brevet ou du droit d'obtention végétale dominant, soit que celui-ci cite le demandeur de la licence devant le tribunal dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence.

De betwisting over de belangrijke technische vooruitgang van aanmerkelijke economische betekenis van het afhankelijk octrooi vergeleken met de uitvinding beschreven in het heersend octrooi of met het heersend kweekproduct schorst de administratieve procedure met betrekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie, op voorwaarde dat de houder van het heersend octrooi of kwekersrecht, binnen twee maanden nadat hem van het indienen van een aanvraag voor een licentie kennis werd gegeven, een verzoekschrift indient bij de rechtbank zetelend zoals in kortgeding. De gerechtelijke beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of verzet.

Het niet in acht nemen van de termijn voorzien in de twee voorgaande leden sluit het recht uit van de houder van het heersend octrooi of kwekersrecht om zijn betwisting te doen gelden voor de rechtbank. ».

La contestation du progrès technique important, d'un intérêt économique considérable du brevet dépendant par rapport à l'invention décrite dans le brevet dominant ou par rapport à l'obtention dominante suspend la procédure administrative relative à la reconnaissance du bien-fondé de la demande de licence, à condition que le titulaire du brevet ou du droit d'obtention végétale dominant introduise, dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence, une requête au tribunal siégeant comme en référé. La décision judiciaire n'est pas susceptible d'appel ou d'opposition.

L'inobservation du délai prévu aux deux alinéas précédents entraîne forclusion du droit du titulaire du brevet ou du droit d'obtention végétale dominant de faire valoir sa contestation devant le tribunal. ».

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE 32.017/1

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 19 juli 2001 door de Minister van Economie verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet «tot wijziging van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien, wat betreft de octrooibaarheid van biotechnologische uitvindingen», heeft op 25 oktober 2001 het volgende advies gegeven :

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

Het voorontwerp van wet strekt tot omzetting van de richtlijn 98/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 6 juli 1998 betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen, alsmede tot het in overeenstemming brengen van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien (hierna : «octrooiwet») met het communautair recht.

Bij arrest van 9 oktober 2001 (zaak C-377/98 : Koninkrijk der Nederlanden t. Europees Parlement en Raad van de Europese Unie), heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen een beroep tot nietigverklaring van bedoelde richtlijn verworpen. Een aantal rechtsoverwegingen van dit arrest kunnen dienstig zijn voor de interpretatie van de richtlijn 98/44/EG.

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Het ontwerp heeft tot doel de richtlijn 98/44/EG in nationaal recht om te zetten (artikel 1, tweede lid). Sommige van de ontworpen bepalingen wijken evenwel van de richtlijn af. Verder in dit advies wordt onderzocht of, en in voorkomend geval onder welke voorwaarden, de nationale wetgever bij omzetting van de richtlijn van de bepalingen ervan mag afwijken.

1.1. Uit de overwegingen die aan de tekst van de richtlijn voorafgaan (zie inzonderheid de overwegingen 5, 6 en 7) kan worden afgeleid dat er tussen de bestaande nationale regelingen terzake van biotechnologische uitvindingen verschillen bestaan die belemmeringen voor het handelsverkeer vormen en daardoor de goede werking van de interne markt in de weg staan.

In zijn voornoemd arrest heeft ook het Hof van Justitie (rechtsoverweging 16) benadrukt dat dergelijke verschillen «aanleiding kunnen geven tot discrepanties in de praktijk en de rechtspraak die schadelijk zijn voor de goede werking van de interne markt».

Uit deze vaststellingen dient te worden besloten dat de nationale wetgever terzake van de rechten op biotechnologische uitvindingen geen regelen mag vaststellen die van de richtlijn zodanig afwijken dat zij het vooropgestelde doel (het wegwerken van discrepanties) miskennen.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT 32.017/1

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Economie, le 19 juillet 2001, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi «modifiant la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention, en ce qui concerne la brevetabilité des inventions bio-technologiques», a donné le 25 octobre 2001 l'avis suivant :

PORTEE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

L'avant-projet de loi a pour objet de transposer la directive 98/44/CE du Parlement européen et du Conseil de l'Union européenne du 6 juillet 1998 relative à la protection juridique des inventions biotechnologiques et de mettre en concordance la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention (ci-après : «la loi sur les brevets») avec le droit communautaire.

Par un arrêt du 9 octobre 2001 (affaire C-377/98 : Royaume des Pays-Bas contre Parlement européen et Conseil de l'Union européenne), la Cour de justice des Communautés européennes a rejeté un recours en annulation de la directive précitée. Un certain nombre de considérants de cet arrêt peuvent être utiles à l'interprétation de la directive 98/44/CE.

OBSERVATIONS GENERALES

1. Le projet vise à transposer la directive 98/44/CE en droit national (article 1er, alinéa 2). Toutefois, certaines dispositions en projet s'écarteraient de la directive. Le présent avis examinera si et, le cas échéant, dans quelles conditions le législateur national peut s'écarter des dispositions de la directive lorsqu'il transpose cette dernière.

1.1. Il peut se déduire des considérants qui précèdent le texte de la directive (voir, notamment, les considérants 5, 6 et 7) qu'il existe, entre les législations nationales en vigueur dans le domaine des inventions biotechnologiques, des divergences qui sont de nature à créer des entraves aux échanges et à faire ainsi obstacle au fonctionnement du marché intérieur.

Dans son arrêt précité, la Cour de justice (considérant 16) a souligné que pareilles divergences «sont susceptibles d'entraîner des écarts de pratique et de jurisprudence néfastes au bon fonctionnement du marché intérieur».

Il y a lieu de conclure de ces constatations qu'en ce qui concerne les droits sur les inventions biotechnologiques, le législateur national ne peut fixer de règles qui s'écarteraient de la directive au point de méconnaître l'objectif poursuivi (éliminer les disparités).

1.2. Het komt de nationale wetgever in principe wèl toe in het ontwerp bepalingen op te nemen die niet rechtstreeks strekken tot omzetting van de richtlijn (omdat ze bijvoorbeeld betrekking hebben op het octrooirecht in het algemeen), op voorwaarde evenwel dat deze bepalingen niet leiden tot nieuwe discrepanties die de richtlijn precies beoogt uit te schakelen.

1.3. Een analoge redenering geldt voor bepalingen van het ontwerp die strekken tot opneming in het nationale recht van overwegingen die weliswaar zijn opgenomen in de preambule van de richtlijn, maar die geen deel uitmaken van de normatieve bepalingen ervan. Dergelijke overwegingen zijn een hulpmiddel voor de interpretatie van de richtlijn, maar zij bevatten als zodanig geen regels die in het nationale recht moeten worden omgezet. Bovendien zouden nieuwe discrepanties kunnen ontstaan zo bepaalde lidstaten sommige niet-verbindende overwegingen wèl in het nationale recht omzetten, terwijl andere lidstaten dit niet zouden doen.

2. Het ontwerp bevat geen bepalingen tot omzetting van de artikelen 13 en 14 van de richtlijn die behoren tot hoofdstuk IV «Depot van, toegang tot en nieuw depot van biologisch materiaal».

Een verdragsconforme omzetting van de richtlijn vereist dat ook de voornoemde bepalingen tijdig worden omgezet.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 1

Luidens artikel 1 regelt de wet, die thans in ontwerpvorm voorligt, een aangelegenheid bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

In het ontworpen artikel 33, § 3, van de octrooiwet van 28 maart 1984 (artikel 14 van het ontwerp) wordt, onder meer, een nieuwe bevoegdheid toegekend aan de rechtbank (lees : voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg) zetelend zoals in kort geding.

Zoals de Raad van State, afdeling wetgeving, er reeds meermaals op heeft gewezen, volgt uit de onderlinge samenhang van artikel 77, eerste lid, 3°, van de Grondwet met artikel 77, eerste lid, 9°, van de Grondwet, dat het bepalen van de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken een integraal bicamerale aangelegenheid is ¹.

⁽¹⁾ Zie onder meer de adviezen 24.111/A.G.-A.V./2/V en 24.594/A.G.-A.V./2/V van 10 en 18 oktober 1995, Parl. St., Kamer, 1995-96, nr. 364/1; 24.615/A.G.-A.V./2 van 10 en 23 oktober 1995, Parl. St., Kamer, 1995-96, nr. 329/1; 24.713/2 van 9 november 1995, Parl. St., Kamer, 1995-96, nr. 287/1; 28.790/1 van 4 februari 1999, Parl. St., Senaat, 1998-99, nr. 1-614/12; 29.864/1 van 9 maart 2000, Parl. St., Kamer, 1999-2000, nr. 670/1; 30.265/1 van 14 juni 2000, Parl. St., Kamer, 1999-2000, nr. 756/1.

1.2. En principe, le législateur national peut effectivement intégrer au projet des dispositions qui ne tendent pas directement à transposer la directive (parce qu'elles ont trait, par exemple, au droit des brevets d'invention en général), à condition toutefois que ces dispositions n'engendrent pas de nouvelles disparités que la directive entend précisément éliminer.

1.3. On peut tenir un raisonnement analogue à propos des dispositions du projet qui visent à incorporer, dans le droit national, des considérants qui, bien qu'inscrits dans le préambule de la directive, ne figurent cependant pas au nombre des dispositions normatives de cette dernière. Pareils considérants aident à interpréter la directive, mais ne comportent pas, en soi, de règles à transposer en droit national. En outre, de nouvelles disparités risquent d'apparaître si certains États membres transposent en droit national des considérants non obligatoires, alors que d'autres ne le font pas.

2. Le projet ne comporte pas de dispositions transposant les articles 13 et 14 de la directive qui relèvent du chapitre IV «Dépôt d'une matière biologique, accès à une telle matière et nouveau dépôt».

Pour que la directive soit transposée de manière conforme au traité, il faut impérativement que les dispositions précitées, elles aussi, soient transposées dans les délais.

EXAMEN DU TEXTE

Article 1er

Selon son article 1er, la loi, dont le projet est à l'examen, règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

L'article 33, § 3, en projet de la loi sur les brevets du 28 mars 1984 (article 14 du projet) confère, entre autres, une nouvelle compétence au tribunal (lire : au président du tribunal de première instance) siégeant comme en référé.

Ainsi que le Conseil d'État, section de législation, l'a déjà relevé à plusieurs reprises, il résulte du rapprochement de l'article 77, alinéa 1er, 3°, de la Constitution et de l'article 77, alinéa 1er, 9°, de la Constitution, que la détermination de la compétence des cours et tribunaux est une matière intégralement bicamérale ¹.

⁽¹⁾ Voir notamment les avis 24.111/A.G.-A.V./2/V et 24.594/A.G.-A.V./2/V des 10 et 18 octobre 1995, Doc. parl., Chambre, 1995-96, n° 364/1; 24.615/A.G.-A.V./2 des 10 et 23 octobre 1995, Doc. parl., Chambre, 1995-96, n° 329/1; 24.713/3 du 9 novembre 1995, Doc. parl., Chambre, 1995-96, n° 287/1; 28.790/1 du 4 février 1999, Doc. parl., Sénat, 1998-99, n° 1-614/12; 29.864/1 du 9 mars 2000, Doc. parl., Chambre, 1999-2000, n° 670/1; 30.265/1 du 14 juin 2000, Doc. parl., Chambre, 1999-2000, n° 756/1.

Conform de bestaande parlementaire praktijk zal een afzonderlijk ontwerp moeten worden ingediend waarin de zo-even vermelde bevoegdheidstoekenning wordt opgenomen, en dat de volledige bicamerale procedure dient te doorlopen.

Artikel 2

1. In de definitie van «Werkwijze van wezenlijk biologische aard», in artikel 2, 1°, van het ontwerp, schrijve men, zoals in artikel 2, lid 2, van de richtlijn, «werkwijze voor de voort-brenging van planten of dieren die ...».

2. Bij artikel 2, 2°, van het ontwerp dient te worden opgemerkt dat artikel 1, lid 2, van de richtlijn bepaalt dat zij de verplichtingen van de lidstaten uit hoofde van internationale verdragen onverlet laat, «met name het verdrag inzake biologische diversiteit en de TRIP's-overeenkomst». Het verdient aanbeveling deze bepaling van de richtlijn in het ontwerp over te nemen. Een illustratieve lijst van de bedoelde verdragen kan in de memorie van toelichting worden opgenomen. Tevens moet duidelijker tot uitdrukking worden gebracht dat de regel alleen geldt voor verdragen die in België uitwerking hebben.

Artikel 3

Het valt af te raden om de bestaande tekst van artikel 2 van de octrooiwet te hernemen. Men voege in de plaats ervan een tweede en een derde lid toe die, in overeenstemming met artikel 3 van de richtlijn, als volgt kunnen worden geredigeerd :

«Uitvindingen die nieuw zijn, op uitvinderswerkzaamheid berusten en industrieel toepasbaar zijn, kunnen ook octrooieerbaar zijn wanneer zij betrekking hebben op een voortbrengsel ... (verder zoals in het eerste lid van de ontworpen tekst).

Biologisch materiaal dat met behulp van een technische werkwijze ... (verder zoals in het tweede lid van de ontworpen tekst).»

Het derde lid van de ontworpen tekst vormt een toevoeging aan de richtlijn, waarvan de aanneming discrepanties kan veroorzaken die de richtlijn precies wil uitschakelen. Het verdient daarom aanbeveling dat lid weg te laten. Overigens vloeien er geen direct werkende verplichtingen voort uit het Verdrag van 5 juni 1992 inzake biologische diversiteit, en heeft dat verdrag tot dusver niet tot regelgeving in België geleid.

Artikel 4

1. De ontworpen nieuwe paragrafen 1 tot 3 van artikel 4 van de octrooiwet vormen de omzetting van artikel 4, resp. artikel 6, lid 1, van de richtlijn; zij geven geen aanleiding tot opmerkingen.

Suivant l'usage parlementaire actuel, il faudra déposer un projet distinct comportant l'attribution de compétence qui vient d'être mentionnée. Ce projet devra suivre la procédure bicamérale parfaite.

Article 2

1. Dans la définition du «Procédé essentiellement biologique» qui figure à l'article 2, 1°, du projet, on écrira, comme à l'article 2, paragraphe 2, de la directive, «procédé d'obtention de végétaux ou d'animaux consistant ...».

2. A propos de l'article 2, 2°, du projet, il faut relever que l'article 1er, paragraphe 2, de la directive prévoit que celle-ci n'affecte pas les obligations découlant, pour les États membres, des conventions internationales, «notamment de l'accord ADPIC et de la convention sur la diversité biologique». Il est recommandé de reproduire cette disposition de la directive dans le projet. Une liste indicative des conventions visées peut être insérée dans l'exposé des motifs. Par ailleurs, il faut exprimer plus clairement que la règle vaut uniquement pour les conventions qui portent leurs effets en Belgique.

Article 3

Il est à déconseiller de reproduire le texte actuel de l'article 2 de la loi sur les brevets. On insérera plutôt un alinéa 2 et un alinéa 3 qui, en conformité avec l'article 3 de la directive, peuvent être rédigés comme suit :

«Sont brevetables les inventions nouvelles, impliquant une activité inventive et susceptibles d'application industrielle, même lorsqu'elles portent sur un produit composé de matière biologique ... (la suite comme à l'alinéa 1er du texte en projet).

Une matière biologique isolée de son environnement ... (la suite comme à l'alinéa 2 du texte en projet).»

L'alinéa 3 du texte en projet a été ajouté par rapport à la directive. Son adoption risque de créer des disparités que la directive entend précisément éliminer. Pour cette raison, il est recommandé d'omettre cet alinéa. Au demeurant, il ne découle pas d'obligations à effet immédiat de la Convention du 5 juin 1992 sur la diversité biologique et, jusqu'à ce jour, cette convention ne s'est traduite par aucun texte normatif en Belgique.

Article 4

1. Les nouveaux paragraphes 1er à 3 en projet de l'article 4 de la loi sur les brevets constituent la transposition de l'article 4 et de l'article 6, paragraphe 1, de la directive; ils n'appellent pas d'observations.

2. De ontworpen invoeging van een paragraaf 4 in artikel 4 van de octrooiwet (artikel 4, 4°, van het ontwerp) strekt tot uitvoering van artikel 6, lid 1, van de richtlijn terzake van de niet-octrooieerbaarheid van «uitvindingen waarvan de commerciële exploitatie strijdig zou zijn met de openbare orde of met de goede zeden». Volgens de ontworpen wetsbepaling is er strijdigheid met de openbare orde of met de goede zeden «als wordt aangetoond dat de uitvinding werd ontwikkeld in omstandigheden die indruisen tegen de openbare orde en goede zeden». Het betreft hier een substantiële afwijking van de richtlijn, ermee rekening houdend dat deze beperkt is tot «commerciële exploitatie» van een uitvinding (dus als het ware «stroomafwaarts»), terwijl de ontworpen bepaling zich als het ware «stroomopwaarts» situeert, aangezien zij betrekking heeft op de omstandigheden waarin een uitvinding is ontwikkeld.

Zoals in de algemene opmerkingen is gesteld, zijn toevoegingen aan de om te zetten richtlijn in principe slechts toelaatbaar wanneer zij, op het gebied van de biotechnologische uitvindingen, geen aanleiding kunnen geven tot discrepanties tussen de nationale wetgevingen. Reeds uit de hierboven geschetste tegenstelling tussen de «stroom-afwaartse» en de «stroomopwaartse» beweging kan worden afgeleid dat de rechts-methodiek van de ontworpen bepaling wezenlijk verschilt van de methodiek die aan de basis ligt van artikel 6, lid 1, van de richtlijn, zodat discrepanties bij de interpretatie en de toepassing van deze bepaling in de diverse lidstaten onvermijdelijk zijn. Bovendien is de «strijdigheid van de commerciële exploitatie met de openbare orde of met de goede zeden» een begrip dat in het octrooirecht is gekend, zodat bij de rechtsvinding een beroep kan worden gedaan op bestaande rechtspraak en rechtsleer, wat de rechtszekerheid in de hand werkt en discrepanties moet voorkomen.

3. Ook de ontworpen invoeging van een artikel 4, § 5, in de octrooiwet (artikel 4, 5°, van het ontwerp) geeft aanleiding tot opmerkingen.

Wat het eerste lid van de ontworpen paragraaf betreft, is de zinsnede «In toepassing van het principe van het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam» niet terug te vinden in artikel 5, lid 1, van de richtlijn. Deze zinsnede kan zonder bezwaar in de memorie van toelichting worden opgenomen.

In het tweede lid schrijft men, zoals in artikel 5, lid 2, van de richtlijn : «is vatbaar voor octrooiering» in plaats van «kan ... als basis dienen voor een octrooieerbare uitvinding». Ook de in dat lid voorkomende referentie aan «het niet-vermogensrechtelijke karakter van het menselijk lichaam» zou beter in de memorie van toelichting op haar plaats zijn.

Het bepaalde in het ontworpen artikel 4, § 5, derde lid, van de octrooiwet is niet terug te vinden in de richtlijn. Het maakt deel uit van het gemeen octrooirecht. Artikel 7 van het ontwerp, dat artikel 26 van de octrooiwet beoogt aan te vullen, houdt overigens een identieke bepaling in. De beide bepalingen

2. L'insertion envisagée d'un paragraphe 4 dans l'article 4 de la loi sur les brevets (article 4, 4°, du projet) a pour objet de pourvoir à l'exécution de l'article 6, paragraphe 1, de la directive en ce qui concerne la non-brevetabilité des «inventions dont l'exploitation commerciale serait contraire à l'ordre public ou aux bonnes mœurs». Selon la disposition législative en projet, il y a contradiction avec l'ordre public ou les bonnes mœurs «lorsqu'il est établi que l'invention a été développée dans des conditions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs». Il s'agit, en l'occurrence, d'une dérogation substantielle à la directive, compte tenu de ce que celle-ci se limite à «l'exploitation commerciale» d'une invention (donc en quelque sorte «en aval»), alors que la disposition en projet se situe en quelque sorte «en amont», dès lors qu'elle porte sur les circonstances dans lesquelles une invention a été développée.

Comme il a été relevé dans les observations générales, les ajouts par rapport à la directive à transposer ne sont, en principe, admissibles que lorsqu'ils ne peuvent engendrer, dans le domaine des inventions biotechnologiques, des disparités entre les législations nationales. Il peut déjà se déduire de la différence évoquée ci-dessus entre la situation «en amont» et la situation «en aval» que le raisonnement juridique suivi dans la disposition en projet s'écarte fondamentalement de celui qui est à la base de l'article 6, paragraphe 1, de la directive, en sorte qu'il y aura fatalement des divergences d'interprétation et d'application de cette disposition dans les divers États membres. En outre, la «contradiction de l'exploitation commerciale avec l'ordre public ou les bonnes mœurs» est une notion connue en droit des brevets d'invention, de sorte que, pour la détermination du droit applicable, on peut invoquer la jurisprudence et la doctrine existantes, de manière à assurer la sécurité juridique et à éviter les disparités.

3. L'insertion d'un article 4, § 5, qu'il est envisagé de faire dans la loi sur les brevets (article 4, 5°, du projet) appelle également des observations.

En ce qui concerne l'alinéa 1er du paragraphe en projet, le segment de phrase «En application du principe de non-patrimonialité du corps humain» n'a pas d'équivalent à l'article 5, paragraphe 1, de la directive. Ce segment de phrase peut figurer sans problème dans l'exposé des motifs.

A l'alinéa 2, on écrira, comme à l'article 5, paragraphe 2, de la directive : «peut constituer une invention brevetable» au lieu de «peut servir de base à une invention brevetable». La référence que fait cet alinéa au «caractère non patrimonial du corps humain» serait, elle aussi, mieux à sa place dans l'exposé des motifs.

La règle énoncée à l'article 4, § 5, alinéa 3, en projet de la loi sur les brevets ne se retrouve pas dans la directive. Elle fait partie du droit commun des brevets d'invention. L'article 7 du projet, qui tend à compléter l'article 26 de la loi sur les brevets, contient d'ailleurs une disposition identique. C'est

gen lijken, precies omdat ze slechts een gemeenrechtelijke regel bevestigen, niet in het ontwerp te moeten worden behouden.

Artikel 5

Ook de ontworpen definitie van een «uitvinding» behoort tot het algemeen octrooirecht. Zij is niet terug te vinden in de richtlijn. In het algemeen getuigen nationale wetgevingen en internationale verdragen inzake octrooien van terughoudendheid terzake van een wettelijke omschrijving van het begrip «uitvinding». Over dat begrip bestaat, onder meer wegens de onop-houdende vooruitgang van de techniek, immers een evolutieve rechtspraak die best niet in een wettelijke bepaling wordt verankerd.

In het licht van de algemene opmerkingen rijst overigens de vraag of bedoelde bepaling niet tot gevolg kan hebben dat in de interne markt nieuwe discrepanties ontstaan, nu de richtlijn zelf geen definitie van een uitvinding omvat en uiteenlopende nationale bepalingen derhalve de nagestreefde harmonisatie wezenlijk kunnen belemmeren.

In voorkomend geval kan worden overwogen om het begrip «uitvinding» op een louter indicatieve, niet dwingende wijze te omschrijven in de memorie van toelichting.

Artikel 6

De stellers van het ontwerp beroepen zich blijkbaar op overweging 27 van de richtlijn om de vereiste inzake vermelding van de geografische oorsprong in te voegen in artikel 15, § 1, van de octrooiwet. Nog afgezien van het gegeven dat de tekst van bedoelde overweging niet correct wordt overgenomen, dient te worden verwezen naar 1.3 van de algemene opmerkingen : overwegingen bevatten als zodanig geen regels die in het nationale recht moeten worden omgezet; nieuwe discrepanties kunnen ontstaan zo bepaalde lidstaten niet-verbindende overwegingen wèl in het nationale recht omzetten, terwijl andere lidstaten dat niet doen.

Tegen de ontworpen bepaling zou er nochtans minder bezwaar zijn indien zij moet worden gezien als zijnde nodig voor de nuttige werking van het vernoemde Verdrag van 5 juni 1992. In dat geval verdient het aanbeveling dat de stellers van het ontwerp die bedoeling zouden preciseren in de memorie van toelichting. Zo de ontworpen bepaling inderdaad nodig wordt geacht voor de nuttige werking van het betrokken verdrag, zou eraan naar analogie van overweging 27 van de richtlijn moeten worden toegevoegd dat de betrokken vereiste «de behandeling van de octrooiaan-vragen en de geldigheid van de rechten die uit de verleende octrooien voortvloeien, onverlet laat».

précisément parce qu'elles se bornent à confirmer une règle de droit commun, que ces deux dispositions ne doivent, semble-t-il, pas être maintenues dans le projet.

Article 5

La définition en projet d'une «invention» relève, elle aussi, du droit commun des brevets d'invention. Elle ne figure pas dans la directive d'une manière générale. Les législations nationales et les conventions internationales relatives aux brevets témoignent d'une certaine réserve pour ce qui est de donner une définition légale de la notion d'«invention». En effet, les progrès constants de la technique, notamment, font qu'il y a, à propos de cette notion, une jurisprudence évolutive qu'il vaut mieux ne pas figer dans une disposition législative.

A la lumière des observations générales, se pose du reste la question de savoir si la disposition concernée ne peut avoir pour effet de générer de nouvelles disparités dans le marché intérieur, dès lors que la directive même ne comporte pas de définition de l'invention et que des dispositions nationales divergentes peuvent, par conséquent, entraver effectivement l'harmonisation recherchée.

Le cas échéant, on peut envisager de définir, dans l'exposé des motifs, la notion d'«invention» à titre purement indicatif et non d'une manière impérative.

Article 6

Apparemment, les auteurs du projet se fondent sur le considérant 27 de la directive pour ajouter la condition relative à la mention de l'origine géographique à l'article 15, § 1er, de la loi sur les brevets. Toujours indépendamment du fait que le texte du considérant concerné n'est pas reproduit avec exactitude, l'on voudra bien se reporter au point 1.3 des observations générales : les considérants ne comportent pas, en soi, de règles à transposer en droit national; de nouvelles disparités risquent d'apparaître si certains États membres transposent en droit national des considérants non obligatoires, alors que d'autres ne le font pas.

La disposition en projet soulèverait cependant moins de critiques si elle devait être considérée comme nécessaire à l'effet utile de la Convention du 5 juin 1992 précitée. Dans ce cas, il est recommandé que les auteurs du projet précisent cette finalité dans l'exposé des motifs. S'ils estiment effectivement que la disposition en projet est indispensable pour assurer l'effet utile de la convention concernée, il faudrait y ajouter, par analogie avec le considérant 27 de la directive, que la condition en cause «est sans préjudice de l'examen des demandes de brevet et de la validité des droits résultant des brevets délivrés».

Artikel 7

Er wordt verwezen naar de opmerkingen bij het ontworpen artikel 4, § 5, derde lid, van de octrooiwet (artikel 4, 5°, van het ontwerp).

Artikel 12

1. Het is niet duidelijk waarom artikel 31, § 1, van de octrooiwet wordt herhaald. Het enige nieuwe onderdeel is 2°, eerste lid, laatste zin, dat evenwel geen bepaling van de richtlijn omzet, maar alleen een gedeelte van de bestaande tekst van artikel 32, § 3, van de octrooiwet overneemt.

2. De in te voegen paragraaf *1bis* in artikel 31 van de octrooiwet vormt de omzetting van artikel 12, leden 1 en 2, van de richtlijn, met dien verstande dat :

(a) in het ontworpen eerste lid in plaats van «een niet-exclusieve licentie tot exploitatie» moet geschreven worden «een gedwongen licentie tot niet-exclusieve exploitatie», en dat op het einde van de eerste zin moet worden toegevoegd : «en mits hij een redelijke vergoeding betaalt »;

(b) in het ontworpen tweede lid op het einde van de eerste zin moet worden toegevoegd «en mits hij een redelijke vergoeding betaalt».

3. Er zij benadrukt dat het ontwerp geen bepaling bevat die artikel 12, lid 3, b), van de richtlijn omzet. Eventueel dient artikel 31, § 2, van de octrooiwet (dat reeds een bepaling bevat die vergelijkbaar is met artikel 12, lid 3, a), van de richtlijn) te worden aangevuld.

Artikel 13

Het ontworpen artikel 32, § 3, van de octrooiwet houdt niet meer in dan een herhaling van de bestaande tekst van artikel 32, § 3, van de wet, met weglating van het derde lid en onder toevoeging van de term «kweek-product». Deze term wordt in het ontwerp niet gedefinieerd. Het verdient derhalve aanbeveling om in dat verband uitdrukkelijk naar de wetgeving inzake het kwekersrecht te verwijzen.

Article 7

L'on voudra bien se reporter aux observations relatives à l'article 4, § 5, alinéa 3, en projet de la loi sur les brevets (article 4, 5°, du projet).

Article 12

1. On n'aperçoit pas clairement pour quel motif l'article 31, § 1er, de la loi sur les brevets est reproduit. L'unique élément nouveau est le 2°, alinéa 1er, dernière phrase, qui, ne transposant toutefois aucune disposition de la directive, reproduit uniquement une partie du texte actuel de l'article 32, § 3, de la loi sur les brevets.

2. Le paragraphe *1bis* à insérer dans l'article 31 de la loi sur les brevets constitue la transposition de l'article 12, paragraphes 1 et 2, de la directive, sous cette réserve que :

(a) dans l'alinéa 1er en projet, il faut écrire «une licence obligatoire pour l'exploitation non exclusive» au lieu d'«une licence d'exploitation non exclusive», et qu'à la fin de la première phrase, il faut ajouter : «, moyennant une redevance appropriée»;

(b) dans l'alinéa 2 en projet, il faut ajouter, à la fin de la première phrase «, moyennant une redevance appropriée».

3. Il faut souligner que le projet ne comporte pas de disposition transposant l'article 12, paragraphe 3, b), de la directive. Il faut éventuellement compléter l'article 31, § 2, de la loi sur les brevets (qui comporte déjà une disposition analogue à l'article 12, paragraphe 3, a), de la directive).

Article 13

L'article 32, § 3, en projet de la loi sur les brevets ne fait rien d'autre que réitérer le texte actuel de l'article 32, § 3, de la loi, en omettant l'alinéa 3 et en ajoutant les expressions «l'obtention végétale» et «le droit d'obtention». Ces expressions ne sont pas définies dans le projet. Par conséquent, il est recommandé de se référer explicitement, à ce propos, à la législation relative au droit d'obtention végétale.

De kamer was samengesteld uit

de Heren

M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
G. SCHRANS, A. SPRUYT,	assessoren van de afdeling wetgeving,

Mevrouw

A. BECKERS,	griffier.
-------------	-----------

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. SMETS. Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door de H. E. VANHERCK, referendaris.

DE GRIFFIER,	DE VOORZITTER,
A. BECKERS	M. VAN DAMME

La chambre était composée de

Messieurs

M. VAN DAMME,	président de chambre,
J. BAERT, J. SMETS,	conseillers d'État,
G. SCHRANS, A. SPRUYT,	assesseurs de la section de législation,

Madame

A. BECKERS,	greffier.
-------------	-----------

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J. SMETS. Le rapport a été présenté par M. P. DEPUYDT, premier auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée par M. E. VANHERCK, référendaire.

LE GREFFIER,	LE PRÉSIDENT,
A. BECKERS	M. VAN DAMME

WETSONTWERP

ALBERT II, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Minister van Economie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Onze Minister van Economie en onze Minister van Justitie zijn gelast in Onze Naam het wetsontwerp, waarvan de tekst hierna volgt, voor te leggen aan de Wetgevende Kamers en in te dienen bij de Kamer van volksvertegenwoordigers:

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet, met uitzondering van artikel 16, dat een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet regelt.

Met deze wet wordt de richtlijn 98/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 1998 betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen omgezet in het Belgische recht.

Art. 2

Artikel 1 van de wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien wordt gewijzigd als volgt:

1° Artikel 1, § 1, wordt aangevuld als volgt:

«— Biologisch materiaal: materiaal dat genetische informatie bevat en zichzelf kan repliceren of in een biologisch systeem kan worden gerepliceerd;

— Microbiologische werkwijze: iedere werkwijze waarbij microbiologisch materiaal wordt gebruikt, die op microbiologisch materiaal ingrijpt of die microbiologisch materiaal als resultaat heeft;

— Werkwijze van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren: werkwijze die geheel bestaat uit natuurlijke verschijnselen zoals kruisingen of selecties;

— Kwekersrecht: recht toegekend aan de kweker van een nieuw plantenras zoals gedefinieerd door de wetgeving tot bescherming van kweekproducten;

— Plantenras: plantenras zoals bepaald in artikel 5 van Verordening (EG) nr. 2100/94 inzake het communautair kwekersrecht.»

PROJET DE LOI

ALBERT II, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de l'Economie,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS :

Notre Ministre de l'Economie et Notre Ministre de la Justice sont chargés de présenter en Notre Nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution, à l'exception de l'article 16 qui règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

La présente loi transpose en droit belge la directive 98/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 6 juillet 1998 relative à la protection juridique des inventions biotechnologiques.

Art. 2

L'article 1er de la loi du 28 mars 1984 sur les brevets d'invention est modifié comme suit:

1° L'article 1er, § 1er, est complété comme suit:

«— Matière biologique: une matière contenant des informations génétiques et qui est autoreproductible ou reproductible dans un système biologique;

— Procédé microbiologique: tout procédé utilisant une matière microbiologique, comportant une intervention sur une matière microbiologique ou produisant une matière microbiologique;

— Procédé essentiellement biologique d'obtention de végétaux ou d'animaux: procédé consistant intégralement en des phénomènes naturels tels le croisement ou la sélection;

— Droit d'obtention végétale: droit accordé à l'obteneur d'une variété végétale nouvelle tel que défini par la législation sur la protection des obtentions végétales;

— Variété végétale: variété végétale telle que définie à l'article 5 du règlement (CE) n° 2100/94 instituant un régime de protection communautaire des obtentions végétales.»

2° Artikel 1, § 2, wordt aangevuld als volgt:

«Dit impliceert met name de eerbiediging van de volgende internationale teksten: het Verdrag van Parijs, het Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginse-len van het octrooirecht, opgemaakt te Straatsburg op 27 november 1963, de Overeenkomst inzake handels-aspecten van de intellectuele eigendom opgemaakt te Marrakech op 15 april 1994, het Verdrag inzake biologi-sche diversiteit opgemaakt te Rio op 5 juni 1992.»

Art. 3

Artikel 2 van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 2. Onder de voorwaarden en binnen de grenzen van deze wet wordt onder de naam «uitvindingsoctrooi», hierna octrooi genoemd, een uitsluitend en tijdelijk recht van exploitatie verleend voor iedere uitvinding die nieuw is, op uitvinderswerkzaamheid berust en vatbaar is voor toepassing op het gebied van de nijverheid, ook wan-neer zij betrekking heeft op een voortbrengsel dat uit biologisch materiaal bestaat of dit bevat, of op een werk-wijze waarmee biologisch materiaal wordt verkregen, bewerkt of gebruikt.

Biologisch materiaal dat met behulp van een techni-sche werkwijze uit zijn natuurlijke milieu wordt geïso-leerd of wordt verkregen, kan ook dan het voorwerp van een uitvinding zijn, wanneer het in de natuur reeds voor-handen is.

Om octrooieerbaar te zijn moet de uitvinding die be-trekking heeft op zulk biologisch materiaal of op biolo-gisch materiaal voortgebracht met behulp van een tech-nische werkwijze, de bepalingen van artikel 4, § 4, nauwgezet eerbiedigen, in het bijzonder de bepalingen met betrekking tot het Verdrag van Rio inzake biologi-sche diversiteit van 5 juni 1992»

Art. 4

Artikel 4 van dezelfde wet wordt gewijzigd als volgt:

1° Artikel 4, § 1, wordt vervangen door de volgende paragrafen:

«Art. 4. § 1. Niet octrooieerbaar zijn:

- 1) planten- en dierenrassen;
- 2) werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren.

§ 1bis. Een uitvinding die betrekking heeft op planten en dieren, is octrooieerbaar als de uitvoerbaarheid van

2° L'article 1er, § 2, est complété comme suit :

«Cela implique le plein respect notamment des tex-tes internationaux suivants : la Convention de Paris, la Convention de Strasbourg du 27 novembre 1963 sur l'uni-fication de certains éléments du droit des brevets, l'Ac-cord sur les aspects des droits de propriété intellectuelle qui touchent au commerce conclu à Marrakech le 15 avril 1994; la Convention sur la diversité biologique con-clue à Rio le 5 juin 1992.»

Art. 3

L'article 2 de la même loi est remplacé par la disposi-tion suivante:

«Art. 2. Sous les conditions et dans les limites fixées par la présente loi, il est accordé sous le nom de «brevet d'invention», appelé ci-après brevet, un droit exclusif et temporaire d'exploitation pour toute invention qui est nouvelle, implique une activité inventive et est suscep-tible d'application industrielle, même lorsqu'elle porte sur un produit composé de matière biologique ou en conte-nant, ou sur un procédé permettant de produire, de trai-ter ou d'utiliser de la matière biologique.

Une matière biologique isolée de son environnement naturel ou produite à l'aide d'un procédé technique peut être l'objet d'une invention, même lorsqu'elle préexistait à l'état naturel.

L'invention portant sur une telle matière biologique ou une matière biologique produite à l'aide d'un procédé technique, devra, pour être brevetable, respecter stric-tement les dispositions de l'article 4, § 4, en particulier les dispositions relatives à la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992.»

Art. 4

L'article 4 de la même loi est modifié comme suit:

1° L'article 4, § 1er, est remplacé par les paragraphes suivants:

«Art. 4. § 1er. Ne sont pas brevetables:

- 1) les variétés végétales et les races animales;
- 2) les procédés essentiellement biologiques pour l'ob-tention de végétaux ou d'animaux.

§ 1^{er}bis. Les inventions portant sur des végétaux ou des animaux sont brevetables si la faisabilité technique

die uitvinding zich technisch gezien niet beperkt tot een bepaald planten- of dierenras.

§ 1ter. Paragraaf 1, onder 2), laat de octrooi-eerbaarheid van de uitvindingen onverlet die betrekking hebben op een microbiologische of andere technische werkwijze of op een met behulp van deze werkwijze verkregen voortbrengsel.»

2° In artikel 4, § 2, worden de woorden «De uitvindings-octrooiën worden niet verleend voor uitvindingen waarvan de toepassing» vervangen door de woorden «Niet octrooiëerbaar zijn de uitvindingen waarvan de commerciële exploitatie»

3° Aan artikel 4 wordt een § 3 toegevoegd, luidend als volgt:

«§ 3. Uit hoofde van § 2, worden met name niet-octrooiëerbaar geacht:-de werkwijzen voor het klonen van mensen, dit wil zeggen de technieken die het mogelijk maken, een kopie van een levend individu of een individu dat geleefd heeft, tot leven te wekken;-de werkwijzen tot wijziging van de germinale genetische identiteit van de mens;-het gebruik van menselijke embryo's voor industriële of commerciële doeleinden;-de werkwijzen tot wijziging van de genetische identiteit van dieren die geëigend zijn deze te doen lijden zonder aanzienlijk medisch nut voor mens of dier op te leveren, alsmede de dieren die uit dergelijke werkwijzen zijn verkregen.»

4° In artikel 4 wordt een § 4, ingevoegd, luidend als volgt:

«§ 4. De commerciële exploitatie van een uitvinding is strijdig met de openbare orde of met de goede zeden, inzonderheid als wordt aangetoond dat de uitvinding werd ontwikkeld in omstandigheden die indruisen tegen de openbare orde en goede zeden. Dat is bijvoorbeeld het geval:

– als een uitvinding wordt ontwikkeld in strijd met het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, onder meer in strijd met artikel 3 betreffende onmenselijke en intererende behandelingen;-als een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van menselijke afnamen zonder de vrije, geïnformeerde, expliciete instemming van de donor voor een dergelijk gebruik en zonder dat deze afwezigheid van instemming de voorwaarden vervult die bepaald worden door de Koning teneinde een afwijking van de vereiste van instemming te verkrijgen.

– als een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van biologisch materiaal dat afgenomen of uitgevoerd werd in overtreding van de bepalingen van artikels 3, 8 j), 15 en 16 van het Verdrag van Rio inzake biologische diversiteit van 5 juni 1992.»

de l'invention n'est pas limitée à une variété végétale ou à une race animale déterminée.

§ 1er ter. Le paragraphe 1er, point 2), n'affecte pas la brevetabilité d'inventions ayant pour objet un procédé microbiologique, ou d'autres procédés techniques, ou un produit obtenu par ces procédés.»

2° A l'article 4, § 2, les mots «Les brevets ne sont pas délivrés pour des inventions dont la mise en œuvre, sont remplacés par les mots «Ne sont pas brevetables les inventions dont l'exploitation commerciale»

3° A l'article 4, il est ajouté un § 3, rédigé comme suit:

«§ 3. Au titre du § 2, ne sont notamment pas brevetables:-les procédés de clonage des êtres humains, c'est-à-dire les procédés permettant de faire naître une copie d'un individu vivant ou ayant vécu;-les procédés de modification de l'identité génétique germinale de l'être humain;-les utilisations d'embryons humains à des fins industrielles ou commerciales;-les procédés de modification de l'identité génétique des animaux de nature à provoquer chez eux des souffrances sans utilité médicale substantielle pour l'homme ou l'animal, ainsi que les animaux issus de tels procédés.»

4° Dans l'article 4, il est inséré un § 4, rédigé comme suit:

«§ 4. L'exploitation commerciale d'une invention est contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs notamment lorsqu'il est établi que l'invention a été développée dans des conditions contraires à l'ordre public et aux bonnes mœurs. Tel est le cas par exemple:

– lorsqu'une invention est développée en violation de la Convention européenne des droits de l'homme, notamment en violation de son article 3 sur l'interdiction des traitements inhumains et dégradants;-lorsqu'une invention est développée à partir de prélèvements humains sans le consentement libre et éclairé explicite du donneur pour une telle utilisation et sans que cette absence de consentement ne remplisse les conditions fixées par le Roi pour obtenir une dérogation à l'exigence de consentement.

– lorsqu'une invention est développée à partir de matière biologique prélevée ou exportée en violation des dispositions des articles 3, 8 j), 15 et 16 de la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992.»

5° Aan artikel 4 wordt een § 5, toegevoegd, luidend als volgt:

«§ 5. In toepassing van het principe van het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, is het menselijk lichaam in de verschillende stadia van zijn vorming en zijn ontwikkeling, alsmede de loutere ontdekking van een van de delen ervan, met inbegrip van een sequentie of partiële sequentie van een gen, niet octrooieerbaar.

Ongeacht het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, kan een deel van het menselijk lichaam dat werd geïsoleerd of anderszins werd verkregen door een technische werkwijze, met inbegrip van een sequentie of een partiële sequentie van een gen, als basis dienen voor een octrooieerbare uitvinding, voor zover het aan de voorwaarden van octrooieerbaarheid voldoet en onder meer dat het een uitvinding betreft, zelfs indien de structuur van dat deel identiek is aan die van een natuurlijk deel.

De draagwijdte van het toegekende recht, wordt strikt beperkt tot datgene wat de uitvinding uitmaakt en maakt met name geen inbreuk op de vrije beschikking over elementen die voor de uitvinding reeds bestonden. De industriële toepassing van een sequentie of een partiële sequentie van een gen die als basis dient voor een uitvinding moet concreet worden vermeld in de octrooi-aanvraag.»

Art.5

Een artikel *4bis*, wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. *4bis*. – Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder uitvinding: het resultaat van een menselijke activiteit dat zich aanbiedt als een technische oplossing op een technisch probleem, dat zich duidelijk onderscheidt van de loutere ontdekking van een element, dat bestaat onafhankelijk van de menselijke tussenkomst, en dat verschillende vormen kan aannemen, meer bepaald: nieuwe toepassing, nieuwe werkwijze voor het scheppen of isoleren van iets nieuws of iets gekends, nieuw voortbrengsel, nieuwe combinatie van nieuwe of gekende middelen, en die een richtlijn is om op een bepaalde wijze te handelen door het rechtstreeks gebruik van controleerbare natuurverschijnselen om het resultaat te bereiken dat uit de oorzaken te voorspellen is.»

5° A l'article 4, il est ajouté un § 5, rédigé comme suit:

«§ 5. En application du principe de non patrimonialité du corps humain, le corps humain, aux différents stades de sa constitution et de son développement, ainsi que la simple découverte d'un de ses éléments, y compris la séquence ou la séquence partielle d'un gène, ne peuvent constituer des inventions brevetables.

Sans préjudice du caractère non patrimonial du corps humain, pour autant qu'il réponde aux conditions de brevetabilité et notamment qu'il s'agisse d'une invention, un élément isolé du corps humain ou autrement produit par un procédé technique, y compris la séquence ou la séquence partielle d'un gène, peut servir de base à une invention brevetable, même si la structure de cet élément est identique à celle d'un élément naturel.

La portée du droit ainsi conféré est strictement limitée à ce qui constitue l'invention et notamment ne porte pas atteinte à la libre disposition d'éléments préexistants à l'invention. L'application industrielle d'une séquence ou d'une séquence partielle d'un gène qui sert de base à une invention doit être concrètement exposée dans la demande de brevet.»

Art 5

Un article *4bis*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. *4bis*. Pour l'application de la présente loi on entend par invention: le résultat d'une activité humaine qui se présente comme une solution technique à un problème technique, qui se distingue nettement de la simple découverte d'un élément qui existe indépendamment de l'intervention humaine, qui peut prendre différentes formes, notamment: application nouvelle, procédé nouveau pour créer ou isoler quelque chose de nouveau ou de connu, produit nouveau, combinaison nouvelle de moyens nouveaux ou connus, et qui constitue une instruction pour agir d'une façon déterminée par l'emploi direct de phénomènes naturels contrôlables pour atteindre un résultat prévisible par les causes.»

Art. 6

Artikel 15 § 1, van dezelfde wet wordt aangevuld als volgt:

«6) een vermelding van de geografische oorsprong van het biologisch materiaal van plantaardige of dierlijke oorsprong op basis waarvan de uitvinding ontwikkeld werd, indien deze bekend is.»

Art 7

Artikel 17, § 1, tweede lid van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling :

«Wanneer een uitvinding ofwel betrekking heeft op biologisch materiaal dat niet openbaar toegankelijk is en in de octrooiaanvraag niet zodanig kan worden omschreven dat de uitvinding door een vakkundige kan worden toegepast, ofwel het gebruik van dergelijk materiaal impliceert wordt voor de toepassing van het octrooirecht de beschrijving slechts toereikend geacht indien het biologisch materiaal uiterlijk op de dag van de indiening van de octrooiaanvraag bij een erkende depositaris is gedeponeerd en indien voldaan wordt aan de voorwaarden vastgesteld door de Koning.»

Art. 8

Aan artikel 20 wordt een § 3, toegevoegd, luidend als volgt :

«§ 3. De vereiste van artikel 15, § 1, onder 6, laat de behandeling van de octrooiaanvragen en de geldigheid van de rechten die uit de verleende octrooien voortvloeien onverlet.»

Art. 9

Artikel 26 van dezelfde wet wordt aangevuld met het volgende lid:

«De draagwijdte van het door een octrooi toegekende recht wordt strikt beperkt tot datgene wat de uitvinding uitmaakt en maakt met name geen inbreuk op de vrije beschikking over elementen die voor de uitvinding reeds bestonden.»

Art. 10

Een artikel 27*bis* wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

Art. 6

L'article 15 § 1er, de la même loi est complété comme suit:

«6) une mention de l'origine géographique de la matière biologique d'origine végétale ou animale à partir de laquelle l'invention a été développée, lorsque cette origine est connue.»

Art. 7

L'article 17, § 1er, alinéa 2 est remplacé par la disposition suivante :

«Lorsqu'une invention porte sur de la matière biologique non accessible au public et ne pouvant être décrite dans la demande de brevet pour permettre à une personne du métier de réaliser l'invention ou implique l'utilisation d'une telle matière, la description n'est réputée suffisante que si la matière biologique a été déposée au plus tard le jour du dépôt de la demande de brevet auprès d'une institution de dépôt reconnue et si les exigences fixées par le Roi sont remplies.»

Art. 8

A l'article 20, il est ajouté un § 3, rédigé comme suit :

«§ 3. La condition de l'article 15, § 1er, sous 6, est sans préjudice de l'examen des demandes de brevet et de la validité des droits résultant des brevets délivrés.»

Art.9

L'article 26 de la même loi est complété par l'alinéa suivant:

« La portée du droit conféré par le brevet est strictement limitée à ce qui constitue l'invention et notamment ne porte pas atteinte à la libre disposition des éléments préexistants à l'invention.»

Art. 10

Un article 27 *bis*, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 27bis. § 1. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor biologisch materiaal dat door de uitvinding bepaalde eigenschappen heeft verkregen, strekt zich uit tot ieder biologisch materiaal dat hieruit door middel van propagatie of vermeerdering in dezelfde of in gedifferentieerde vorm wordt gewonnen en diezelfde eigenschappen heeft.

§ 2. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor een werkwijze voor de voortbrenging van biologisch materiaal dat door de uitvinding bepaalde eigenschappen heeft gekregen, strekt zich uit tot het biologisch materiaal dat rechtstreeks door deze werkwijze wordt gewonnen en tot ieder ander biologisch materiaal dat door middel van propagatie of vermeerdering in dezelfde of in gedifferentieerde vorm uit het rechtstreeks gewonnen biologisch materiaal wordt gewonnen en diezelfde eigenschappen heeft.»

Art. 11

Een artikel 27ter wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 27ter. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor een voortbrengsel dat uit genetische informatie bestaat of dat zulke informatie bevat, strekt zich, behoudens artikel 4, § 5, eerste lid, uit tot ieder materiaal waarin dit voortbrengsel wordt verwerkt en waarin de genetische informatie wordt opgenomen en haar functie uitoefent.»

Art. 12

Een artikel 27quater wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 27quater. De in de artikelen 27bis en 27ter bedoelde bescherming strekt zich niet uit tot biologisch materiaal dat wordt gewonnen door propagatie of door vermeerdering van biologisch materiaal dat op het grondgebied van een Lidstaat van de Europese Unie door de octrooihouder of met diens toestemming op de markt is gebracht, indien de propagatie of de vermeerdering noodzakelijkerwijs voortvloeit uit het gebruik, waarvoor het biologisch materiaal op de markt is gebracht, mits het afgeleide materiaal vervolgens niet voor andere propagaties of vermeerderingen wordt gebruikt.»

Art. 13

Een artikel 27quinquies wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 27bis. § 1er. La protection conférée par un brevet relatif à une matière biologique dotée, du fait de l'invention, de propriétés déterminées s'étend à toute matière biologique obtenue à partir de cette matière biologique par reproduction ou multiplication sous forme identique ou différenciée et dotée des mêmes propriétés.

§ 2. La protection conférée par un brevet relatif à un procédé permettant de produire une matière biologique dotée, du fait de l'invention, de propriétés déterminées s'étend à la matière biologique directement obtenue par ce procédé et à toute autre matière biologique obtenue, à partir de la matière biologique directement obtenue, par reproduction ou multiplication sous forme identique ou différenciée et dotée de ces mêmes propriétés.»

Art. 11

Un article 27ter rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 27ter. La protection conférée par un brevet à un produit contenant une information génétique ou consistant en une information génétique s'étend à toute matière, sous réserve de l'article 4, § 5, alinéa 1er, dans laquelle le produit est incorporé et dans laquelle l'information génétique est contenue et exerce sa fonction.»

Art. 12

Un article 27quater rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 27quater. La protection visée aux articles 27bis et 27ter ne s'étend pas à la matière biologique obtenue par reproduction ou multiplication d'une matière biologique mise sur le marché sur le territoire d'un État membre de l'Union européenne par le titulaire du brevet ou avec son consentement, lorsque la reproduction ou la multiplication résulte nécessairement de l'utilisation pour laquelle la matière biologique a été mise sur le marché, pourvu que la matière obtenue ne soit pas utilisée ensuite pour d'autres reproductions ou multiplications.»

Art. 13

Un article 27quinquies rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 27 *quinquies*. § 1. In afwijking van de artikelen 27 *bis* en 27 *ter* houdt de verkoop of een andere vorm van op de markt brengen, door de octrooihouder of met diens toestemming, van plantaardig propagatiemateriaal aan een landbouwer voor agrarische exploitatie-doeleinden voor deze laatste het recht in om de voortbrengselen van zijn oogst voor verdere propagatie of vermeerdering door hemzelf op zijn eigen bedrijf te gebruiken, waarbij de reikwijdte en de nadere regeling van deze afwijking beperkt blijven tot die van artikel 14 van Verordening (EG) nr. 2100/94 inzake het communautaire kwekersrecht.

§ 2. In afwijking van de artikelen 27 *bis* en 27 *ter* houdt de verkoop of een andere vorm van verhandelen, door de octrooihouder of met diens toestemming, van fokvee of dierlijk propagatiemateriaal aan een landbouwer voor deze laatste het recht in om het vee dat onder octrooi-bescherming valt, voor agrarische doeleinden te gebruiken, waaronder het beschikbaar stellen van het dier of ander dierlijk propagatiemateriaal voor zijn eigen gebruik in de landbouw, maar niet de verkoop in het kader van of met het oog op de commerciële fokkerij. De reikwijdte en de nadere regeling van deze afwijking stemmen overeen met die voorzien in de reglementering betreffende de voortbrenging van dierenrassen.»

Art. 14

Artikel 31 van dezelfde wet, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 31. § 1. Wanneer een termijn van vier jaar is verstreken te rekenen vanaf de indiening van de octrooi-aan-vraag of van drie jaar te rekenen vanaf de octrooi-verlening, waarbij de termijn die het laatst afloopt wordt toegepast, zonder dat het octrooi door invoer of een wezenlijke en doorlopende fabricage in België werd geëxploiteerd en zonder dat de octrooihouder dit door geldige redenen kan rechtvaardigen, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van een uitvinding beschermd door een octrooi verlenen.

Wanneer een octrooi betrekking heeft op een machine kan de wezenlijke en doorlopende fabricage in België door de houder van het octrooi van producten verkregen door het gebruik van deze machine als exploitatie van het octrooi in België aanzien worden wanneer deze vervaardiging voor de economie van het land belangrijker is dan de vervaardiging van de machine zelf. Een gedwongen licentie wegens niet of onvoldoende exploitatie wordt slechts verleend op voorwaarde dat de licentie hoofdzakelijk verleend wordt voor de voorziening van de binnenlandse markt.

«Art. 27 *quinquies*. § 1er. Par dérogation aux articles 27 *bis* et 27 *ter*, la vente ou une autre forme de commercialisation de matériel de reproduction végétal par le titulaire du brevet ou avec son consentement à un agriculteur à des fins d'exploitation agricole implique pour celui-ci l'autorisation d'utiliser le produit de sa récolte pour reproduction ou multiplication par lui-même sur sa propre exploitation, l'étendue et les modalités de cette dérogation correspondant à celles prévues à l'article 14 du règlement (CE) n° 2100/94 instituant un régime de protection communautaire des obtentions végétales.

§ 2. Par dérogation aux articles 27 *bis* et 27 *ter*, la vente ou une autre forme de commercialisation d'animaux d'élevage ou autre matériel de reproduction animal par le titulaire du brevet ou avec son consentement à un agriculteur implique pour celui-ci l'autorisation d'utiliser le bétail protégé à un usage agricole. Ceci inclut la mise à disposition de l'animal ou autre matériel de reproduction animal pour la poursuite de son activité agricole, mais non la vente dans le cadre ou le but d'une activité de reproduction commerciale. L'étendue et les modalités de cette dérogation correspondent à celles prévues dans la réglementation concernant l'obtention des races animales.»

Art. 14

L'article 31 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 31. § 1er. Lorsqu'un délai de quatre années à compter de la date de dépôt de la demande de brevet, ou de trois années à compter de la délivrance du brevet, le délai qui expire le plus tard devant être appliqué, s'est écoulé sans que l'invention brevetée soit exploitée par importation ou par une fabrication sérieuse et continue en Belgique et sans que le titulaire du brevet justifie son inaction par des excuses légitimes, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation d'une invention couverte par un brevet.

Dans le cas d'un brevet ayant pour objet une machine, la fabrication sérieuse et continue en Belgique par le titulaire du brevet de produits obtenus à l'aide de cette machine peut être considérée comme valant exploitation de l'invention brevetée en Belgique lorsque cette fabrication apparaît comme plus importante pour l'économie du pays que celle de la machine elle-même. Une licence obligatoire pour défaut ou insuffisance d'exploitation ne sera accordée qu'à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national.

§ 2. Wanneer een uitvinding beschermd door een octrooi toebehorend aan de aanvrager van de licentie, niet kan geëxploiteerd worden zonder dat inbreuk wordt gepleegd op de rechten verbonden aan een octrooi, verleend ingevolge een oudere aanvraag, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van de uitvinding beschermd door het heersend octrooi verlenen voor zover het afhankelijk octrooi een belangrijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke econo-mische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding en op voorwaarde dat de licentie voornamelijk wordt verleend voor de voorziening van de nationale markt. De octrooihouder aan wie de gedwongen licentie is opgelegd kan zich, indien de twee uitvindingen betrekking hebben op éénzelfde soort industrie, op zijn beurt een licentie doen toekennen op het octrooi waarop de aanvrager van de gedwongen licentie zich beroepen heeft.

§ 3. Wanneer een kweker een kwekersrecht niet kan verkrijgen noch exploiteren zonder op een octrooi van eerdere datum inbreuk te maken, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van de uitvinding beschermd door het heersend octrooi verlenen voor zover deze licentie voor de exploitatie van het te beschermen plantenras noodzakelijk is en voor zover het plantenras een belangrijke technische vooruitgang van aanzienlijke economische belang vertegenwoordigt ten opzichte van de uitvinding waarvoor een octrooi wordt aangevraagd. Wanneer een dergelijke gedwongen licentie wordt verleend aan de houder van een kwekersrecht, heeft de octrooihouder onder redelijke voorwaarden recht op een wederkerige licentie om het beschermde plantenras te gebruiken, overeenkomstig de bepalingen van de wet tot bescherming van kweekproducten.

§ 4. Wanneer de houder van een octrooi voor een biotechnologische uitvinding, overeenkomstig de wet tot bescherming van kweekproducten een gedwongen licentie gekregen heeft voor de niet-exclusieve exploitatie van het door dit kwekersrecht beschermde plantenras omdat hij de biotechnologische uitvinding niet kan exploiteren zonder op het kwekersrecht van eerdere datum inbreuk te maken, kan de Minister, overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, aan de houder van het kwekersrecht een wederkerige licentie verlenen om de beschermde uitvinding te gebruiken.

§ 5. In het geval van de halfgeleidertechnologie zoals bepaald in de richtlijn 87/54/EG van de Raad van 16 december 1986, kunnen de licenties bedoeld in §§ 1 en 2 van dit artikel slechts worden toegestaan indien zij bestemd zijn om een gedraging tegen te gaan waarvan, na

§ 2. Lorsqu'une invention, couverte par un brevet appartenant au demandeur de la licence, ne peut être exploitée sans porter atteinte aux droits attachés à un brevet issu d'un dépôt antérieur, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation de l'invention couverte par le brevet dominant pour autant que le brevet dépendant permette un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet dominant et à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national. Le titulaire du brevet auquel la licence obligatoire est imposée peut, si les deux inventions se rapportent au même genre d'industrie, se faire octroyer à son tour une licence du brevet dont le demandeur de la licence obligatoire s'est prévalu.

§ 3. Lorsqu'un obtenteur ne peut obtenir ou exploiter un droit d'obtention végétale sans porter atteinte à un brevet antérieur, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation de l'invention couverte par le brevet dominant, dans la mesure où cette licence est nécessaire pour l'exploitation de la variété végétale à protéger et pour autant que la variété représente un progrès technique important d'un intérêt économique considérable par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet. Lorsqu'une telle licence obligatoire est accordée au titulaire d'un droit d'obtention végétale, le titulaire du brevet a droit à une licence réciproque à des conditions raisonnables pour utiliser la variété protégée, conformément aux dispositions de la loi sur la protection des obtentions végétales.

§ 4. Lorsque le titulaire d'un brevet concernant une invention biotechnologique a, conformément aux dispositions de la loi sur la protection des obtentions végétales, obtenu une licence obligatoire pour l'exploitation non-exclusive de la variété végétale protégée par ce droit d'obtention parce qu'il ne peut exploiter l'invention biotechnologique sans porter atteinte à ce droit d'obtention végétale antérieur, le Ministre peut octroyer au titulaire du droit d'obtention, conformément aux articles 32 à 34, une licence réciproque à des conditions raisonnables pour utiliser l'invention protégée.

§ 5. Dans le cas de la technologie des semi-conducteurs telle que définie dans la directive 87/54/CE du Conseil du 16 décembre 1986, les licences visées aux §§ 1er et 2 du présent article ne peuvent être accordées que si elles sont destinées à remédier à une pratique

een gerechtelijke of administratieve procedure, is vastgesteld dat deze concurrentie beperkend is.

§ 6. De licentiaanvrager moet bewijzen :

- 1) in de gevallen bedoeld in de vorige paragrafen :
 - a) dat de octrooihouder onder toepassing valt van een van deze bepalingen;
 - b) dat hij zich tevergeefs tot de octrooihouder gewend heeft om een licentie in der minne te bekomen;

2) indien de licentie is gevraagd bij toepassing van § 1, dat hij bovendien beschikt, voor het geval de licentie hem zou toegekend worden, over de middelen die voor een wezenlijke en doorlopende fabricatie in België volgens de geoctrooieerde uitvinding noodzakelijk zijn.

§ 7. Iedere vordering wegens inbreuk op een uitvinding, gedekt door een octrooi waarvoor een gedwongen licentie werd aangevraagd, en welke vordering gericht is tegen de aanvrager van een dergelijke licentie schorst de procedure van verlening der licentie tot op het ogenblik dat het vonnis of arrest in kracht van gewijsde is getreden. Indien de inbreuk is bewezen, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie afgewezen.

§ 8. Voorbehoud wordt gemaakt voor de toepassing van wetten waarin het verlenen van licenties tot exploitatie van geoctrooieerde uitvindingen voor bijzondere materies is voorzien, met name inzake de landsverdediging en de kernenergie.»

Art. 15

Artikel 32 van dezelfde wet, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 32. § 1. De gedwongen licenties toegekend bij toepassing van artikel 31 zijn niet uitsluitend. Vanaf de toekenning van de gedwongen licentie worden de betrekkingen tussen de octrooihouder en de licentiehouder, behoudens afwijkingen in het toekenningsbesluit, gelijkgesteld met deze die bestaan bij contractuele licentiegeving-licentieneming.

§ 2. Onverminderd het tweede lid van artikel 31, § 1, geeft de licentie verleend met toepassing van artikel 31 § 1, aan de licentiehouder alleen het recht de geoctrooieerde uitvinding te exploiteren door een wezenlijke en doorlopende fabricage in België. De Minister stelt de termijn vast binnen welke een zodanige fabricage moet verwezenlijkt zijn, met dien verstande dat die fabricage de volledige toepassing van het procédé waarop in het octrooi gebeurlijk aanspraak gemaakt wordt, onderstelt.

dont il a été déterminé, à l'issue d'une procédure judiciaire ou administrative, qu'elle est anticoncurrentielle.

§ 6. Le demandeur de la licence doit établir :

- 1) dans les cas visés aux paragraphes précédents :
 - a) que le titulaire du brevet tombe sous l'application de l'une de ces dispositions;
 - b) qu'il s'est vainement adressé au titulaire du brevet pour obtenir une licence à l'amiable;

2) en outre, si la licence est réclamée par application du § 1er, qu'il disposerait, dans l'hypothèse où la licence lui serait octroyée, des moyens nécessaires pour assurer une fabrication sérieuse et continue en Belgique d'après l'invention brevetée.

§ 7. Toute action en contrefaçon d'une invention couverte par un brevet dont une licence obligatoire est demandée et intentée contre le demandeur d'une telle licence suspend la procédure d'octroi de la licence jusqu'au moment où le jugement ou l'arrêt acquiert force de chose jugée. Si la contrefaçon est établie, la demande de licence obligatoire est rejetée.

§ 8. Est réservée l'application des lois prévoyant l'octroi de licences d'exploitation d'inventions brevetées en matières spéciales, notamment la défense nationale et l'énergie nucléaire.»

Art. 15

L'article 32 de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 32. § 1er. Les licences obligatoires octroyées par application de l'article 31 ne sont pas exclusives. Dès l'octroi de la licence obligatoire, les rapports entre le titulaire du brevet et le licencié sont assimilés, sauf dérogations prévues par l'arrêté d'octroi, à ceux existant entre un concédant et un licencié contractuel.

§ 2. Sans préjudice du deuxième alinéa de l'article 31, § 1er, la licence octroyée par application dudit article 31, § 1er, ne confère au licencié que le droit d'exploiter l'invention brevetée par fabrication sérieuse et continue en Belgique. Le Ministre fixe le délai dans lequel une telle fabrication doit être réalisée, cette fabrication impliquant l'application intégrale du procédé éventuellement revendiqué dans le brevet.

De gedwongen licentie kan beperkt worden in de tijd of tot een gedeelte van de uitvinding, wanneer die het mogelijk maakt andere goederen te vervaardigen dan die welke vereist zijn om te voorzien in de behoeften waarvan sprake is in artikel 31, § 1.

§ 3. De licentie toegekend met toepassing van artikel 31, §§ 2, 3 en 4, is beperkt tot het gedeelte van de uitvinding dat beschermd wordt door het heersend octrooi waarvan het gebruik onontbeerlijk is voor het exploiteren van de geöctrooide afhankelijke uitvinding of het door het kwekersrecht beschermde afhankelijke plantenas en laat dit gebruik slechts toe in verband met deze exploitatie.»

Art. 16

In artikel 33 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In § 1, worden de woorden «artikel 31, § 1» vervangen door de woorden «artikel 31, §§ 1, 2, 3 en 4»;

2° § 3, wordt vervangen door de volgende twee paragrafen:

«§ 3. In de gevallen bedoeld in artikel 31, §§ 2 en 3, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie gegrond verklaard indien de houder van het heersend octrooi noch de afhankelijkheid van het octrooi of van het kwekersrecht van de aanvrager van de licentie betwist, noch zijn geldigheid, noch het feit dat de uitvinding of het plantenas een aanzienlijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding. In het geval bedoeld in artikel 31, § 4, wordt de aanvraag voor een wederkerige gedwongen licentie gegrond verklaard indien de houder van het heersend kwekersrecht noch de afhankelijkheid van het octrooi van de aanvrager van de licentie betwist, noch de geldigheid van het octrooi van de aanvrager van de licentie, noch het feit dat de uitvinding een aanzienlijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met het beschermde plantenas.

§ 4. Het feit dat de houder van het oudere octrooi de afhankelijkheid ontkent van het octrooi of kwekersrecht van de aanvrager van de licentie geeft aan deze laatste van rechtswege de toelating de uitvinding te exploiteren die in zijn eigen octrooi of in zijn kwekersrecht is beschreven evenals de zogenaamde heersende uitvinding zonder daarvoor wegens inbreuk vervolgd te kunnen worden door de houder van het vroegere octrooi.

La licence obligatoire peut être limitée dans le temps ou à une partie seulement de l'invention lorsque celle-ci permet la réalisation d'autres fabricats que ceux requis pour satisfaire les besoins dont question à l'article 31, § 1er.

§ 3. La licence octroyée par application de l'article 31, §§ 2, 3 et 4, est limitée à la partie de l'invention couverte par le brevet dominant dont l'utilisation est indispensable pour l'exploitation de l'invention brevetée dépendante ou de la variété protégée par le droit d'obtention dépendante et ne permet cette utilisation qu'en liaison avec ladite exploitation.»

Art. 16

A l'article 33, de la même loi, sont apportées les modifications suivantes:

1° Dans le § 1er, les mots «l'article 31, § 1er» sont remplacés par les mots «l'article 31, §§ 1er, 2, 3 et 4» ;

2° Le § 3, est remplacé par les deux paragraphes suivants:

«§ 3. Dans les cas visés à l'article 31, §§ 2 et 3, la demande de licence obligatoire est déclarée fondée si le titulaire du brevet dominant ne conteste ni la dépendance du brevet ou du droit d'obtention végétale du demandeur de la licence, ni sa validité, ni le fait que l'invention ou la variété permet un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet. Dans le cas visé à l'article 31, § 4, la demande de licence obligatoire réciproque est déclarée fondée si le titulaire du droit d'obtention dominant ne conteste ni la dépendance du brevet du demandeur de la licence, ni la validité du brevet du demandeur de la licence, ni le fait que l'invention permet un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à la variété végétale protégée.

§ 4. Le fait pour le titulaire du brevet antérieur de nier la dépendance du brevet ou du droit d'obtention végétale du demandeur de la licence emporte de plein droit pour ce dernier l'autorisation d'exploiter l'invention décrite dans son propre brevet ou dans son droit d'obtention ainsi que l'invention dominante sans pouvoir de ce chef être poursuivi en contrefaçon par le titulaire du brevet antérieur.

De betwisting over de geldigheid van het afhankelijk octrooi of kwekersrecht schorst de administratieve procedure met betrekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie op voorwaarde dat hetzij een vordering tot nietigverklaring van dit octrooi of kwekersrecht reeds ingesteld is voor de bevoegde instantie door de houder van het heersend octrooi, hetzij deze een vordering voor de rechtbank instelt tegen de aanvrager van de licentie binnen twee maanden nadat hem kennis gegeven werd van het indienen van een aanvraag voor een licentie.

De betwisting over de belangrijke technische vooruitgang van aanmerkelijke economische betekenis van het afhankelijk octrooi of kweekproduct vergeleken met de uitvinding beschreven in het heersend octrooi schorst de administratieve procedure met betrekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie, op voorwaarde dat de houder van het heersend octrooi, binnen twee maanden nadat hem van het indienen van een aanvraag voor een licentie kennis werd gegeven, een verzoekschrift indient bij de rechtbank zetelend zoals in kortgeding. De gerechtelijke beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of verzet.

Het niet in acht nemen van de termijn voorzien in de twee voorgaande leden sluit het recht uit van de houder van het heersend octrooi om zijn betwisting te doen gelden voor de rechtbank...»

Art. 17

In artikel 52, § 2, tweede lid, worden de woorden «artikel 31, § 1, 1°» vervangen door «artikel 31, § 1».

Gegeven te Brussel, 26 mei 2002.

ALBERT

VAN KONINGSWEGE :

De minister van Economie,

Charles PICQUE

De minister van Justitie,

Marc VERWILGHEN

La contestation de la validité du brevet ou du droit d'obtention végétale dépendant suspend la procédure administrative relative à la reconnaissance du bien-fondé de la demande de licence, à condition, soit qu'une action en nullité dudit brevet ou droit d'obtention soit déjà introduite devant l'autorité compétente par le titulaire du brevet dominant, soit que celui-ci cite le demandeur de la licence devant le tribunal dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence.

La contestation du progrès technique important, d'un intérêt économique considérable du brevet ou du droit d'obtention dépendant par rapport à l'invention décrite dans le brevet dominant suspend la procédure administrative relative à la reconnaissance du bien-fondé de la demande de licence, à condition que le titulaire du brevet dominant introduise, dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence, une requête au tribunal siégeant comme en référé. La décision judiciaire n'est pas susceptible d'appel ou d'opposition.

L'inobservation du délai prévu aux deux alinéas précédents entraîne forclusion du droit du titulaire du brevet dominant de faire valoir sa contestation devant le tribunal.»

Art. 17

A l'article 52, § 2, deuxième alinéa, les mots «article 31, § 1er, 1°» sont remplacés par les mots «article 31, § 1er».

Donné à Bruxelles, le 26 mai 2002.

ALBERT

PAR LE ROI :

Le ministre de l'Économie,

Charles PICQUE

Le ministre de la Justice,

Marc VERWILGHEN

BIJLAGE

ANNEXE

BASISTEKST**Artikel 1**

§ 1. Voor de toepassing van deze wet wordt begrepen onder :

- Verdrag van Parijs : het Verdrag tot bescherming van de industriële eigendom ondertekend te Parijs op 20 maart 1883 en goedgekeurd bij de wet van 5 juli 1984, inbegrepen iedere herzieningsakte die door België werd bekrachtigd ;
- Samenwerkingsverdrag : het Verdrag tot samenwerking inzake octrooien, opgemaakt te Washington op 19 juni 1970 en goedgekeurd door de wet van 8 juli 1977 ;
- Europees Octrooiverdrag : het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, opgemaakt te München op 5 oktober 1973 en goedgekeurd bij de wet van 8 juli 1977 ;
- Wet van 10 januari 1955 : de wet betreffende de bekendmaking en de toepassing der uitvindingen en fabrieksgeheimen die de verdediging van het grondgebied of de veiligheid van de Staat aangaan ;
- Wet van van 4 augustus 1955 : de wet betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van de kernenergie ;
- Europees Octrooibureau : het Europees Octrooibureau ingesteld door het Europees Octrooi-verdrag ;
- Minister : de Minister die de industriële eigendom onder zijn bevoegdheid heeft ;
- Dienst : de Dienst voor de industriële eigendom bij het Ministerie van Economische Zaken en, voor de toepassing van de artikelen 55 tot 59, 61, 66 en 69, bovendien, de openbare diensten die door de Koning met toepassing van artikel 14 zijn aangewezen ;
- Register : het Register der uitvindingsoctrooien ;
- Verzameling : de Verzameling der uitvindingsoctrooien.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HETONTWERP**Artikel 1**

§ 1. Voor de toepassing van deze wet wordt begrepen onder :

- Verdrag van Parijs : het Verdrag tot bescherming van de industriële eigendom ondertekend te Parijs op 20 maart 1883 en goedgekeurd bij de wet van 5 juli 1984, inbegrepen iedere herzieningsakte die door België werd bekrachtigd ;
- Samenwerkingsverdrag : het Verdrag tot samenwerking inzake octrooien, opgemaakt te Washington op 19 juni 1970 en goedgekeurd door de wet van 8 juli 1977 ;
- Europees Octrooiverdrag : het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, opgemaakt te München op 5 oktober 1973 en goedgekeurd bij de wet van 8 juli 1977 ;
- Wet van 10 januari 1955 : de wet betreffende de bekendmaking en de toepassing der uitvindingen en fabrieksgeheimen die de verdediging van het grondgebied of de veiligheid van de Staat aangaan ;
- Wet van van 4 augustus 1955 : de wet betreffende de veiligheid van de Staat op het gebied van de kernenergie ;
- Europees Octrooibureau : het Europees Octrooibureau ingesteld door het Europees Octrooi-verdrag ;
- Minister : de Minister die de industriële eigendom onder zijn bevoegdheid heeft ;
- Dienst : de Dienst voor de industriële eigendom bij het Ministerie van Economische Zaken en, voor de toepassing van de artikelen 55 tot 59, 61, 66 en 69, bovendien, de openbare diensten die door de Koning met toepassing van artikel 14 zijn aangewezen ;
- Register : het Register der uitvindingsoctrooien ;
- Verzameling : de Verzameling der uitvindingsoctrooien.- Biologisch materiaal: materiaal dat genetische informatie bevat en zichzelf kan repliceren of in een biologisch systeem kan worden gerepliceerd ;
- Microbiologische werkwijze: iedere werkwijze waarbij microbiologisch materiaal wordt gebruikt, die op microbiologisch materiaal ingrijpt of die microbiologisch materiaal als resultaat heeft ;
- Werkwijze van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren: werkwijze die geheel bestaat uit natuurlijke verschijnselen zoals kruisen of selecties ;
- Kwekersrecht : recht toegekend aan de kweker van een nieuw plantenras zoals gedefinieerd door de wetgeving tot bescherming van kweekproducten ;

TEXTE DE BASE

Article 1er.

§ 1er. Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :

– Convention de Paris : la Convention pour la protection de la propriété industrielle, signée à Paris le 20 mars 1883 et approuvée par la loi du 5 juillet 1884, y compris chacun de ses Actes révisés ratifiés par la Belgique;

– Traité de coopération : le traité de coopération en matière de brevets, fait à Washington le 19 juin 1970 et approuvé par la loi du 8 juillet 1977;

– Convention sur le brevet européen : la Convention sur la délivrance de brevets européens, faite à Munich le 5 octobre 1973 et approuvée par la loi du 8 juillet 1977;

– Loi du 10 janvier 1955 : la loi relative à la divulgation et à la mise en oeuvre des inventions et secrets de fabrique intéressant la défense du territoire ou la sûreté de l'État;

– Loi du 4 août 1955 : la loi concernant la sûreté de l'État dans le domaine de l'énergie nucléaire;

– Office européen des brevets : l'Office européen des brevets institué par la Convention sur le brevet européen;

– Ministre : le Ministre ayant la propriété industrielle dans ses attributions;

– Office : l'Office de la propriété industrielle auprès du Ministère des Affaires économiques et, pour l'application des articles 55 à 59, 61, 66 et 69, en outre, les services publics désignés par le Roi en application de l'article 14;

– Registre : le Registre des brevets d'invention;

– Recueil : le Recueil des brevets d'invention.

§ 2. La présente loi ne porte pas atteinte aux dispositions d'un traité ou d'une convention applicable en Belgique.

TEXTE DE BASE ADAPTE AU PROJET

Article 1er.

§ 1er. Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :

– Convention de Paris : la Convention pour la protection de la propriété industrielle, signée à Paris le 20 mars 1883 et approuvée par la loi du 5 juillet 1884, y compris chacun de ses Actes révisés ratifiés par la Belgique;

– Traité de coopération : le traité de coopération en matière de brevets, fait à Washington le 19 juin 1970 et approuvé par la loi du 8 juillet 1977;

– Convention sur le brevet européen : la Convention sur la délivrance de brevets européens, faite à Munich le 5 octobre 1973 et approuvée par la loi du 8 juillet 1977;

– Loi du 10 janvier 1955 : la loi relative à la divulgation et à la mise en oeuvre des inventions et secrets de fabrique intéressant la défense du territoire ou la sûreté de l'État;

– Loi du 4 août 1955 : la loi concernant la sûreté de l'État dans le domaine de l'énergie nucléaire;

– Office européen des brevets : l'Office européen des brevets institué par la Convention sur le brevet européen;

– Ministre : le Ministre ayant la propriété industrielle dans ses attributions;

– Office : l'Office de la propriété industrielle auprès du Ministère des Affaires économiques et, pour l'application des articles 55 à 59, 61, 66 et 69, en outre, les services publics désignés par le Roi en application de l'article 14;

– Registre : le Registre des brevets d'invention;

– Recueil : le Recueil des brevets d'invention.

– Matière biologique: une matière contenant des informations génétiques et qui est autoreproductible ou reproductible dans un système biologique;

– Procédé microbiologique: tout procédé utilisant une matière microbiologique, comportant une intervention sur une matière microbiologique ou produisant une matière microbiologique;-

– Procédé essentiellement biologique d'obtention de végétaux ou d'animaux: procédé consistant intégralement en des phénomènes naturels tels le croisement ou la sélection;

– Droit d'obtention végétale: droit accordé à l'obteneur d'une variété végétale nouvelle tel que défini par la législation sur la protection des obtentions végétales;

§ 2. Deze wet doet geen afbreuk aan de in België uitvoerbare bepalingen van een verdrag.

Art. 2

Onder de voorwaarden en binnen de grenzen van deze wet wordt onder de naam «uitvindingsoctrooi», hierna octrooi genoemd, een uitsluitend en tijdelijk recht van exploitatie verleend voor iedere uitvinding die nieuw is, op uitvinderswerkzaamheid berust en vatbaar is voor toepassing op het gebied van de nijverheid.

Art. 4

§ 1. Zijn van de bij deze wet voorziene bescherming uitgesloten :

- 1) kweekprodukten van soorten of van rassen vallend onder het beschermingsstatuut ingesteld bij de wet van 20 mei 1975 tot bescherming van kweekprodukten ;
- 2) dierenrassen ;

– Plantenras: plantenras zoals bepaald in artikel 5 van Verordening (EG) nr. 2100/94 inzake het communautaire kwekersrecht.

§ 2. Deze wet doet geen afbreuk aan de in België uitvoerbare bepalingen van een verdrag. Dit impliceert met name de eerbiediging van de volgende internationale teksten: het Verdrag van Parijs, het Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht, opgemaakt te Straatsburg op 27 november 1963, de Overeenkomst inzake handelsaspecten van de intellectuele eigendom opgemaakt te Marrakech op 15 april 1994, het Verdrag inzake biologische diversiteit opgemaakt te Rio op 5 juni 1992.

Art. 2

Onder de voorwaarden en binnen de grenzen van deze wet wordt onder de naam «uitvindingsoctrooi», hierna octrooi genoemd, een uitsluitend en tijdelijk recht van exploitatie verleend voor iedere uitvinding die nieuw is, op uitvinderswerkzaamheid berust en vatbaar is voor toepassing op het gebied van de nijverheid, ook wanneer zij betrekking heeft op een voortbrengsel dat uit biologisch materiaal bestaat of dit bevat, of op een werkwijze waarmee biologisch materiaal wordt verkregen, bewerkt of gebruikt.

Biologisch materiaal dat met behulp van een technische werkwijze uit zijn natuurlijke milieu wordt geïsoleerd of wordt verkregen, kan ook dan het voorwerp van een uitvinding zijn, wanneer het in de natuur reeds voorhanden is.

Om octrooieerbaar te zijn moet de uitvinding die betrekking heeft op zulk biologisch materiaal of op biologisch materiaal voortgebracht met behulp van een technische werkwijze, de bepalingen van artikel 4, § 4, nauwgezet eerbiedigen, in het bijzonder de bepalingen met betrekking tot het Verdrag van Rio inzake biologische diversiteit van 5 juni 1992.

Art. 4

§ 1. Niet octrooieerbaar zijn:

- 1) planten- en dierenrassen;
- 2) werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren.

Art. 2

Sous les conditions et dans les limites fixées par la présente loi, il est accordé sous le nom de «brevet d'invention», appelé ci après brevet, un droit exclusif et temporaire d'exploitation pour toute invention qui est nouvelle, implique une activité inventive et est susceptible d'application industrielle.

Art. 4

§ 1er. Sont exclus de la protection prévue par la présente loi :

- 1) les obtentions végétales d'espèces ou de variétés bénéficiant du régime de protection institué par la loi du 20 mai 1975 sur la protection des obtentions végétales;
- 2) les races animales;

– Variété végétale: variété végétale telle que définie à l'article 5 du règlement (CE) n° 2100/94 instituant un régime de protection communautaire des obtentions végétales.

§ 2. La présente loi ne porte pas atteinte aux dispositions d'un traité ou d'une convention applicable en Belgique. Cela implique le plein respect notamment des textes internationaux suivants : la Convention de Paris, la Convention de Strasbourg du 27 novembre 1963 sur l'unification de certains éléments du droit des brevets, l'Accord sur les aspects des droits de propriété intellectuelle qui touchent au commerce conclu à Marrakech le 15 avril 1994; la Convention sur la diversité biologique conclue à Rio le 5 juin 1992.

Art. 2

Sous les conditions et dans les limites fixées par la présente loi, il est accordé sous le nom de «brevet d'invention», appelé ci-après brevet, un droit exclusif et temporaire d'exploitation pour toute invention qui est nouvelle, implique une activité inventive et est susceptible d'application industrielle, même lorsqu'elle porte sur un produit composé de matière biologique ou en contenant, ou sur un procédé permettant de produire, de traiter ou d'utiliser de la matière biologique.

Une matière biologique isolée de son environnement naturel ou produite à l'aide d'un procédé technique peut être l'objet d'une invention, même lorsqu'elle préexistait à l'état naturel.

L'invention portant sur une telle matière biologique ou une matière biologique produite à l'aide d'un procédé technique, devra, pour être brevetable, respecter strictement les dispositions de l'article 4, § 4, en particulier les dispositions relatives à la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992.

Art. 4

§ 1er. Ne sont pas brevetables:

- 1) les variétés végétales et les races animales;
- 2) les procédés essentiellement biologiques pour l'obtention de végétaux ou d'animaux.

3) werkwijzen van wezenlijk biologische aard voor de voortbrenging van planten of dieren. Deze bepaling is niet van toepassing op microbiologische werkwijzen en hierdoor verkregen voortbrengselen.

§ 2. De uitvindingsoctrooien worden niet verleend voor uitvindingen waarvan de toepassing strijdig zou zijn met de openbare orde of met de goede zeden, met inbegrip van bescherming van het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten of ter vermijding van ernstige schade voor het milieu, met dien verstande dat niet als strijdig in deze zin zal worden beschouwd het enkele feit dat de toepassing van de uitvinding door een wettelijke of reglementaire bepaling is verboden.

§ 1bis. Een uitvinding die betrekking heeft op planten en dieren, is octrooieerbaar als de uitvoerbaarheid van die uitvinding zich technisch gezien niet beperkt tot een bepaald planten- of dierenras.

§ 1ter. Paragraaf 1, onder 2), laat de octrooieerbaarheid van de uitvindingen onverlet die betrekking hebben op een microbiologische of andere technische werkwijze of op een met behulp van deze werkwijze verkregen voortbrengsel.

§ 2. Niet octrooieerbaar zijn de uitvindingen waarvan de commerciële exploitatie strijdig zou zijn met de openbare orde of met de goede zeden, met inbegrip van bescherming van het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten of ter vermijding van ernstige schade voor het milieu, met dien verstande dat niet als strijdig in deze zin zal worden beschouwd het enkele feit dat de toepassing van de uitvinding door een wettelijke of reglementaire bepaling is verboden.

§ 3. Uit hoofde van § 2, worden met name niet-octrooieerbaar geacht:

- de werkwijzen voor het klonen van mensen, dit wil zeggen de technieken die het mogelijk maken, een kopie van een levend individu of een individu dat geleefd heeft, tot leven te wekken;
- de werkwijzen tot wijziging van de germinale genetische identiteit van de mens;
- het gebruik van menselijke embryo's voor industriële of commerciële doeleinden;
- de werkwijzen tot wijziging van de genetische identiteit van dieren die geëigend zijn deze te doen lijden zonder aanzienlijk medisch nut voor mens of dier op te leveren, alsmede de dieren die uit dergelijke werkwijzen zijn verkregen.

§ 4. De commerciële exploitatie van een uitvinding is strijdig met de openbare orde of met de goede zeden, inzonderheid als wordt aangetoond dat de uitvinding werd ontwikkeld in omstandigheden die indruisen tegen de openbare orde en goede zeden. Dat is bijvoorbeeld het geval:

- als een uitvinding wordt ontwikkeld in strijd met het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, onder meer in strijd met artikel 3 betreffende onmenselijke en interende behandelingen;
- als een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van menselijke afnamen zonder de vrije, geïnformeerde,

3) les procédés essentiellement biologiques d'obtention de végétaux ou d'animaux. La présente disposition ne s'applique pas aux procédés microbiologiques et aux produits obtenus par ces procédés.

§ 2. Les brevets ne sont pas délivrés pour les inventions dont la mise en oeuvre serait contraire à l'ordre public ou aux bonnes moeurs, y compris pour protéger la santé et la vie des personnes et des animaux ou préserver les végétaux, ou pour éviter de graves atteintes à l'environnement, la mise en oeuvre d'une invention ne pouvant être considérée comme telle du seul fait qu'elle est interdite par une disposition légale ou réglementaire.

§ 1er *bis*. Les inventions portant sur des végétaux ou des animaux sont brevetables si la faisabilité technique de l'invention n'est pas limitée à une variété végétale ou à une race animale déterminée.

§ 1er *ter*. Le paragraphe 1er, point 2), n'affecte pas la brevetabilité d'inventions ayant pour objet un procédé microbiologique, ou d'autres procédés techniques, ou un produit obtenu par ces procédés.

§ 2. Ne sont pas brevetables les inventions dont l'exploitation commerciale serait contraire à l'ordre public ou aux bonnes moeurs, y compris pour protéger la santé et la vie des personnes et des animaux ou préserver les végétaux, ou pour éviter de graves atteintes à l'environnement, la mise en oeuvre d'une invention ne pouvant être considérée comme telle du seul fait qu'elle est interdite par une disposition légale ou réglementaire.

§ 3. Au titre du § 2, ne sont notamment pas brevetables:

- les procédés de clonage des êtres humains, c'est-à-dire les procédés permettant de faire naître une copie d'un individu vivant ou ayant vécu;
- les procédés de modification de l'identité génétique germinale de l'être humain;
- les utilisations d'embryons humains à des fins industrielles ou commerciales;
- les procédés de modification de l'identité génétique des animaux de nature à provoquer chez eux des souffrances sans utilité médicale substantielle pour l'homme ou l'animal, ainsi que les animaux issus de tels procédés.

§ 4. L'exploitation commerciale d'une invention est contraire à l'ordre public et aux bonnes moeurs notamment lorsqu'il est établi que l'invention a été développée dans des conditions contraires à l'ordre public et aux bonnes moeurs. Tel est le cas par exemple:

- lorsqu'une invention est développée en violation de la Convention européenne des droits de l'homme, notamment en violation de son article 3 sur l'interdiction des traitements inhumains et dégradants;
- lorsqu'une invention est développée à partir de prélèvements humains sans le consentement libre et

expliciete instemming van de donor voor een dergelijk gebruik en zonder dat deze afwezigheid van instemming de voorwaarden vervult die bepaald worden door de Koning teneinde een afwijking van de vereiste van instemming te verkrijgen.

– als een uitvinding wordt ontwikkeld op basis van biologisch materiaal dat afgenomen of uitgevoerd werd in overtreding van de bepalingen van artikels 3, 8 j), 15 en 16 van het Verdrag van Rio inzake biologische diversiteit van 5 juni 1992.

§ 5. In toepassing van het principe van het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, is het menselijk lichaam in de verschillende stadia van zijn vorming en zijn ontwikkeling, alsmede de loutere ontdekking van een van de delen ervan, met inbegrip van een sequentie of partiële sequentie van een gen, niet octrooieerbaar.

Ongeacht het niet-vermogensrechtelijk karakter van het menselijk lichaam, kan een deel van het menselijk lichaam dat werd geïsoleerd of anderszins werd verkregen door een technische werkwijze, met inbegrip van een sequentie of een partiële sequentie van een gen, als basis dienen voor een octrooieerbare uitvinding, voor zover het aan de voorwaarden van octrooieerbaarheid voldoet en onder meer dat het een uitvinding betreft, zelfs indien de structuur van dat deel identiek is aan die van een natuurlijk deel.

De draagwijdte van het toegekende recht, wordt strikt beperkt tot datgene wat de uitvinding uitmaakt en maakt met name geen inbreuk op de vrije beschikking over elementen die voor de uitvinding reeds bestonden.

De industriële toepassing van een sequentie of een partiële sequentie van een gen die als basis dient voor een uitvinding moet concreet worden vermeld in de octrooiaanvraag.

Art. 4bis

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder uitvinding: het resultaat van een menselijke activiteit dat zich aanbiedt als een technische oplossing op een technisch probleem, dat zich duidelijk onderscheidt van de loutere ontdekking van een element, dat bestaat onafhankelijk van de menselijke tussenkomst, en dat verschillende vormen kan aannemen, meer bepaald: nieuwe toepassing, nieuwe werkwijze voor het scheppen of isoleren van iets nieuws of iets gekends, nieuw voortbrengsel, nieuwe combinatie van nieuwe of gekende middelen, en die een richtlijn is om op een bepaalde wijze te handelen door het rechtstreeks gebruik van controleerbare natuurverschijnselen om het resultaat te bereiken dat uit de oorzaken te voorspellen is.

éclairé explicite du donneur pour une telle utilisation et sans que cette absence de consentement ne remplisse les conditions fixées par le Roi pour obtenir une dérogation à l'exigence de consentement;

– lorsqu'une invention est développée à partir de matière biologique prélevée ou exportée en violation des dispositions des articles 3, 8 j), 15 et 16 de la Convention de Rio sur la diversité biologique du 5 juin 1992.

§ 5. En application du principe de non patrimonialité du corps humain, le corps humain, aux différents stades de sa constitution et de son développement, ainsi que la simple découverte d'un de ses éléments, y compris la séquence ou la séquence partielle d'un gène, ne peuvent constituer des inventions brevetables.

Sans préjudice du caractère non patrimonial du corps humain, pour autant qu'il réponde aux conditions de brevetabilité et notamment qu'il s'agisse d'une invention, un élément isolé du corps humain ou autrement produit par un procédé technique, y compris la séquence ou la séquence partielle d'un gène, peut servir de base à une invention brevetable, même si la structure de cet élément est identique à celle d'un élément naturel.

La portée du droit ainsi conféré est strictement limitée à ce qui constitue l'invention et notamment ne porte pas atteinte à la libre disposition d'éléments préexistants à l'invention.

L'application industrielle d'une séquence ou d'une séquence partielle d'un gène qui sert de base à une invention doit être concrètement exposée dans la demande de brevet.

Art. 4bis

Pour l'application de la présente loi on entend par invention: le résultat d'une activité humaine qui se présente comme une solution technique à un problème technique, qui se distingue nettement de la simple découverte d'un élément qui existe indépendamment de l'intervention humaine, qui peut prendre différentes formes, notamment: application nouvelle, procédé nouveau pour créer ou isoler quelque chose de nouveau ou de connu, produit nouveau, combinaison nouvelle de moyens nouveaux ou connus, et qui constitue une instruction pour agir d'une façon déterminée par l'emploi direct de phénomènes naturels contrôlables pour atteindre un résultat prévisible par les causes.

Art. 15

§ 1. De octrooiaanvraag moet bevatten :

- 1) een tot de Minister gericht verzoek tot verlening van een octrooi ;
- 2) een beschrijving van de uitvinding ;
- 3) één of meer conclusies ;
- 4) de tekeningen waarnaar de beschrijving of de conclusies verwijzen ;
- 5) een uittreksel.

§ 2. Elke octrooiaanvraag geeft aanleiding tot betaling van de indieningstaks ; het bewijs van betaling van deze taks dient uiterlijk één maand na de indiening van de aanvraag aan de Dienst toe te komen.

Art. 17

§ 1. De uitvinding moet in de octrooiaanvraag zodanig duidelijk en volledig worden beschreven dat zij door een deskundige kan worden toegepast. Wanneer de uitvinding betrekking heeft op het gebruik van een micro-organisme dat niet openbaar toegankelijk is, dient een cultuur van het micro-organisme gedeponeerd te worden bij een door de Koning daartoe gemachtigde instelling.

§ 2. De conclusie(s) beschrijven het onderwerp waarvoor bescherming wordt gevraagd. Zij dienen duidelijk en beknopt te zijn en steun te vinden in de beschrijving.

§ 3. Tekeningen worden toegevoegd indien zij nodig zijn om de uitvindingen te begrijpen.

§ 4. Het uittreksel, zo nodig vergezeld van een tekening, is alleen bedoeld als technische informatie ; het kan niet in aanmerking komen voor enig ander doel. Het wordt onderworpen aan de controle van de Dienst.

Art. 20

§ 1. Indien de octrooiaanvraag wel beantwoordt aan de in het artikel 16 gestelde voorwaarden doch niet

Art. 15

§ 1. De octrooiaanvraag moet bevatten :

- 1) een tot de Minister gericht verzoek tot verlening van een octrooi ;
- 2) een beschrijving van de uitvinding ;
- 3) één of meer conclusies ;
- 4) de tekeningen waarnaar de beschrijving of de conclusies verwijzen ;
- 5) een uittreksel.
- 6) een vermelding van de geografische oorsprong van het biologisch materiaal van plantaardige of dierlijke oorsprong op basis waarvan de uitvinding ontwikkeld werd, indien deze bekend is.

§ 2. Elke octrooiaanvraag geeft aanleiding tot betaling van de indieningstaks ; het bewijs van betaling van deze taks dient uiterlijk één maand na de indiening van de aanvraag aan de Dienst toe te komen.

Art. 17

§ 1. De uitvinding moet in de octrooiaanvraag zodanig duidelijk en volledig worden beschreven dat zij door een deskundige kan worden toegepast. Wanneer een uitvinding ofwel betrekking heeft op biologisch materiaal dat niet openbaar toegankelijk is en in de octrooiaanvraag niet zodanig kan worden omschreven dat de uitvinding door een vakkundige kan worden toegepast, ofwel het gebruik van dergelijk materiaal impliceert wordt voor de toepassing van het octrooirecht de beschrijving slechts toereikend geacht indien het biologisch materiaal uiterlijk op de dag van de indiening van de octrooiaanvraag bij een erkende depositaris is gedeponeerd en indien voldaan wordt aan de voorwaarden vastgesteld door de Koning.

§ 2. De conclusie(s) beschrijven het onderwerp waarvoor bescherming wordt gevraagd. Zij dienen duidelijk en beknopt te zijn en steun te vinden in de beschrijving.

§ 3. Tekeningen worden toegevoegd indien zij nodig zijn om de uitvindingen te begrijpen.

§ 4. Het uittreksel, zo nodig vergezeld van een tekening, is alleen bedoeld als technische informatie ; het kan niet in aanmerking komen voor enig ander doel. Het wordt onderworpen aan de controle van de Dienst.

Art. 20

§ 1. Indien de octrooiaanvraag wel beantwoordt aan de in het artikel 16 gestelde voorwaarden doch niet

Art. 15

§ 1er. La demande de brevet doit contenir :

- 1) une requête en délivrance d'un brevet adressée au Ministre;
- 2) une description de l'invention;
- 3) une ou plusieurs revendications;
- 4) les dessins auxquels se réfèrent la description ou les revendications;
- 5) un abrégé.

§ 2. Toute demande de brevet donne lieu au paiement de la taxe de dépôt; la preuve du paiement de cette taxe doit parvenir à l'Office au plus tard un mois après le dépôt de la demande.

Art. 17

§ 1er. La demande de brevet doit contenir une description de l'invention suffisamment claire et complète pour qu'un homme du métier puisse la mettre en oeuvre. Lorsque l'invention concerne l'utilisation d'un microorganisme auquel le public n'a pas accès, une culture du microorganisme doit être déposée auprès d'un organisme habilité à cet effet par le Roi.

§ 2. La ou les revendications définissent l'objet de la protection demandée. Elles doivent être claires et concises et se fonder sur la description.

§ 3. Des dessins sont joints s'ils sont nécessaires à l'intelligence de l'invention.

§ 4. L'abrégé accompagné, si nécessaire, d'un dessin sert exclusivement à des fins d'information technique; il ne peut être pris en considération pour aucune autre fin. Il est soumis au contrôle de l'Office.

Art. 20

§ 1er. Si la demande de brevet satisfait aux conditions fixées à l'article 16 mais ne répond pas aux autres

Art. 15

§ 1er. La demande de brevet doit contenir :

- 1) une requête en délivrance d'un brevet adressée au Ministre;
- 2) une description de l'invention;
- 3) une ou plusieurs revendications;
- 4) les dessins auxquels se réfèrent la description ou les revendications;
- 5) un abrégé;
- 6) une mention de l'origine géographique de la matière biologique d'origine végétale ou animale à partir de laquelle l'invention a été développée, lorsque cette origine est connue.

§ 2. Toute demande de brevet donne lieu au paiement de la taxe de dépôt; la preuve du paiement de cette taxe doit parvenir à l'Office au plus tard un mois après le dépôt de la demande.

Art. 17

§ 1er. La demande de brevet doit contenir une description de l'invention suffisamment claire et complète pour qu'un homme du métier puisse la mettre en oeuvre. Lorsqu'une invention porte sur de la matière biologique non accessible au public et ne pouvant être décrite dans la demande de brevet pour permettre à une personne du métier de réaliser l'invention ou implique l'utilisation d'une telle matière, la description n'est réputée suffisante que si la matière biologique a été déposée au plus tard le jour du dépôt de la demande de brevet auprès d'une institution de dépôt reconnue et si les exigences fixées par le Roi sont remplies.

§ 2. La ou les revendications définissent l'objet de la protection demandée. Elles doivent être claires et concises et se fonder sur la description.

§ 3. Des dessins sont joints s'ils sont nécessaires à l'intelligence de l'invention.

§ 4. L'abrégé accompagné, si nécessaire, d'un dessin sert exclusivement à des fins d'information technique; il ne peut être pris en considération pour aucune autre fin. Il est soumis au contrôle de l'Office.

Art. 20

§ 1er. Si la demande de brevet satisfait aux conditions fixées à l'article 16 mais ne répond pas aux autres

aan de andere wettelijke of reglementaire voorwaarden, kan de aanvrager overgaan tot het regulariseren van de aanvraag binnen de voorgeschreven termijn en mits betaling van een taks. Bij het verstrijken van die termijn wordt de niet-geregulariseerde aanvraag verworpen.

§ 2. De uit de octrooiaanvraag voortvloeiende rechtsgevolgen worden als nietig en van generlei waarde beschouwd, indien de octrooiaanvraag is ingetrokken of is afgewezen bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing. Deze bepaling doet geen afbreuk aan de bepalingen van het Verdrag van Parijs houdende de verkrijging van het voorrangrecht.

Art. 26

De beschermingsomvang van het octrooi wordt bepaald door de inhoud van de conclusies. Niettemin dienen de beschrijving en de tekeningen tot uitleg van de conclusies. Indien het octrooi is verleend voor een werkwijze strekken de aan dat octrooi verbonden rechten zich uit tot de voortbrengselen die rechtstreeks verkregen zijn door die werkwijze.

aan de andere wettelijke of reglementaire voorwaarden, kan de aanvrager overgaan tot het regulariseren van de aanvraag binnen de voorgeschreven termijn en mits betaling van een taks. Bij het verstrijken van die termijn wordt de niet-geregulariseerde aanvraag verworpen.

§ 2. De uit de octrooiaanvraag voortvloeiende rechtsgevolgen worden als nietig en van generlei waarde beschouwd, indien de octrooiaanvraag is ingetrokken of is afgewezen bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing. Deze bepaling doet geen afbreuk aan de bepalingen van het Verdrag van Parijs houdende de verkrijging van het voorrangrecht.

§ 3. De vereiste van artikel 15, § 1, onder 6, laat de behandeling van de octrooiaanvragen en de geldigheid van de rechten die uit de verleende octrooien voortvloeien onverlet.

Art. 26

De beschermingsomvang van het octrooi wordt bepaald door de inhoud van de conclusies. Niettemin dienen de beschrijving en de tekeningen tot uitleg van de conclusies. Indien het octrooi is verleend voor een werkwijze strekken de aan dat octrooi verbonden rechten zich uit tot de voortbrengselen die rechtstreeks verkregen zijn door die werkwijze. De draagwijdte van het door een octrooi toegekende recht wordt strikt beperkt tot datgene wat de uitvinding uitmaakt en maakt met name geen inbreuk op de vrije beschikking over elementen die voor de uitvinding reeds bestonden.

Artikel 27bis

§ 1. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor biologisch materiaal dat door de uitvinding bepaalde eigenschappen heeft verkregen, strekt zich uit tot ieder biologisch materiaal dat hieruit door middel van propagatie of vermeerdering in dezelfde of in gedifferentieerde vorm wordt gewonnen en diezelfde eigenschappen heeft.

§ 2. De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor een werkwijze voor de voortbrenging van biologisch materiaal dat door de uitvinding bepaalde eigenschappen heeft gekregen, strekt zich uit tot het biologisch materiaal dat rechtstreeks door deze werkwijze wordt gewonnen en tot ieder ander biologisch materiaal dat door middel van propagatie of vermeerde-

conditions légales ou réglementaires, le demandeur peut procéder à la régularisation de la demande dans le délai prescrit et moyennant le paiement d'une taxe. Au terme du délai, la demande non régularisée est rejetée.

§ 2. Les effets de la demande de brevet sont réputés nuls et nonavenus lorsque la demande de brevet a été retirée ou lorsqu'elle a été rejetée en vertu d'une décision qui n'est plus susceptible de recours. La présente disposition ne porte pas atteinte aux dispositions de la Convention de Paris relatives à l'acquisition du droit de priorité.

Art. 26

L'étendue de la protection conférée par le brevet est déterminée par la teneur des revendications. Toutefois, la description et les dessins servent à interpréter les revendications. Si l'objet du brevet porte sur un procédé, les droits conférés par ce brevet s'étendent aux produits obtenus directement par ce procédé.

conditions légales ou réglementaires, le demandeur peut procéder à la régularisation de la demande dans le délai prescrit et moyennant le paiement d'une taxe. Au terme du délai, la demande non régularisée est rejetée.

§ 2. Les effets de la demande de brevet sont réputés nuls et nonavenus lorsque la demande de brevet a été retirée ou lorsqu'elle a été rejetée en vertu d'une décision qui n'est plus susceptible de recours. La présente disposition ne porte pas atteinte aux dispositions de la Convention de Paris relatives à l'acquisition du droit de priorité.

§ 3. La condition de l'article 15, § 1er, sous 6, est sans préjudice de l'examen des demandes de brevet et de la validité des droits résultant des brevets délivrés.

Art. 26

L'étendue de la protection conférée par le brevet est déterminée par la teneur des revendications. Toutefois, la description et les dessins servent à interpréter les revendications. Si l'objet du brevet porte sur un procédé, les droits conférés par ce brevet s'étendent aux produits obtenus directement par ce procédé. La portée du droit conféré par le brevet est strictement limitée à ce qui constitue l'invention et notamment ne porte pas atteinte à la libre disposition des éléments préexistants à l'invention.

Art. 27bis

§ 1er. La protection conférée par un brevet relatif à une matière biologique dotée, du fait de l'invention, de propriétés déterminées s'étend à toute matière biologique obtenue à partir de cette matière biologique par reproduction ou multiplication sous forme identique ou différenciée et dotée des mêmes propriétés.

§ 2. La protection conférée par un brevet relatif à un procédé permettant de produire une matière biologique dotée, du fait de l'invention, de propriétés déterminées s'étend à la matière biologique directement obtenue par ce procédé et à toute autre matière biologique obtenue, à partir de la matière biologique directement obtenue, par reproduction ou multiplication sous forme

ring in dezelfde of in gedifferentieerde vorm uit het rechtstreeks gewonnen biologisch materiaal wordt gewonnen en diezelfde eigenschappen heeft.

Artikel 27ter

De bescherming die wordt geboden door een octrooi voor een voortbrengsel dat uit genetische informatie bestaat of dat zulke informatie bevat, strekt zich, behoudens artikel 4, § 5, lid 1, uit tot ieder materiaal waarin dit voortbrengsel wordt verwerkt en waarin de genetische informatie wordt opgenomen en haar functie uitoefent.

Artikel 27quater

De in de artikelen 27bis en 27ter bedoelde bescherming strekt zich niet uit tot biologisch materiaal dat wordt gewonnen door propagatie of door vermeerdering van biologisch materiaal dat op het grondgebied van een Lidstaat van de Europese Unie door de octrooihouder of met diens toestemming op de markt is gebracht, indien de propagatie of de vermeerdering noodzakelijkerwijs voortvloeit uit het gebruik, waarvoor het biologisch materiaal op de markt is gebracht, mits het afgeleide materiaal vervolgens niet voor andere propagaties of vermeerderingen wordt gebruikt.

Artikel 27quinquies

§ 1. In afwijking van de artikelen 27bis en 27ter houdt de verkoop of een andere vorm van op de markt brengen, door de octrooihouder of met diens toestemming, van plantaardig propagatiemateriaal aan een landbouwer voor agrarische exploitatiedoeleinden voor deze laatste het recht in om de voortbrengselen van zijn oogst voor verdere propagatie of vermeerdering door hemzelf op zijn eigen bedrijf te gebruiken, waarbij de reikwijdte en de nadere regeling van deze afwijking beperkt blijven tot die van artikel 14 van Verordening (EG) nr. 2100/94 inzake het communautaire kwekersrecht.

§ 2. In afwijking van de artikelen 27bis en 27ter houdt de verkoop of een andere vorm van verhandelen, door de octrooihouder of met diens toestemming, van fokvee of dierlijk propagatiemateriaal aan een landbouwer voor deze laatste het recht in om het vee dat onder octrooibeschermt valt, voor agrarische doeleinden te gebruiken, waaronder het beschikbaar stellen van

identique ou différenciée et dotée de ces mêmes propriétés.

Art. 27ter

La protection conférée par un brevet à un produit contenant une information génétique ou consistant en une information génétique s'étend à toute matière, sous réserve de l'article 4, § 5, alinéa 1er, dans laquelle le produit est incorporé et dans laquelle l'information génétique est contenue et exerce sa fonction.

Art. 27quater

La protection visée aux articles 27bis et 27ter ne s'étend pas à la matière biologique obtenue par reproduction ou multiplication d'une matière biologique mise sur le marché sur le territoire d'un État membre de l'Union européenne par le titulaire du brevet ou avec son consentement, lorsque la reproduction ou la multiplication résulte nécessairement de l'utilisation pour laquelle la matière biologique a été mise sur le marché, pourvu que la matière obtenue ne soit pas utilisée ensuite pour d'autres reproductions ou multiplications.

Art. 27quinquies

§ 1er. Par dérogation aux articles 27bis et 27ter, la vente ou une autre forme de commercialisation de matériel de reproduction végétal par le titulaire du brevet ou avec son consentement à un agriculteur à des fins d'exploitation agricole implique pour celui-ci l'autorisation d'utiliser le produit de sa récolte pour reproduction ou multiplication par lui-même sur sa propre exploitation, l'étendue et les modalités de cette dérogation correspondant à celles prévues à l'article 14 du règlement (CE) n° 2100/94 instituant un régime de protection communautaire des obtentions végétales.

§ 2. Par dérogation aux articles 27bis et 27ter, la vente ou une autre forme de commercialisation d'animaux d'élevage ou autre matériel de reproduction animal par le titulaire du brevet ou avec son consentement à un agriculteur implique pour celui-ci l'autorisation d'utiliser le bétail protégé à un usage agricole. Ceci inclut la mise à disposition de l'animal ou autre maté-

Art. 31

§ 1. De Minister kan overeenkomstig artikel 32 tot en met 34 een licentie tot exploitatie van een uitvinding beschermd door een octrooi verlenen :

1° wanneer een termijn van vier jaar is verstreken te rekenen vanaf de indiening van de octrooiaanvraag of van drie jaar te rekenen vanaf de octrooiverlening, waarbij de termijn die het laatst afloopt wordt toegepast, zonder dat het octrooi door invoer of een wezenlijke en doorlopende fabricage in België werd geëxploiteerd en zonder dat de octrooihouder dit door geldige redenen kan rechtvaardigen.

Wanneer een octrooi betrekking heeft op een machine kan de wezenlijke en doorlopende fabricage in België door de houder van het octrooi van producten verkregen door het gebruik van deze machine als exploitatie van het octrooi in België aanzien worden wanneer deze vervaardiging voor de economie van het land belangrijker is dan de vervaardiging van de machine zelf.

Een gedwongen licentie wegens niet of onvoldoende exploitatie wordt slechts verleend op voorwaarde dat de licentie hoofdzakelijk verleend wordt voor de voorziening van de binnenlandse markt.

2° wanneer een uitvinding beschermd door een octrooi toebehorend aan de aanvrager van de licentie, niet kan geëxploiteerd worden zonder dat inbreuk wordt gepleegd op de rechten verbonden aan een octrooi, verleend ingevolge een oudere aanvraag en voor zover het afhankelijk octrooi een belangrijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding en op voorwaarde dat de licentie voornamelijk wordt verleend voor de voorziening van de binnenlandse markt;

In het geval van de halfgeleidertechnologie zoals bepaald in de richtlijn 87/54/EEG van de Raad van 16 december 1986, kunnen de licenties bedoeld in 1° en

Art. 31

het dier of ander dierlijk propagatiemateriaal voor zijn eigen gebruik in de landbouw, maar niet de verkoop in het kader van of met het oog op de commerciële fokkerij. De reikwijdte en de nadere regeling van deze afwijking stemmen overeen met die voorzien in de reglementering betreffende de voortbrenging van dierenrassen.

§ 1. Wanneer een termijn van vier jaar is verstreken te rekenen vanaf de indiening van de octrooiaanvraag of van drie jaar te rekenen vanaf de octrooiverlening, waarbij de termijn die het laatst afloopt wordt toegepast, zonder dat het octrooi door invoer of een wezenlijke en doorlopende fabricage in België werd geëxploiteerd en zonder dat de octrooihouder dit door geldige redenen kan rechtvaardigen, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van een uitvinding beschermd door een octrooi verlenen.

Wanneer een octrooi betrekking heeft op een machine kan de wezenlijke en doorlopende fabricage in België door de houder van het octrooi van producten verkregen door het gebruik van deze machine als exploitatie van het octrooi in België aanzien worden wanneer deze vervaardiging voor de economie van het land belangrijker is dan de vervaardiging van de machine zelf.

Een gedwongen licentie wegens niet of onvoldoende exploitatie wordt slechts verleend op voorwaarde dat de licentie hoofdzakelijk verleend wordt voor de voorziening van de binnenlandse markt.

§ 2. Wanneer een uitvinding beschermd door een octrooi toebehorend aan de aanvrager van de licentie, niet kan geëxploiteerd worden zonder dat inbreuk wordt gepleegd op de rechten verbonden aan een octrooi, verleend ingevolge een oudere aanvraag, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van de uitvinding beschermd door het heersend octrooi verlenen voor zover het afhankelijk octrooi een belangrijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding en op voorwaarde dat de licentie voornamelijk wordt verleend voor de voorziening van de nationale markt.

De octrooihouder aan wie de gedwongen licentie is opgelegd kan zich, indien de twee uitvindingen betrekking hebben op éénzelfde soort industrie, op zijn beurt

Art. 31

§ 1er. Le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation d'une invention couverte par un brevet :

1° lorsqu'un délai de quatre années à compter de la date de dépôt de la demande de brevet, ou de trois années à compter de la délivrance du brevet, le délai qui expire le plus tard devant être appliqué, s'est écoulé sans que l'invention brevetée soit exploitée par importation ou une fabrication sérieuse et continue en Belgique et sans que le titulaire du brevet justifie son inaction par des excuses légitimes.

Dans le cas d'un brevet ayant pour objet une machine, la fabrication sérieuse et continue en Belgique par le titulaire du brevet de produits obtenus à l'aide de cette machine peut être considérée comme valant exploitation de l'invention brevetée en Belgique lorsque cette fabrication apparaît comme plus importante pour l'économie du pays que celle de la machine elle-même.

Une licence obligatoire pour défaut ou insuffisance d'exploitation ne sera accordée qu'à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national.

2° lorsqu'une invention, couverte par un brevet appartenant au demandeur de la licence, ne peut être exploitée sans porter atteinte aux droits attachés à un brevet issu d'un dépôt antérieur et pour autant que le brevet dépendant permette un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet dominant et à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national.

Dans le cas de la technologie des semiconducteurs telle que définie dans la directive 87/54 du Conseil du 16 décembre 1986, les licences visées au 1° et au 2°

Art. 31

riel de reproduction animal pour la poursuite de son activité agricole, mais non la vente dans le cadre ou le but d'une activité de reproduction commerciale. L'étendue et les modalités de cette dérogation correspondent à celles prévues dans la réglementation concernant l'obtention des races animales.

§ 1er. Lorsqu'un délai de quatre années à compter de la date de dépôt de la demande de brevet, ou de trois années à compter de la délivrance du brevet, le délai qui expire le plus tard devant être appliqué, s'est écoulé sans que l'invention brevetée soit exploitée par importation ou par une fabrication sérieuse et continue en Belgique et sans que le titulaire du brevet justifie son inaction par des excuses légitimes, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation d'une invention couverte par un brevet.

Dans le cas d'un brevet ayant pour objet une machine, la fabrication sérieuse et continue en Belgique par le titulaire du brevet de produits obtenus à l'aide de cette machine peut être considérée comme valant exploitation de l'invention brevetée en Belgique lorsque cette fabrication apparaît comme plus importante pour l'économie du pays que celle de la machine elle-même.

Une licence obligatoire pour défaut ou insuffisance d'exploitation ne sera accordée qu'à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national.

§ 2. Lorsqu'une invention, couverte par un brevet appartenant au demandeur de la licence, ne peut être exploitée sans porter atteinte aux droits attachés à un brevet issu d'un dépôt antérieur, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation de l'invention couverte par le brevet dominant pour autant que le brevet dépendant permette un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet dominant et à condition que la licence soit octroyée principalement pour l'approvisionnement du marché national.

Le titulaire du brevet auquel la licence obligatoire est imposée peut, si les deux inventions se rapportent au même genre d'industrie, se faire octroyer à son tour

2° van deze paragraaf slechts worden toegestaan indien zij bestemd zijn om een gedraging tegen te gaan waarvan, na een gerechtelijke of administratieve procedure, is vastgesteld dat deze concurrentie beperkend is;

§ 2. De licentieaanvrager moet bewijzen :

1) in de gevallen bedoeld in de vorige paragraaf :

a) dat de octrooihouder onder toepassing valt van een van deze bepalingen ;

b) dat hij zich tevergeefs tot de octrooihouder gewend heeft om een licentie in der minne te bekomen ;

2) indien de licentie is gevraagd bij toepassing van vorige paragraaf, onder 1°, dat hij bovendien beschikt, voor het geval de licentie hem zou toegekend worden, over de middelen die voor een wezenlijke en doorlopende fabricage in België volgens de geoctrooieerde uitvinding noodzakelijk zijn.

§ 3. Iedere vordering wegens inbreuk op een uitvinding, gedekt door een octrooi waarvoor een gedwongen licentie werd aangevraagd, en welke vordering gericht is tegen de aanvrager van een dergelijke licentie schorst de procedure van verlening der licentie tot op het ogenblik dat het vonnis of het arrest in kracht van gewijsde is getreden. Indien de inbreuk is bewezen, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie afgewezen.

§ 4. Voorbehoud wordt gemaakt voor de toepassing van de wetten waarin het verlenen van licenties tot exploitatie van geoctrooieerde uitvindingen voor bijzondere materies is voorzien, met name inzake de landverdediging en de kernenergie.

een licentie doen toekennen op het octrooi waarop de aanvrager van de gedwongen licentie zich beroepen heeft.

§ 3. Wanneer een kweker een kwekersrecht niet kan verkrijgen noch exploiteren zonder op een octrooi van eerdere datum inbreuk te maken, kan de Minister overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, een licentie tot exploitatie van de uitvinding beschermd door het heersend octrooi verlenen voor zover deze licentie voor de exploitatie van het te beschermen plantenras noodzakelijk is en voor zover het plantenras een belangrijke technische vooruitgang van aanzienlijke economische belang vertegenwoordigt ten opzichte van de uitvinding waarvoor een octrooi wordt aangevraagd. Wanneer een dergelijke gedwongen licentie wordt verleend aan de houder van een kwekersrecht, heeft de octrooihouder onder redelijke voorwaarden recht op een wederkerige licentie om het beschermde plantenras te gebruiken, overeenkomstig de bepalingen van de wet tot bescherming van kweekproducten.

§ 4. Wanneer de houder van een octrooi voor een biotechnologische uitvinding, overeenkomstig de wet tot bescherming van kweekproducten een gedwongen licentie gekregen heeft voor de niet-exclusieve exploitatie van het door dit kwekersrecht beschermde plantenras omdat hij de biotechnologische uitvinding niet kan exploiteren zonder op het kwekersrecht van eerdere datum inbreuk te maken, kan de Minister, overeenkomstig artikel 32 tot en met 34, aan de houder van het kwekersrecht een wederkerige licentie verlenen om de beschermde uitvinding te gebruiken.

§ 5. In het geval van de halfgeleidertechnologie zoals bepaald in de richtlijn 87/54/EG van de Raad van 16 december 1986, kunnen de licenties bedoeld in §§ 1 en 2 van dit artikel slechts worden toegestaan indien zij bestemd zijn om een gedraging tegen te gaan waarvan, na een gerechtelijke of administratieve procedure, is vastgesteld dat deze concurrentie beperkend is.

§ 6. De licentieaanvrager moet bewijzen :

1) in de gevallen bedoeld in de vorige paragrafen :

a) dat de octrooihouder onder toepassing valt van een van deze bepalingen;

b) dat hij zich tevergeefs tot de octrooihouder gewend heeft om een licentie in der minne te bekomen;

2) indien de licentie is gevraagd bij toepassing van § 1, dat hij bovendien beschikt, voor het geval de licentie hem zou toegekend worden, over de middelen die voor een wezenlijke en doorlopende fabricatie in België volgens de geoctrooieerde uitvinding noodzakelijk zijn.

du présent paragraphe ne peuvent être accordées que si elles sont destinées à remédier à une pratique dont il a été déterminé, à l'issue d'une procédure judiciaire ou administrative, qu'elle est anticoncurrentielle.

§ 2. Le demandeur de la licence doit établir :

1) dans les cas visés au paragraphe précédent :

a) que le titulaire du brevet tombe sous l'application de l'une de ces dispositions;

b) qu'il s'est vainement adressé au titulaire du brevet pour obtenir une licence à l'amiable;

2) en outre, si la licence est réclamée par application du 1° du paragraphe précédent, qu'il disposerait, dans l'hypothèse où la licence lui serait octroyée, des moyens nécessaires pour assurer une fabrication sérieuse et continue en Belgique d'après l'invention brevetée.

§ 3. Toute action en contrefaçon d'une invention couverte par un brevet dont une licence obligatoire est demandée et intentée contre le demandeur d'une telle licence suspend la procédure d'octroi de la licence jusqu'au moment où le jugement ou l'arrêt acquiert force de chose jugée. Si la contrefaçon est établie, la demande de licence obligatoire est rejetée.

§ 4. Est réservée l'application des lois prévoyant l'octroi de licences d'exploitation d'inventions brevetées en des matières spéciales, notamment la défense nationale et l'énergie nucléaire.

une licence du brevet dont le demandeur de la licence obligatoire s'est prévalu.

§ 3. Lorsqu'un obtenteur ne peut obtenir ou exploiter un droit d'obtention végétale sans porter atteinte à un brevet antérieur, le Ministre peut octroyer, conformément aux articles 32 à 34, une licence d'exploitation de l'invention couverte par le brevet dominant, dans la mesure où cette licence est nécessaire pour l'exploitation de la variété végétale à protéger et pour autant que la variété représente un progrès technique important d'un intérêt économique considérable par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet. Lorsqu'une telle licence obligatoire est accordée au titulaire d'un droit d'obtention végétale, le titulaire du brevet a droit à une licence réciproque à des conditions raisonnables pour utiliser la variété protégée, conformément aux dispositions de la loi sur la protection des obtentions végétales.

§ 4. Lorsque le titulaire d'un brevet concernant une invention biotechnologique a, conformément aux dispositions de la loi sur la protection des obtentions végétales, obtenu une licence obligatoire pour l'exploitation non-exclusive de la variété végétale protégée par ce droit d'obtention parce qu'il ne peut exploiter l'invention biotechnologique sans porter atteinte à ce droit d'obtention végétale antérieur, le Ministre peut octroyer au titulaire du droit d'obtention, conformément aux articles 32 à 34, une licence réciproque à des conditions raisonnables pour utiliser l'invention protégée.

§ 5. Dans le cas de la technologie des semi-conducteurs telle que définie dans la directive 87/54/CE du Conseil du 16 décembre 1986, les licences visées aux §§ 1er et 2 du présent article ne peuvent être accordées que si elles sont destinées à remédier à une pratique dont il a été déterminé, à l'issue d'une procédure judiciaire ou administrative, qu'elle est anticoncurrentielle.

§ 6. Le demandeur de la licence doit établir :

1) dans les cas visés aux paragraphes précédents :

a) que le titulaire du brevet tombe sous l'application de l'une de ces dispositions;

b) qu'il s'est vainement adressé au titulaire du brevet pour obtenir une licence à l'amiable;

2) en outre, si la licence est réclamée par application du § 1er, qu'il disposerait, dans l'hypothèse où la licence lui serait octroyée, des moyens nécessaires pour assurer une fabrication sérieuse et continue en Belgique d'après l'invention brevetée.

Art. 32

§ 1. De gedwongen licenties toegekend bij toepassing van artikel 31 zijn niet uitsluitend.

§ 2. Onverminderd het tweede lid van artikel 31, § 1, 1°, geeft de licentie verleend met toepassing van dit 1° van § 1, aan de licentiehouder alleen het recht de geoctrooieerde uitvinding te exploiteren door een wezenlijke en doorlopende fabricage in België. De Minister stelt de termijn vast binnen welke een zodanige fabricage moet verwezenlijkt zijn, met die verstande dat die fabricage de volledige toepassing van het procédé waarop in het octrooi gebeurlijk aanspraak gemaakt wordt, onderstelt.

De gedwongen licentie kan beperkt worden in de tijd of tot een gedeelte van de uitvinding, wanneer die het mogelijk maakt andere goederen te vervaardigen dan die welke vereist zijn om te voorzien in de behoeften waarvan sprake is in artikel 31, § 1. Vanaf de toekenning van de gedwongen licentie worden de betrekkingen tussen de octrooihouder en de licentiehouder, behoudens afwijkingen in het toekenningsbesluit, gelijkgesteld met deze die bestaan bij contractuele licentiegeving-licentieneming.

§ 3. De licentie toegekend met toepassing van artikel 31, § 1, 2°, is beperkt tot het gedeelte van de uitvinding door het heersend octrooi beschermd waarvan het gebruik onontbeerlijk is voor het exploiteren van het afhankelijk octrooi en laat dit gebruik slechts toe in verband met deze exploitatie.

Het derde lid van § 2 van dit artikel is toepasselijk op de gedwongen licentie.

§ 7. Iedere vordering wegens inbreuk op een uitvinding, gedekt door een octrooi waarvoor een gedwongen licentie werd aangevraagd, en welke vordering gericht is tegen de aanvrager van een dergelijke licentie schorst de procedure van verlening der licentie tot op het ogenblik dat het vonnis of arrest in kracht van gewijsde is getreden. Indien de inbreuk is bewezen, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie afgewezen. § 8. Voorbehoud wordt gemaakt voor de toepassing van wetten waarin het verlenen van licenties tot exploitatie van geoctrooieerde uitvindingen voor bijzondere materies is voorzien, met name inzake de landsverdediging en de kernenergie.

Art. 32

§ 1. De gedwongen licenties toegekend bij toepassing van artikel 31 zijn niet uitsluitend. Vanaf de toekenning van de gedwongen licentie worden de betrekkingen tussen de octrooihouder en de licentiehouder, behoudens afwijkingen in het toekenningsbesluit, gelijkgesteld met deze die bestaan bij contractuele licentiegeving-licentieneming.

§ 2. Onverminderd het tweede lid van artikel 31, § 1, geeft de licentie verleend met toepassing van artikel 31 § 1, aan de licentiehouder alleen het recht de geoctrooieerde uitvinding te exploiteren door een wezenlijke en doorlopende fabricage in België. De Minister stelt de termijn vast binnen welke een zodanige fabricage moet verwezenlijkt zijn, met dien verstande dat die fabricage de volledige toepassing van het procédé waarop in het octrooi gebeurlijk aanspraak gemaakt wordt, onderstelt.

De gedwongen licentie kan beperkt worden in de tijd of tot een gedeelte van de uitvinding, wanneer die het mogelijk maakt andere goederen te vervaardigen dan die welke vereist zijn om te voorzien in de behoeften waarvan sprake is in artikel 31, § 1. § 3. De licentie toegekend met toepassing van artikel 31 §§ 2, 3 en 4, is beperkt tot het gedeelte van de uitvinding dat beschermd wordt door het heersend octrooi waarvan het gebruik onontbeerlijk is voor het exploiteren van de geoctrooieerde afhankelijke uitvinding of het door het kwekersrecht beschermde afhankelijke plantenras en laat dit gebruik slechts toe in verband met deze exploitatie.

Art. 32

§ 1er. Les licences obligatoires octroyées par application de l'article 31 ne sont pas exclusives.

§ 2. Sans préjudice du deuxième alinéa du 1° du § 1er de l'article 31, la licence octroyée par application dudit 1°, du § 1er, ne confère au licencié que le droit d'exploiter l'invention brevetée par fabrication sérieuse et continue en Belgique. Le Ministre fixe le délai dans lequel une telle fabrication doit être réalisée, cette fabrication impliquant l'application intégrale du procédé éventuellement revendiqué dans le brevet.

La licence obligatoire peut être limitée dans le temps ou à une partie seulement de l'invention lorsque celle-ci permet la réalisation d'autres fabricats que ceux requis pour satisfaire les besoins dont question à l'article 31, § 1er. Dès l'octroi de la licence obligatoire, les rapports entre le titulaire du brevet et le licencié sont assimilés, sauf dérogations prévues par l'arrêté de l'octroi, à ceux existant entre un concédant et un licencié contractuels.

§ 3. La licence octroyée par application de l'article 31, § 1er, 2°, est limitée à la partie de l'invention couverte par le brevet dominant dont l'utilisation est indispensable pour l'exploitation de l'invention brevetée dépendante et ne permet cette utilisation qu'en liaison avec ladite exploitation.

Le troisième alinéa du § 2 du présent article est applicable à la licence obligatoire.

Art. 32

§ 7. Toute action en contrefaçon d'une invention couverte par un brevet dont une licence obligatoire est demandée et intentée contre le demandeur d'une telle licence suspend la procédure d'octroi de la licence jusqu'au moment où le jugement ou l'arrêt acquiert force de chose jugée. Si la contrefaçon est établie, la demande de licence obligatoire est rejetée. § 8. Est réservée l'application des lois prévoyant l'octroi de licences d'exploitation d'inventions brevetées en matières spéciales, notamment la défense nationale et l'énergie nucléaire.

§ 1er. Les licences obligatoires octroyées par application de l'article 31 ne sont pas exclusives. Dès l'octroi de la licence obligatoire, les rapports entre le titulaire du brevet et le licencié sont assimilés, sauf dérogations prévues par l'arrêté d'octroi, à ceux existant entre un concédant et un licencié contractuel.

§ 2. Sans préjudice du deuxième alinéa de l'article 31, § 1er, la licence octroyée par application dudit article 31, § 1er, ne confère au licencié que le droit d'exploiter l'invention brevetée par fabrication sérieuse et continue en Belgique. Le Ministre fixe le délai dans lequel une telle fabrication doit être réalisée, cette fabrication impliquant l'application intégrale du procédé éventuellement revendiqué dans le brevet.

La licence obligatoire peut être limitée dans le temps ou à une partie seulement de l'invention lorsque celle-ci permet la réalisation d'autres fabricats que ceux requis pour satisfaire les besoins dont question à l'article 31, § 1er. § 3. La licence octroyée par application de l'article 31, § 2, § 3 et § 4, est limitée à la partie de l'invention couverte par le brevet dominant dont l'utilisation est indispensable pour l'exploitation de l'invention brevetée dépendante ou de la variété protégée par le droit d'obtention dépendante et ne permet cette utilisation qu'en liaison avec ladite exploitation.

De octrooihouder aan wie de gedwongen licentie is opgelegd kan zich, indien de twee uitvindingen betrekking hebben op éénzelfde soort industrie, op zijn beurt een licentie doen toekennen op het octrooi waarop de aanvrager van de gedwongen licentie zich beroepen heeft.

Art. 33

§ 1. In de gevallen bedoeld in artikel 31, § 1, verleent de Minister de gedwongen licenties op aanvraag.

§ 2. De aanvraag wordt door de Minister overgemaakt aan de Commissie voor de gedwongen licenties om de betrokkenen te horen, ze zo mogelijk te verzoenen en indien dit niet mogelijk is, de Minister een met redenen omkleed advies te verstrekken over de gegrondheid van de aanvraag. De Commissie voegt het dossier van de zaak bij haar advies. De Minister beslist over het gevolg dat aan het verzoek zal gegeven worden en maakt zijn beslissing aan de betrokkenen betekend bij een ter post aangetekende brief.

§ 3. In het geval bedoeld bij artikel 31, § 1, 2°, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie gegrond verklaard indien de houder van het heersend octrooi noch de afhankelijkheid van het octrooi van de aanvrager van de licentie betwist, noch zijn geldigheid, noch het feit dat het een aanzienlijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding.

§ 4. Het feit dat de houder van het oudere octrooi de afhankelijkheid ontkent van het octrooi van de aanvrager van de licentie, geeft aan deze laatste van rechtswege de toelating de uitvinding te exploiteren die in zijn eigen octrooi is beschreven evenals de zogenaamde hoofduitvinding zonder daarvoor wegens inbreuk vervolgd te kunnen worden door de houder van het vroegere octrooi.

De betwisting over de geldigheid van het afhankelijk octrooi schorst de administratieve procedure met be-

Art. 33

§ 1. In de gevallen bedoeld in artikel 31, §§ 1, 2, 3 en 4 verleent de Minister de gedwongen licenties op aanvraag.

§ 2. De aanvraag wordt door de Minister overgemaakt aan de Commissie voor de gedwongen licenties om de betrokkenen te horen, ze zo mogelijk te verzoenen en indien dit niet mogelijk is, de Minister een met redenen omkleed advies te verstrekken over de gegrondheid van de aanvraag. De Commissie voegt het dossier van de zaak bij haar advies. De Minister beslist over het gevolg dat aan het verzoek zal gegeven worden en maakt zijn beslissing aan de betrokkenen betekend bij een ter post aangetekende brief.

§ 3. In de gevallen bedoeld in artikel 31, §§ 2 et 3, wordt de aanvraag voor een gedwongen licentie gegrond verklaard indien de houder van het heersend octrooi noch de afhankelijkheid van het octrooi of van het kwekersrecht van de aanvrager van de licentie betwist, noch zijn geldigheid, noch het feit dat de uitvinding of het plantenras een aanzienlijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met de in het heersend octrooi beschreven uitvinding. In het geval bedoeld in artikel 31, § 4, wordt de aanvraag voor een wederkerige gedwongen licentie gegrond verklaard indien de houder van het heersend kwekersrecht noch de afhankelijkheid van het octrooi van de aanvrager van de licentie betwist, noch de geldigheid van het octrooi van de aanvrager van de licentie, noch het feit dat de uitvinding een aanzienlijke technische vooruitgang betreft, van aanmerkelijke economische betekenis vergeleken met het beschermde plantenras.

§ 4. Het feit dat de houder van het oudere octrooi de afhankelijkheid ontkent van het octrooi van de aanvrager van de licentie, geeft aan deze laatste van rechtswege de toelating de uitvinding te exploiteren die in zijn eigen octrooi is beschreven evenals de zogenaamde hoofduitvinding zonder daarvoor wegens inbreuk vervolgd te kunnen worden door de houder van het vroegere octrooi.

De betwisting over de geldigheid van het afhankelijk octrooi schorst de administratieve procedure met be-

Le titulaire du brevet auquel la licence obligatoire est imposée peut, si les deux inventions se rapportent au même genre d'industrie, se faire octroyer à son tour une licence du brevet dont le demandeur de la licence obligatoire s'est prévalu.

Art. 33

§ 1er. Dans les cas visés à l'article 31, § 1er, le Ministre octroie les licences obligatoires sur requête.

§ 2. La requête est transmise par le Ministre à la Commission des licences obligatoires afin que celle-ci entende les intéressés, les concilie s'il se peut et, dans le cas contraire, lui donne un avis motivé sur le bienfondé de la demande. La Commission joint à son avis le dossier de l'affaire. Le Ministre décide de la suite à réserver à la requête et notifie sa décision aux intéressés par lettre recommandée à la poste.

§ 3. Dans le cas visé à l'article 31, § 1er, 2°, la demande de licence obligatoire est déclarée fondée si le titulaire du brevet dominant ne conteste ni la dépendance du brevet du demandeur de la licence, ni sa validité, ni le fait que la licence permet un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet dominant.

§ 4. Le fait, pour le titulaire du brevet antérieur, de nier la dépendance du brevet du demandeur de la licence emporte de plein droit pour ce dernier autorisation d'exploiter l'invention décrite dans son propre brevet ainsi que l'invention dite dominante sans pouvoir de ce chef être poursuivi en contrefaçon par le titulaire du brevet antérieur.

La contestation de la validité du brevet dépendant suspend la procédure administrative relative à la re-

Art. 33

§ 1er. Dans les cas visés à l'article 31, §§ 1er, 2, 3 et 4, le Ministre octroie les licences obligatoires sur requête.

§ 2. La requête est transmise par le Ministre à la Commission des licences obligatoires afin que celle-ci entende les intéressés, les concilie s'il se peut et, dans le cas contraire, lui donne un avis motivé sur le bienfondé de la demande. La Commission joint à son avis le dossier de l'affaire. Le Ministre décide de la suite à réserver à la requête et notifie sa décision aux intéressés par lettre recommandée à la poste.

§ 3. Dans les cas visés à l'article 31, §§ 2 et 3, la demande de licence obligatoire est déclarée fondée si le titulaire du brevet dominant ne conteste ni la dépendance du brevet ou du droit d'obtention végétale du demandeur de la licence, ni sa validité, ni le fait que l'invention ou la variété permet un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet. Dans le cas visé à l'article 31, § 4, la demande de licence obligatoire réciproque est déclarée fondée si le titulaire du droit d'obtention dominant ne conteste ni la dépendance du brevet du demandeur de la licence, ni la validité du brevet du demandeur de licence, ni le fait que l'invention permet un progrès technique important, d'un intérêt économique considérable, par rapport à la variété végétale protégée.

§ 4. Le fait pour le titulaire du brevet antérieur de nier la dépendance du brevet ou du droit d'obtention végétale du demandeur de la licence emporte de plein droit pour ce dernier l'autorisation d'exploiter l'invention décrite dans son propre brevet ou dans son droit d'obtention ainsi que l'invention dominante sans pouvoir de ce chef être poursuivi en contrefaçon par le titulaire du brevet antérieur.

La contestation de la validité du brevet ou du droit d'obtention végétale dépendant suspend la procédure

trekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie op voorwaarde dat hetzij een vordering tot nietigverklaring van dit octrooi reeds ingesteld is voor de bevoegde rechter door de houder van het heersend octrooi, hetzij deze een vordering voor de rechtbank instelt tegen de aanvrager van de licentie binnen twee maanden nadat hem kennis gegeven werd van het indienen van een aanvraag voor een licentie.

De betwisting over de belangrijke technische vooruitgang van aanmerkelijke economische betekenis van het afhankelijk octrooi vergeleken met de uitvinding beschreven in het heersend octrooi schorst de administratieve procedure met betrekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie op voorwaarde dat de houder van het heersend octrooi, binnen twee maanden nadat hem van het indienen van een aanvraag voor een licentie kennis werd gegeven een verzoekschrift indient bij de rechtbank, zetelend zoals in kortgeding. De gerechtelijke beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of verzet.

Het niet in acht nemen van de termijn voorzien in de twee voorgaande leden sluit het recht uit van de houder van het heersend octrooi om zijn betwisting te doen gelden voor de rechtbank.

Art. 52

§ 1. Wordt beschouwd als inbreuk waarvoor de dader verantwoordelijk geacht wordt, elke schending van de in het artikel 27 omschreven rechten van de octrooihouder. De goede trouw sluit de inbreuk niet uit.

Indien een octrooi betrekking heeft op een werkwijze tot vervaardiging van een nieuw voortbrengsel, wordt zulk een voortbrengsel dat door een ander dan de octrooihouder is vervaardigd, behoudens tegenbewijs, geacht met toepassing van de geoctooieerde werkwijze te zijn vervaardigd. Bij het leveren van het tegenbewijs wordt rekening gehouden met het gerechtvaardigd belang dat de verweerder heeft bij de bescherming van zijn fabricage- en bedrijfsgeheimen.

§ 2. De houder of de vruchtgebruiker van een octrooi is gerechtigd een vordering inzake inbreuk in te stellen.

Nochtans mag de houder van een gedwongen licentie toegekend bij toepassing van artikel 31, § 1, 1°, een vordering inzake inbreuk instellen indien, na ingebreke gesteld te zijn de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi geen rechtsvervolgning instelt.

Behoudens andersluidende bepaling in de licentieovereenkomst, is de bepaling van het voorgaande lid eveneens toepasselijk op de houder van een exclusieve licentie.

trekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie op voorwaarde dat hetzij een vordering tot nietigverklaring van dit octrooi reeds ingesteld is voor de bevoegde rechter door de houder van het heersend octrooi, hetzij deze een vordering voor de rechtbank instelt tegen de aanvrager van de licentie binnen twee maanden nadat hem kennis gegeven werd van het indienen van een aanvraag voor een licentie.

De betwisting over de belangrijke technische vooruitgang van aanmerkelijke economische betekenis van het afhankelijk octrooi vergeleken met de uitvinding beschreven in het heersend octrooi schorst de administratieve procedure met betrekking tot de erkenning van de gegrondheid van de aanvraag voor een licentie op voorwaarde dat de houder van het heersend octrooi, binnen twee maanden nadat hem van het indienen van een aanvraag voor een licentie kennis werd gegeven een verzoekschrift indient bij de rechtbank, zetelend zoals in kortgeding. De gerechtelijke beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep of verzet.

Het niet in acht nemen van de termijn voorzien in de twee voorgaande leden sluit het recht uit van de houder van het heersend octrooi om zijn betwisting te doen gelden voor de rechtbank.

Art. 52

§ 1. Wordt beschouwd als inbreuk waarvoor de dader verantwoordelijk geacht wordt, elke schending van de in het artikel 27 omschreven rechten van de octrooihouder. De goede trouw sluit de inbreuk niet uit.

Indien een octrooi betrekking heeft op een werkwijze tot vervaardiging van een nieuw voortbrengsel, wordt zulk een voortbrengsel dat door een ander dan de octrooihouder is vervaardigd, behoudens tegenbewijs, geacht met toepassing van de geoctooieerde werkwijze te zijn vervaardigd. Bij het leveren van het tegenbewijs wordt rekening gehouden met het gerechtvaardigd belang dat de verweerder heeft bij de bescherming van zijn fabricage- en bedrijfsgeheimen.

§ 2. De houder of de vruchtgebruiker van een octrooi is gerechtigd een vordering inzake inbreuk in te stellen.

Nochtans mag de houder van een gedwongen licentie toegekend bij toepassing van artikel 31, § 1, een vordering inzake inbreuk instellen indien, na ingebreke gesteld te zijn de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi geen rechtsvervolgning instelt.

Behoudens andersluidende bepaling in de licentieovereenkomst, is de bepaling van het voorgaande lid eveneens toepasselijk op de houder van een exclusieve licentie.

connaissance du bienfondé de la demande de licence à condition soit qu'une action en nullité dudit brevet soit déjà introduite devant la juridiction compétente par le titulaire du brevet dominant, soit que celui-ci cite le demandeur de la licence devant le tribunal dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence.

La contestation du progrès technique important, d'un intérêt économique considérable du brevet dépendant, par rapport à l'invention revendiquée dans le brevet dominant suspend la procédure administrative relative à la reconnaissance du bienfondé de la demande de licence à condition que le titulaire du brevet dominant introduise, dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence, une requête au tribunal, siégeant comme en référé. La décision judiciaire n'est pas susceptible d'appel ou d'opposition.

L'inobservation du délai prévu aux deux alinéas précédents entraîne forclusion du droit du titulaire du brevet dominant de faire valoir sa contestation devant le tribunal.

Art. 52

§ 1er. Constitue une contrefaçon engageant la responsabilité de son auteur, toute atteinte portée aux droits du titulaire visés à l'article 27. La bonne foi n'est pas élisive de la contrefaçon. Si l'objet du brevet est un procédé permettant d'obtenir un produit nouveau, tout produit identique fabriqué par une personne autre que le titulaire du brevet est, jusqu'à preuve contraire, considéré comme obtenu par ce procédé. Dans la production de la preuve contraire sont pris en considération les intérêts légitimes du défendeur pour la protection de ses secrets de fabrication ou d'affaires.

§ 2. Le titulaire ou l'usufruitier d'un brevet sont habilités à agir en contrefaçon.

Toutefois, le bénéficiaire d'une licence obligatoire octroyée en application de l'article 31, § 1er, 1°, peut agir en contrefaçon si, après mise en demeure, le titulaire ou l'usufruitier du brevet n'engagent pas une telle action.

Sauf disposition contraire du contrat de licence, l'alinéa précédent est également applicable au bénéficiaire d'une licence exclusive.

administrative relative à la reconnaissance du bienfondé de la demande de licence, à condition, soit qu'une action en nullité dudit brevet ou droit d'obtention soit déjà introduite devant l'autorité compétente par le titulaire du brevet dominant, soit que celui-ci cite le demandeur de la licence devant le tribunal dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence.

La contestation du progrès technique important, d'un intérêt économique considérable du brevet ou du droit d'obtention dépendant par rapport à l'invention décrite dans le brevet dominant suspend la procédure administrative relative à la reconnaissance du bienfondé de la demande de licence, à condition que le titulaire du brevet dominant introduise, dans les deux mois de la notification qui lui a été faite du dépôt de la demande de licence, une requête au tribunal siégeant comme en référé. La décision judiciaire n'est pas susceptible d'appel ou d'opposition.

L'inobservation du délai prévu aux deux alinéas précédents entraîne forclusion du droit du titulaire du brevet dominant de faire valoir sa contestation devant le tribunal.

Art. 52

§ 1er. Constitue une contrefaçon engageant la responsabilité de son auteur, toute atteinte portée aux droits du titulaire visés à l'article 27. La bonne foi n'est pas élisive de la contrefaçon. Si l'objet du brevet est un procédé permettant d'obtenir un produit nouveau, tout produit identique fabriqué par une personne autre que le titulaire du brevet est, jusqu'à preuve contraire, considéré comme obtenu par ce procédé. Dans la production de la preuve contraire sont pris en considération les intérêts légitimes du défendeur pour la protection de ses secrets de fabrication ou d'affaires.

§ 2. Le titulaire ou l'usufruitier d'un brevet sont habilités à agir en contrefaçon.

Toutefois, le bénéficiaire d'une licence obligatoire octroyée en application de l'article 31, § 1er, peut agir en contrefaçon si, après mise en demeure, le titulaire ou l'usufruitier du brevet n'engagent pas une telle action.

Sauf disposition contraire du contrat de licence, l'alinéa précédent est également applicable au bénéficiaire d'une licence exclusive.

Iedere licentiehouders mag tussenbeide komen in een vordering wegens inbreuk ingediend door de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi teneinde vergoed te worden door de door hemzelf geleden schade.

§ 3. De vordering wegens inbreuk kan maar ingesteld worden vanaf de dag dat het octrooi ter inzage gelegd is van het publiek en alleen voor handelingen van inbreuk begaan sedert deze datum.

§ 4. Behoudens toepassing van artikel 53, beveelt de rechtbank tegenover elke inbreukmaker en op verzoek van de benadeelde partij :

- 1) het ophouden van de inbreuk ;
- 2) de verplichting aan de eiser een herstelvergoeding te betalen voor de schade veroorzaakt door de inbreuk.

De rechtbank kan de publikatie van het vonnis bevelen.

Iedere licentiehouders mag tussenbeide komen in een vordering wegens inbreuk ingediend door de houder of de vruchtgebruiker van het octrooi teneinde vergoed te worden door de door hemzelf geleden schade.

§ 3. De vordering wegens inbreuk kan maar ingesteld worden vanaf de dag dat het octrooi ter inzage gelegd is van het publiek en alleen voor handelingen van inbreuk begaan sedert deze datum.

§ 4. Behoudens toepassing van artikel 53, beveelt de rechtbank tegenover elke inbreukmaker en op verzoek van de benadeelde partij :

- 1) het ophouden van de inbreuk ;
- 2) de verplichting aan de eiser een herstelvergoeding te betalen voor de schade veroorzaakt door de inbreuk.

De rechtbank kan de publikatie van het vonnis bevelen.

Tout licencié est recevable à intervenir dans l'instance en contrefaçon engagée par le titulaire ou l'usufruitier du brevet afin d'obtenir la réparation du préjudice qui lui est propre.

§ 3. L'action en contrefaçon ne peut être intentée qu'à partir de la date à laquelle le brevet est mis à la disposition du public et uniquement pour des actes de contrefaçon commis à partir de cette date.

§ 4. Sans préjudice de l'application de l'article 53, le tribunal prononce à l'égard de tout contrefacteur et sur la demande de la partie lésée :

- 1) la cessation de la contrefaçon;
- 2) l'obligation de payer au demandeur une indemnité en réparation du préjudice causé par la contrefaçon.

Le tribunal peut également ordonner la publication du jugement.

Tout licencié est recevable à intervenir dans l'instance en contrefaçon engagée par le titulaire ou l'usufruitier du brevet afin d'obtenir la réparation du préjudice qui lui est propre.

§ 3. L'action en contrefaçon ne peut être intentée qu'à partir de la date à laquelle le brevet est mis à la disposition du public et uniquement pour des actes de contrefaçon commis à partir de cette date.

§ 4. Sans préjudice de l'application de l'article 53, le tribunal prononce à l'égard de tout contrefacteur et sur la demande de la partie lésée :

- 1) la cessation de la contrefaçon;
- 2) l'obligation de payer au demandeur une indemnité en réparation du préjudice causé par la contrefaçon.

Le tribunal peut également ordonner la publication du jugement.